

Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної кібернетики та інформатики

Сімнадцята Всеукраїнська наукова

Інтернет-конференція

"Теорія і практика наукових досліджень"

25-26 грудня 2012 р.

Тернопіль – 2012

Теорія і практика наукових досліджень. Матеріали Сімнадцятої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції (25-26 грудня 2012 р., м. Тернопіль). – Тернопіль: Тайп, 2012. – 109 с.

Збірник підготовлено за матеріалами Сімнадцятої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції кафедри економічної кібернетики та інформатики Тернопільського національного економічного університету від 25-26 грудня 2012 р.

Організаційний комітет: д-р екон. наук, професор Ляшенко О.М. – голова оргкомітету, завідувач кафедри ЕКІ ТНЕУ;
д-р фіз.-мат. наук, професор Боднар Д.І. – професор кафедри ЕКІ ТНЕУ;
д-р екон. наук, професор Гуцайлюк З.В. – професор кафедри обліку у виробничій сфері ТНЕУ;
д-р фіз.-мат. наук, професор Недашковський М.О. – професор кафедри ЕКІ ТНЕУ;
д-р техн. наук, професор Рогатинський Р.М. – проректор з наукової роботи ТНТУ імені Івана Пулюя;
канд. екон. наук, доцент Мачуга Р.І. – секретар конференції, доцент кафедри ЕКІ ТНЕУ.

Друкується на підставі рішення кафедри економічної кібернетики та інформатики ТНЕУ, протокол № ___ від "___" ___ грудня 2012 р.

Відповідальний за випуск: д-р екон. наук, професор Ляшенко О.М.

Тексти матеріалів конференції подаються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

Наша адреса: 46020, м. Тернопіль, майдан Перемоги, 3, к. 2210.

URL Інтернет-конференції: <http://www.konferenciaonline.org.ua/>

Секція 1. Інформаційні системи і технології

*Білик В.В., магістр; Кормановський С.І., канд. техн. наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця*

СТРУКТУРНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОПИС ПЛЯМОПОДІБНИХ ЗОБРАЖЕНЬ І ЇХ ПАРАМЕТРИЗАЦІЯ

Основним напрямком у створенні штучного інтелекту є розпізнавання різних динамічних об'єктів (ДО) шляхом аналізу їхніх зображень. Велику частину інформації про зображення несуть його геометричні характеристики, у зв'язку з тим, що зображення представляє геометричну модель об'єкта. У реальному світі існує багато динамічних об'єктів, що можуть бути представлені силуетними зображеннями, контур яких нагадує форму плями. Головна задача полягає в тому, щоб створити таку модель прямоподібного зображення, по якій можна буде легко ідентифікувати об'єкт і сортувати його.

Головна мета розпізнавання зображень полягає в одержанні їхнього опису і зіставлення цих описів з моделями класів зображень. Коли існують компактні описи моделей зображень, що описують класи зображень, то зображення, яке аналізується, буде відноситися до такого класу, для якого можна встановити відповідність між описами зображення і моделі.

Об'єкт, що розпізнається, може бути представлений декількома зображеннями, які зберігаються в базі даних. Форма об'єкта часто описується його контуром або сукупністю параметрів, яких досить для того, щоб розрізнити об'єкти визначеного класу [1]. Суть контурного представлення полягає в тому, що форма кожного об'єкта описується множиною його граничних точок. У цьому методі пропонується підхід опису прямоподібних зображень. Отримане зображення центрується і виконується перехід з декартової системи координат у полярну. За допомогою головних внутрішніх точок зображення – центра ваги і центра зв'язності визначається вісь орієнтації зображення. Кодування йде в напрямку, зворотному ходу годинникової стрілки. Крива контуру представляється початковою точкою, розташованою на осі орієнтації, і цифровим кодом, складеним з восьми напрямків. Така комбінація елементарних напрямків розглядається як дискретний варіант природного рівняння кривої:

$$F = \{ v^0, v^1, v^2, v^3, v^4, v^{-1}, v^{-2}, v^{-3} \}.$$

Сітку кодування утворюють промені і концентричні кола. Задається крок відстані між сусідніми колами $\Delta\rho$ і крок кута $\Delta\varphi$, від якого залежить дуга Δl , що з'єднує сусідні промені.

Кодування виконується елементарними векторами. Так, наприклад, в елементарній комірці $ABCD$ першим елементарним напрямком контуру зображення є напрямок вектора \overline{AC} , оскільки його початкова точка найближча до точки контуру K_1 , кінцева точка найближча до другої точки контуру K_2 (рис. 1).

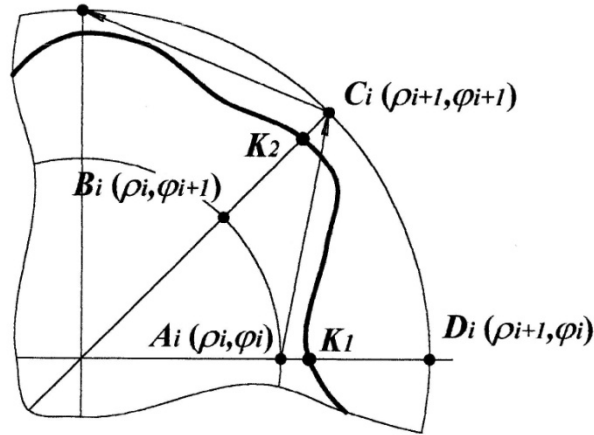

Рис. 1. Фрагмент контуру зображення

Література

1. Кормановський С.І. Застосування методу ланцюгового кодування контуру для класифікації плямоподібних зображень / С.І. Кормановський, В.Ю. Кучерук, Р.І. Ліщук // УкрОБРАЗ. – 2010. – С. 129-132.

Бойчук В.

*Хмельницький національний університет, м. Хмельницький
Кафедра автоматизованих систем та моделювання в економіці, аспірант*

ДЕЯКІ МОДЕЛІ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність теми. Фінансово-господарська діяльність підприємств має приносити найкращі результати за найменших затрат ресурсів. Це означає, що фінансово-господарське управління підприємством має бути оптимальним щодо витрат фінансових та інших ресурсів й отримання прибутку. Тому для планування діяльності підприємства вадливо застосувати методи теорії оптимального управління [1, 2, 3]. Теорія оптимального управління добре розроблена, її методи широко застосовують для різноманітних економічних та інших задач управління [4]. Для вироблення стратегії розвитку підприємства й проектування оптимальних планів її втілення важливо застосувати методи оптимального управління структурою фінансовий та інших ресурсів підприємства. У зв'язку з цим поставлено задачу розроблення оптимізаційних моделей діяльності підприємства, придатних для аналізу й планування його діяльності.

Розглянемо задачу досягнення підприємством бажаного стану за визначений проміжок часу. Нехай стан підприємства описують показники $x_i(t)$ ($i = \overline{1, n}$), які є динамічними змінними $dx_i/dt = G_i(t)$ ($i = \overline{1, n}$). Допустимо, що відомий проміжок часу $[t_0, t_K]$ планування діяльності підприємства. Також відомі значення змінних стану, яких необхідно досягнути в кінцевий момент планування. Стисло метод визначення планових показників фінансово-господарської діяльності підприємства на найближчий плановий період можна описати за допомогою алгоритму короткотермінового квазіоптимального

управління показниками діяльності підприємства. Цей алгоритм має наступний вигляд (рис. 1):

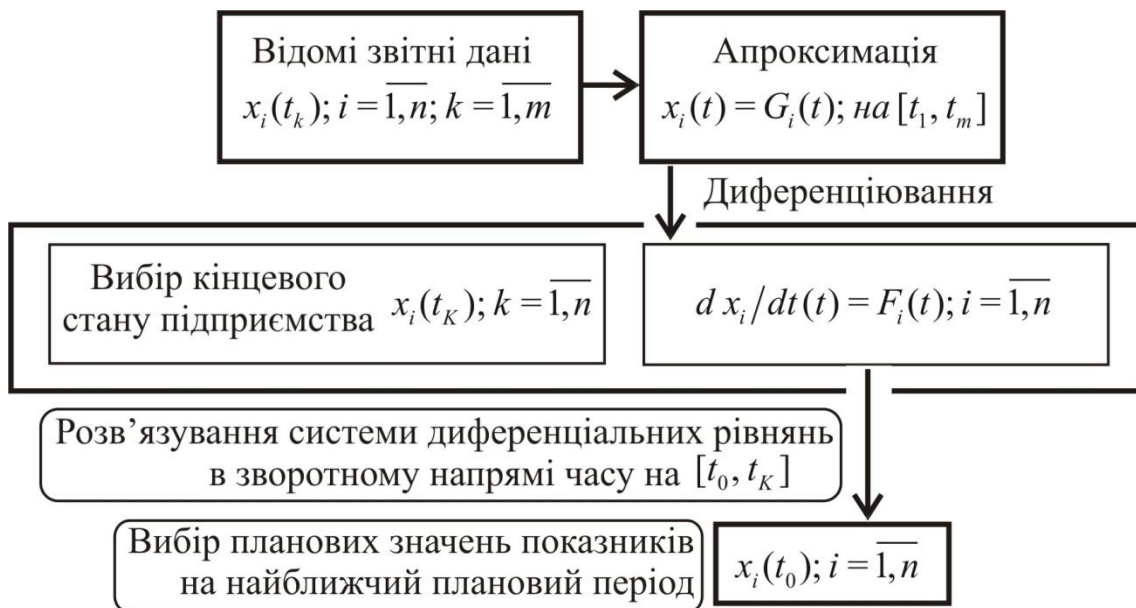

Рис. 1. Алгоритм квазіоптимального планування показників діяльності підприємства

Описаний метод вибору планових значень показників діяльності підприємства є засобом для вдосконалення планування діяльності на короткі проміжки часу. З допомогою цього методу легко вибрати такі значення показників на початку планового періоду, які можуть привести до бажаних оптимальних їхніх значень на кінець планового періоду. Але таке досягнення бажаних значень можливе лише тоді, якщо не змінюються внутрішні обставини підприємства й зовнішні умови його діяльності. Такі внутрішній й зовнішні умови мало змінюються лише протягом нетривалих проміжків часу. Крім того, знайдені планові значення показників $x_i(t_0)$ ($i = \overline{1, n}$) є такими, що полегшують перехід підприємства зі стану $x_i(t_0)$ ($i = \overline{1, n}$) у стан $x_i(t_k)$ ($i = \overline{1, n}$), але це не означає, що управління підприємством під час переходу від останнього минулого (поточного) періоду $x_i(t_m)$ ($i = \overline{1, n}$) до найближчого планового періоду $x_i(t_0)$ ($i = \overline{1, n}$) буде ефективним або допустимим. Тому знайдені планові значення показників $x_i(t_0)$ ($i = \overline{1, n}$) лише вказують бажані значення. Ці значення не є достатніми й необхідними для оптимального переходу зі стану $x_i(t_m)$ ($i = \overline{1, n}$) у стан $x_i(t_k)$ ($i = \overline{1, n}$). Тому показники діяльності підприємства, визначені за алгоритмом рис. 1, допомагають автоматизувати розроблення планів його діяльності. Але вони не ведуть до вироблення найбільш ефективного управління підприємством. В цьому сенсі описаний вище метод планування діяльності підприємства є квазіоптимальним. Але для більш ефективної діяльності підприємства необхідно застосовувати методи оптимального управління. Методи оптимального управління показниками фінансово-господарської діяльності підприємства становлять об'єкт наших подальших досліджень.

Література

1. Понтрягин Л.С. Математическая теория оптимальных процессов / Л.С. Понтрягин. – М.: Наука, 1976.
2. Беллман Р. Динамическое программирование / Р. Беллман. – М.: Изд-во иностр. лит., 1960.
3. Основы теории оптимального управления / Под. ред. В.Ф. Кротова. М.: Высш. шк., 1990.
4. А. Брайсон, Хо Ю. Прикладная теория оптимального управления. Оптимизация, оценка и управление. – М.: Мир, 1972. – 514 с.

Камінецька К.С., студентка

Львівський інститут економіки та туризму, м. Львів

СИСТЕМИ БРОНЮВАННЯ ОН-ЛАЙН У СФЕРІ ГОТЕЛЬНОГО І ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

В даному дослідженні була спроба розкрити суть та значення інформаційних систем та технологій на сучасному етапі розвитку систем бронювання он-лайн.

Бронювання – це попереднє замовлення місць і номерів у готелі. Робота з глобальними системами бронювання через Інтернет дозволяє готелю надавати всім клієнтам оперативну і достовірну інформацію. Сьогодні існують різні глобальні мережні системи бронювання (GRS), з якими в основному працюють великі готелі, що бронюють квитки для своїх гостей. Вплив інформаційних технологій на управління готелем величезний. Спосіб бронювання через мережу Інтернет відкриває широкі можливості для готелів і клієнтів. Системи бронювання стають все більш популярними. Нижче наведено кілька прикладів таких систем, на нашу думку найбільш популярних, а саме: «Amadeus», «Galileo International», «Worldspan».

«*Amadeus*» – провідна глобальна розподільча система, що забезпечує в режимі реального часу доступ до ресурсів провайдерів туристичних послуг та розподіл цих ресурсів серед туристичних агентств. Будучи безумовним лідером в Європі і Південній Америці, система «Amadeus» займає міцні позиції. За минулі роки до «Amadeus» підключилося близько 500 терміналів туристичних агентств. Найбільш активними користувачами системи «Amadeus» є агентства «Infinity Travel», «Travel House», «Carlson Wagonlit Travel» та інші. «Amadeus» пропонує наявність номерів за їх типом. Крім того, гарантує підтвержене бронювання. Система «Amadeus» має також свої підрівні: «*Amadeus Ferry*» – автоматизація інформаційного сервісу; «*Amadeus Tickets*» – бронювати щодня в середньому понад 300 тис. квитків на різноманітні заходи; «*Amadeus Videotext*»; «*Last Seat Availability*»; «*Amadeus Fare Quote*».

Міжнародну комп'ютерну мережу бронювання «*Galileo International*» розробила компанія «The Galileo Company Ltd.», заснована у липні 1987 р. Надалі вона розвивалася за рахунок відкриття філій у різних частинах земної кулі. На базі систем «Galileo» здійснюється третина всіх бронювань у світі. Якщо «Amadeus» посідає перше місце на ринку глобальних GRS за кількістю терміналів, то за кількістю підключених до системи турагентств безперечно лідерство належить «Galileo». Послугами «Galileo» користуються турагентства

більше ніж у 107 країнах світу. Авіакомпанії, які уклали угоди з «Galileo», доступні на найвищому рівні в режимі «наскрізного» проходження з терміналу, встановленого в приміщенні фірми. Інша особливість «Galileo» полягає в тому, що її програми добре працюють на звичайних персональних комп'ютерах. Мережа «Galileo» постійно модифікує технічні засоби призначені для потреб ринку туристичної продукції.

Інформаційна система «Worldspan» вважається такою, що найбільш динамічно розвивається серед усіх міжнародних систем глобального резервування. Сьогодні «Worldspan» налічує близько 700 користувачів у світі. Вона вважається наймолодшою комп'ютерною системою бронювання. «Worldspan» здійснює резервування головним чином на авіатранспорті, в готелях, екскурсійних бюро, театрах, компаніях зі здачі в оренду автомобілів (45 основних фірм прокату), також дозволяє одержати всю необхідну довідкову інформацію, пов'язану з подорожами і туризмом. В даний час системою користуються більше 25 тис. туристських фірм в усьому світі.

Але є і недолік таких систем он-лайн бронювання. При комп'ютерному бронюванні існує небезпека раптового припинення резервування, і тоді клієнт, що не одержав підтвердження, може прибути і не одержати номер.

Відділи бронювання за заявками клієнтів складають план завантаження готелю на поточний день, а також перспективний план завантаження на певний період (рік, місяць, тиждень).

Порівняємо деякі показники діяльності розглянутих систем бронювання (див. табл. 1).

Таблиця 1

Користувачі систем бронювання он-лайн

№ з/п	Користувачі/Системи бронювання	«Amadeus»	«Worldspan»	«Galileo»
1.	Агенства	4284	16150	32348
2.	Термінали	176714	496721	19991
3.	Бронівні готельні мережі	278	134	213
4.	Бронівні готелі	37018	29129	29532
5.	Компанії з прокату а/м	65	49	47
6.	Обслуговування країн	148	86	98

Рис. 1. Порівняльна діаграма популярності систем бронювання он-лайн

Як видно з рис. 1 лівова частка популярності серед розглянутих систем бронювання належить «Amadeus» (148 країн).

Конкуруючи між собою фірми-розробники систем бронювання постійно вдосконалюють тактику роботи на ринку інформаційних технологій, знижують тарифи, щоб зробити свою систему більш доступною і залучити більше користувачів. А розвитку і покращенню систем бронювання сприяє розвиток інформаційних технологій.

Література

1. Туризм і готельне господарство: підручн. / За ред. проф. д.е.н. Чудновського А.Д. – М: Асоціація авторів і видавців «Тандем». Видавництво ЕКМОС, 2000.
2. <http://www.akvarelhotel.org/elektronni.php>
3. http://pidruchniki.ws/12471013/turizm/novi_mozhливosti

*¹Коцьо О.Я., канд. екон. наук, ²Кузіна Н.
Львівський інститут економіки і туризму, м. Львів
Кафедра природничо-математичних дисциплін, ¹в.о. доцента, ²студентка*

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ГОТЕЛЬНІЙ ІНДУСТРІЇ

Інформаційні технології (ІТ) готельного управління з'явилися у світовій готельній індустрії давно – двадцять п'ять років тому, і пройшли великий шлях розвитку. Впровадження автоматизованих інформаційних систем управління стає неминучим і незмінним для швидкого і безпомилкового контролю операцій повноцінного аналізу існуючої ситуації, швидкості і повноти обслуговування клієнтів, тобто для забезпечення високої економічної ефективності та високої якості обслуговування.

Як в усьому світі, так і в Україні, використання сучасних автоматизованих інформаційних технологій (АІТ) є засобом конкурентної боротьби готелів. Кількість впроваджень вимірюється в десятках, а їхня якість найчастіше є предметом суперечок, чуток, домислів і розчарувань. На українському ринку ІТ-управління готелем присутні відносно недавно. Експерименти з впровадження даних систем в готелях України стали проводитися з середини 90-х років. Для більшості готелів України (60%), впровадження АІТ управління є необхідним і вже стало реальним фактом, вкрай важливим для успішного розвитку бізнесу.

Готельна індустрія використовує систему управління готельним майном PMS (Property Management System) – комп'ютерна система, що обслуговує готельний цикл в рамках трьох основних сегментів: обслуговування зовнішніх служб; обслуговування внутрішніх служб; програмне забезпечення інтерфейсів. Сучасний готель – складна багатопланова система, в якій повинні бути автоматизовані такі процеси, як бронювання, поселення, виселення, робота з рахунками гостей тощо.

Серед найвідоміших систем управління готелем, що пропонують фірми-розробники програмного забезпечення для комплексної автоматизації готелів

можна виділити: «Inter Hotel» (ЗАО «Інтерготель, Лтд»), «Lodging Touch Libica» («Libra International»), «Парус-Готель» (корпорація «Парус»), «Intellect Service» («Бест-Про»), «HOTEL» і «Гостинница» («Інтел-Сфера»), «Fidelio 8» і «OPERA Enterprise Solution» («Micros-Fidelio»), «SAMO-Hotel Booking Center» («SAMO-Софт»), «Property Management System (PSM) proHotel» («TopPoint IT», Україна), «UCS-Shelter» («UCS»), «Едельвейс» («Рексофт»).

Найбільшим попитом серед клієнтів користується програмне забезпечення «Едельвейс» компанії «Рексофт» – 1800 користувачів (див. рис. 1):

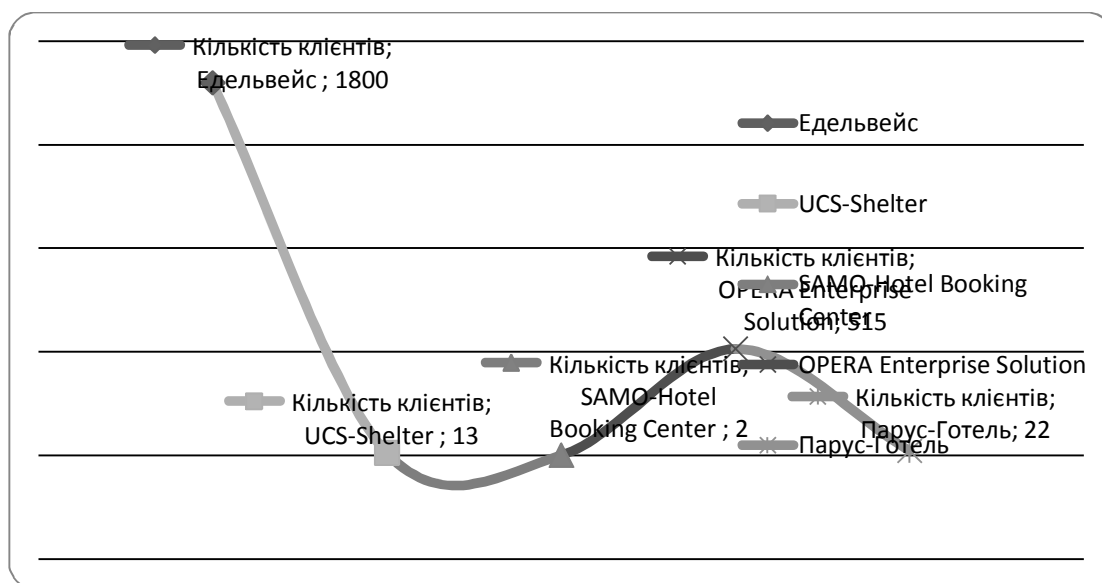

Рис. 1. Порівняльна характеристика програмного забезпечення для готельного бізнесу за кількістю користувачів

Як показує аналіз порівняльного графіку (рис. 1), найменшою популярністю, на сьогоднішній день, серед підприємств сфери готельної індустрії користуються програмні продукти «SAMO-Hotel Booking Center» (2), «UCS-Shelter» (13) і «Парус-Готель» (22). До лідера на ринку програмного забезпечення для готелів «Едельвейс» наближається інформаційна система «OPERA Enterprise Solution» – 515 готелів-клієнтів.

Ціни на програмне забезпечення для готелів коливаються в межах від 750-10025\$. Для маленьких готелів (до 15 номерів) і для великих готелів (більше 15 номерів) є своя цінова політика. Розрахунок на впровадження програмного забезпечення здійснюється через врахування кількості номерів. Вартість сервісного обслуговування (в місяць) – від 200 грн., але ця послуга не є обов'язковою.

Кожна з цих систем мають широкий спектр функціональних можливостей, задовольняючи побажання, як невеликого готелю, так і великого 5-ти зіркового комплексу. Дозволяє власникам готелів, керівникам готельних комплексів, повністю персоніфікувати роботу персоналу в системі, аналізувати і контролювати роботу всіх служб. Контроль за роботою готелю або мережі готелів може здійснюватися з будь-якої точки світу.

Інформаційні системи зберігають дані про кожного клієнта, що коли-небудь проживав у готелі, і при наступному його приїзді дозволяють визначити

правильний тариф, провести швидше поселення і випередити його побажання. Готель також одержує можливість вести централізований облік нарахувань і розрахунків з клієнтами.

Впровадження новітніх інформаційних технологій в систему управління готелем вимагає значних капіталовкладень. Оцінка економічної доцільності інвестицій – завдання дуже складне, особливо тому, що метою придбання нових технологій є не лише скорочення витрат на робочу силу, але й підвищення якості і розширення гнучкості процесу обслуговування. Крім того, стрімкий розвиток новітніх ІТ-технологій приводить до того, що придбане устаткування «старіє» протягом декількох місяців, що робить оцінку вимог більш складним завданням. Але незважаючи на ряд недоліків в сучасних умовах підприємства сфери готельного господарства без використання новітніх інформаційних систем і технологій не можуть конкурувати на ринку надавання послуг, тому їх використання є неминучим і необхідним елементом в успішній бізнес-діяльності.

Література

1. Глівенко С.В. Інформаційні системи в менеджменті: Навчальний посібник / Глівенко С.В., Лапін Є.В., Павленко О.О. та ін. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 407 с.
2. <http://www.hrs.ru>
3. www.samo.ru
4. <http://xpos.kiev.ua/programms/edel>

*¹Коцьо О.Я., канд. екон. наук, ²Попик Н.З.
Львівський інститут економіки і туризму, м. Львів
Кафедра природничо-математичних дисциплін, ¹в.о. доцента, ²студентка*

ТЕХНОЛОГІЇ НОВОГО ПОКОЛІННЯ – ЕКОЛОГІЧНІ НОУТБУКИ

На сьогоднішній день маємо ситуацію, коли стан навколишнього середовища на нашій планеті досяг тривожного рівня. З кожним днем тема турботи про довкілля все більше захоплює маркетингові стратегії виробників техніки всіх типів. ІТ-індустрія шукає нові підходи, розглядаючи цілий ряд способів, покликаних зменшити вплив і полегшити навантаження сучасних технологій на навколишнє середовище (від живлення до упаковки). Саме тому деякі виробники комп'ютерної техніки намагаються до абсолютного мінімуму звести загрозу для навколишнього середовища, і спеціально працюють над розробкою ноутбуків із сонячною батареєю, зниженим енергоспоживанням або корпусом, зробленим з матеріалів вторинного використання. На ринку представлено досить багато представників таких моделей, серед яких можна виділити (див. табл. 1):

Asus U33Jc-A1. Корпус цієї моделі зроблений з мореного бамбука, що виглядає досить елегантно, та водночас є доступним поновлюваним природним ресурсом, який, до всього іншого, і екологічно дружній. Ця модель оснащена ефективним енергозберігаючим монітором і батареєю з тривалим терміном експлуатації.

Види моделей екологічних ноутбуків

№ з/п	Вид моделі	Країна-розробник
1.	Asus U33Jc-A1	Китай, компанія Wansheng & Trade Co., Ltd.
2.	MacBook Pro	США, компанія Apple, Inc.
3.	Sony Vaio W series	Японія, компанія Sony Corporation
4.	Gateway EC19C-A52C/S	Японія, компанія Acer

MacBook Pro. Ця модель спрямована на вирішення проблеми використання заборонених матеріалів, які значно шкодять довкіллю. При виробництві монітора вдалося повністю уникнути додавання миш'яку, а при виготовленні світлодіодного підсвічування (LED) не використовувалася ртуть.

Рис. 1. Модель Asus U33Jc-A1

Рис. 2. Модель MacBook Pro

Модель **Sony Vaio W series** знаходиться високо в рейтинговій таблиці «зелених» ноутбуків. В LED моніторі ноутбуку Sony Vaio W series не використовується ртуть, для транспортування, використаний абсолютний мінімум пакувальних матеріалів, до того ж екологічних.

Gateway EC19C-A52C/S. У цій моделі всі зусилля зосереджені на збереженні енергії. Користувач може насолодитися шістьма годинами роботи батареї після кожної підзарядки. Позитивною рисою цієї моделі також є те, що вона оснащена значними апаратними потужностями.

Рис. 3. Модель Sony Vaio W series

Рис. 4. Модель Gateway EC19C-A52C/S

У червні 2010-го року активісти «Грінпіс» запросили представників 21-ї лідируючої компанії індустрії ІТ-технологій для участі в опитуванні, присвяченому екологічній техніці. Учасників попросили представити найбільш екологічні моделі їх бренду в семи категоріях. 18 компаній прийняли виклик, продемонструвавши свої найбільш «зелені» продукти (див. табл. 2).

Найвищий бал отримав монітор Asus VW-247H-HF – 7,5 балів за 10-бальною шкалою. В інших категоріях лідерами стали телевизор Sharp LC-52SE1 (6,46), смартфон Sony Ericsson Aspen (6,21), мобільний телефон Samsung GT-S75550 (7,03), ноутбук Asus UL30A (5,59), нетбук Acer TM8172 (5,08) і настільний комп'ютер HP Compaq 6005 Pro Ultra-slim (6,06).

Оцінка екологічних моделей електроніки

№ з/п	Види екологічних моделей електроніки	Бали
1.	Монітор Asus VW-247H-HF	7,5
2.	Мобільний телефон Samsung GT-S75550	7,03
3.	Телевізор Sharp LC-52SE1	6,4
4.	Смартфон Sony Ericsson Aspen	6,21
5.	Настільний комп'ютер HP Compaq 6005 Pro Ultra-slim	6,06
6.	Ноутбук Asus UL30A	5,59
7.	Нетбук Acer TM8172	5,08

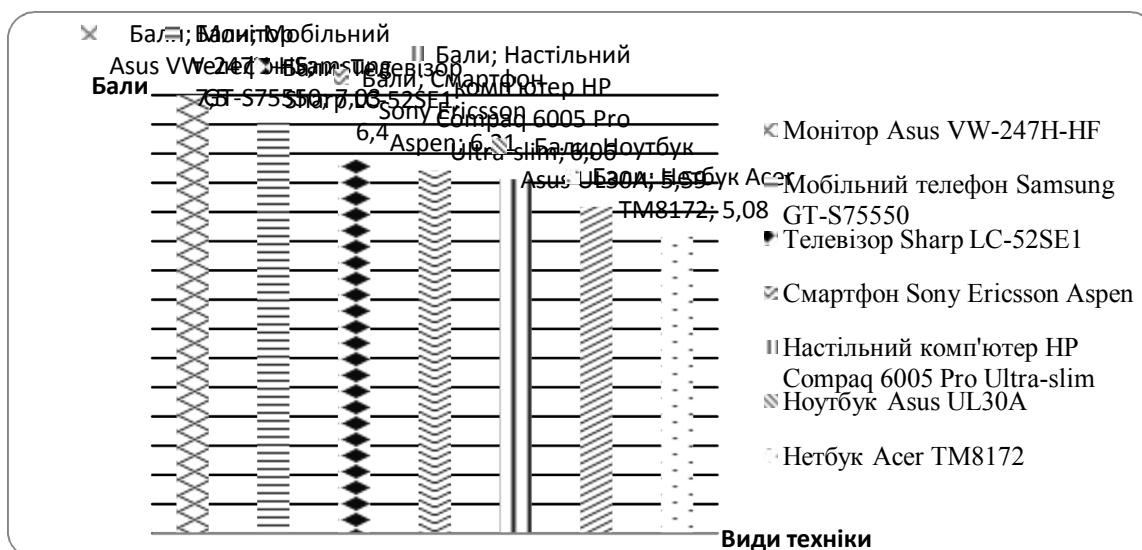

Рис. 5. Рейтинг моделей екологічної електроніки (в балах)

Поки невідомо, коли екологічно чисті технології можна буде придбати для особистого користування і дуже сподіваємося, що така «зелена» техніка піде в серійне виробництво і принесе користь не тільки своєму власникові, але й навколишньому середовищу. Однак ніколи не пізно вносити зміни в повсякденне життя, а тому ми всі повинні це зрозуміти та робити все можливе, щоб відродити екологічне благополуччя.

Література

1. <http://www.easycom.com.ua>
2. <http://www.climateinfo.org.ua>
3. <https://microsoftua.wordpress.com/2012/01/>
4. <http://www.eco-live.com.ua>

Люта О.О.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана», м. Київ
Кафедра економіко-математичного моделювання, асистент

ОЦІНКА КОЛЕКТИВНОЇ ЕКСПЕРТНОЇ ДУМКИ ПІД ЧАС ВИРІШЕННЯ СЛАБОСТРУКТУРОВАНИХ ЗАДАЧ

Однією з основних переваг використання експертних систем оцінювання є те, що вони дозволяють частково вирішити під час аналізу якісної, неформалізованої інформації, проблему врахування неоднозначних

взаємозв'язків між об'єктами дослідження, дозволяють знайти єдине рішення серед множини можливих тощо. Тож не дивно, що сьогодні на основі експертного аналізу побудовано багато систем прийняття рішень, які направлені як на вирішення поточних проблем, так і побудову різного роду прогнозів.

В експертних системах прийняття рішень основне місце відводиться досвіду та інтуїції людини - саме вона обирає ключові фактори та критерії, необхідні для вирішення поставленої задачі, визначає їх вагові коефіцієнти; формулює різного роду правила, розставляє пріоритети в множині рішень тощо.

Попри всі переваги експертних методів, користуватися ними слід дуже обережно, адже перевірити істинність експертних суджень вкрай важко. Досить часто буває так, що людина, приймаючи якийсь рішення, йде всупереч виявленим закономірностям, наданим рекомендаціям, розрахованим прогнозам та коефіцієнтам і при цьому «виграє». Хоча чітко встановити, яким був хід її думок та чим вона керувалась не можливо. Тож невідомо чи то було виважене рішення чи просте везіння.

З огляду на це, на сьогодні багато вчених займаються проблемою оцінки адекватності суджень експертів, а також їх психологічною та професійною спроможністю брати на себе відповідальність та приймати рішення. Багато наукових праць в цій сфері мають такі вітчизняні та іноземні вчені як Панкова Н.А., Літвак В.Г., Тоценко В.Г., Дженіс І.Л., Крамер Р.М., Бешелев С.Д., Гурвіч Ф.К., Лисецький Ю.М., Азарова А.О. тощо.

Слід зазначити, що в сучасних умовах широко поширені експертні системи оцінювання, побудовані як на основі індивідуальних припущень, так і з використанням колективних висновків.

Зазвичай перевага віддається колективним рішенням, бо вважається, що вони є більш виваженими та надійними порівняно з індивідуальними, та мають менший ступінь упередженості [1]. Крім того, робота в групі дозволяє опрацювати більший обсяг інформації та провести глибший аналіз за коротший час, що дозволяє виявити та дослідити значну кількість нюансів поставленої задачі.

Треба відзначити, що експертні системи розрізняються не лише за чисельністю експертів, але й за видом експертних рішень. Зокрема, в залежності від того, у числовій чи лінгвістичній формі експерти проводять процедуру оцінювання, використовуються різні способи збору та узагальнення експертних рішень.

Загалом процедуру колективного експертного оцінювання можна поділити на такі основні етапи:

- a. Постановка задачі.
- b. Формування експертної групи.
- c. Проведення процедури індивідуального оцінювання.
- d. Формування колективної експертної оцінки.

Перший етап включає вибір об'єкта та предмета досліджень, формулювання певних гіпотез, альтернативних напрямків дій та заходів, критеріїв аналізу, а також обов'язкових вимог до результатів аналізу та учасників досліджень. Чим точніше буде сформульовано мету досліджень та механізм оцінювання, тим якіснішою буде експертна оцінка.

З огляду на специфіку експертних систем оцінювання, особлива увага при їх побудові приділяється питанню кількісного та якісного складу експертної групи. Адже, в даній ситуації, саме експерт як носій інформації та знань може стати основною причиною прийняття хибного рішення.

В залежності від складності та направленості альтернатив, які порівнюються, експертна група може включати як експертів однієї спеціалізації (однорідна група), так і спеціалістів різної направленості (неоднорідна). Зазвичай в однорідній групі при формуванні узагальненої колективної оцінки думки всіх учасників враховуються як рівнозначні. В неоднорідній групі деякі експерти можуть мати статус сторонніх консультантів, думка яких може як враховуватись так і не враховуватись в процесі формування колективної оцінки. Крім того, ступінь впливу різних спеціалістів на остаточну оцінку може бути різним, в залежності від того, яка саме задача поставлена перед експертною групою. З огляду на це, механізм узгодження думок в середині неоднорідної групи значно складніший ніж в середині однорідної групи.

Аби експертні оцінки мали високий ступінь надійності та відповідали поставленим вимогам, всі учасники, які проводять експертний аналіз, повинні мати певну спеціалізацію та бути компетентними у вирішенні поставлених перед ними задач.

Компетентність – це ступінь кваліфікації експертів в певній області знань, який визначається рівнем професіоналізму, досвідом, особистими якостями тощо [2]. Існує і таке формулювання поняття «компетентність» – це підготовленість (наукова, практична, психологічна) експерта кваліфіковано оцінювати певні об'єкти, процеси, явища тощо.

Наступним етапом після формування експертної групи є безпосередній процес оцінювання, який зазвичай складається з двох частин. Спочатку збираються індивідуальні судження експертів, а потім з них виводиться колективна експерта оцінка. На сьогодні існує багато методів та процедур формування групової експертної думки, які побудовані як на кількісній так і якісній інформації [1, 2, 3].

Розрахувавши індивідуальні оцінки, необхідно пересвідчитись чи не є вони суперечливими (неузгодженими), адже під час їх згортки в узагальнену колективну оцінку це може значно вплинути на кінцевий результат та привести до хибних висновків.

Якщо індивідуальні оцінки виявилися неузгодженими, то вони або повертаються експерту на доопрацювання, або виключаються з подальшого аналізу. Адже, як зазначалося раніше, суперечливість суджень може свідчити про некомпетентність особи, яка їх висуває.

Наступним кроком є згортка індивідуальних матриць експертних оцінок в одну колективну матрицю, зазвичай, шляхом розрахунку їх середнього арифметичного чи геометричного значення [2]. З огляду на те, що індивідуальні судження можуть сильно відрізнятись між собою, отриману матрицю колективних оцінок необхідно також перевірити на узгодженість. У випадку коли декілька експертів одночасно порівнюють багато об'єктів для цього найкраще буде використати дисперсійний коефіцієнт конкордації (W), який розраховується наступним чином [2]:

$$W = \frac{D}{D_{\max}} \quad (1)$$

$$D = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n \left(\sum_{s=1}^m r_{is} - \bar{r} \right)^2, \quad i=1,2,\dots,n, s=1,2,\dots,m \quad (2)$$

де n – кількість об'єктів (критеріїв, дій), які порівнюються, r_{is} – ранг наданий s -м експертом i -му об'єкту (критеріїв, дій), \bar{r} – середнє арифметичне рангів r_{is} .

$$D_{\max} = \frac{1}{2} nm^2 (n^2 - 1). \quad (3)$$

Звівши наведені формули в одну коефіцієнт конкордації можна записати наступним чином:

$$W = \frac{2 \sum_{i=1}^n \left(\sum_{s=1}^m r_{is} - \bar{r} \right)^2}{nm^2 (n^2 - 1)}. \quad (4)$$

Коефіцієнт конкордації набуває значень від 0 до 1. Чим більше значення коефіцієнта конкордації, тим вище ступінь узгодженості думок експертів. При $W=1$ є повна узгодженість думок експертів; якщо ж $W=0$, то інформація є неузгодженою.

Коефіцієнт конкордації являє собою випадкову величину. Оцінка значимості коефіцієнта конкордації перевіряється за критерієм Пірсона (χ^2):

$$\chi^2 = \frac{12 \sum_{i=1}^n \left(\sum_{s=1}^m r_{is} - \bar{r} \right)^2}{m^2 (n^3 - n)} \quad \text{або} \quad \chi^2 = \frac{12 \sum_{i=1}^n \left(\sum_{s=1}^m r_{is} - \bar{r} \right)^2}{mn(n+1) - \frac{1}{n-1} \sum_{s=1}^m T_s^2}. \quad (5)$$

Розраховане значення χ^2 порівнюється із табличним значенням $\chi^2_{\text{табл}}$ для $n-1$ ступенів свободи та з певним рівнем значимості. Якщо $\chi^2 > \chi^2_{\text{табл}}$, то гіпотеза про загальну узгодженість матриці приймається, якщо ж $\chi^2 < \chi^2_{\text{табл}}$, то вона відхиляється.

Довівши, що отримані колективні експертні оцінки є узгодженими їх можна надалі використовувати при проведенні розрахунків чи побудові певних правил як істинні.

Слід зазначити, що експертні судження мають високий рівень чутливості до зміни в часі психофізіологічних параметрів експерта та об'єкта досліджень. Тож аби правила та оцінки задані експертами зберігали свою адекватність, їх значення необхідно час від часу переглядати та за необхідності коригувати. Зазвичай відомі інвестиційні та консалтингові компанії, експертні групи провідних міжнародних аналітичних видань та рейтингові агентства переглядають значення своїх експертних оцінок один раз чи двічі на рік.

Література

1. Прохоров Ю.К. Управленческие решения: [Учебное пособие] / Ю.К. Прохоров, В. В. Фролов. – СПб: СПбГУ ИТМО, 2011. – 138 с.
2. Анфилатов В.С. Системный анализ в управлении: [учебное пособие] / под ред. В.С. Анфилатова. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 368 с.
3. Литвак Б.Г. Экспертные оценки и принятие решений / Б.Г. Литвак – М.: Патент, 1996. – 271 с.

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ З РОЗРАХУНКУ ТА СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ ДО ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Держава та господарюючі суб'єкти завжди прагнули скоротити час на складання звітності з плати податків та зборів та полегшити перевірку правильності складання даної звітності. Досвід України в цьому питанні не великий. Однак, у 2010 році стало абсолютно можливим полегшення обрахунку зборів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Виходом з даної ситуації став єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [1]. Таке впровадження має економічні вигоди та спрощення розрахунків єдиного внеску. Так, з огляду на позитиви від впровадження єдиного внеску, можемо запропонувати консолідацію сплати загальнообов'язкових та місцевих податків та зборів.

Науковці не приділяли належної уваги даній тематиці, а тому, вона потребує глибокого дослідження.

Суб'єкти господарювання та державні податкові органи, зокрема, завжди будуть зацікавлені у спрощенні заповнення, подання та перевірки податкової звітності та сплаті податків та зборів до відповідних бюджетів. Україна уже має досвід в консолідації в одному контролюючому органі виконання функцій із здійснення контролю за повнотою та своєчасністю справляння збору на обов'язкове державне пенсійне страхування і внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Однак на дані внески податкове законодавство не поширюється. А таким контролюючим органом є Пенсійний фонд України, який забезпечений належними кадровим та програмно-технічним апаратами [5]. Однак, на нашу думку, доцільно буде передати такі функції податковим органом для не розпорошення здійснення контролю за сплатою податків та зборів. Доцільним також буде консолідація сплати всіх податків та зборів до державного та місцевих бюджетів України. Така консолідація можлива на наступних запропонованих нижче умовах.

У Податковому кодексі України зазначено державні та місцеві податки та збори. Так, до державних податків та зборів належать:

- податок на прибуток підприємств;
- податок на доходи фізичних осіб;
- податок на додану вартість;
- акцизний податок;
- збір за першу реєстрацію транспортного засобу;
- екологічний податок;
- рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;

- рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобувався в Україні;
- плата за користування надрами;
- плата за землю;
- збір за користування радіочастотним ресурсом України;
- збір за спеціальне використання води;
- збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
- фіксований сільськогосподарський податок;
- мито;
- збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками;
- збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

До місцевих податків належать:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- збір за місця паркування транспортних засобів;
- туристичний збір [4].

З метою спрощення складання, подання та перевірки податкової звітності варто впровадити єдину універсальну програму розрахунку сум податків та зборів суб'єктів господарювання, яка б могла працювати на основі первинних даних таких суб'єктів та автоматизовано розраховувати відповідний консолідований платіж до державного бюджету на кожну звітну дату (місяць, квартал, півріччя, рік) із змогою доповнювати програму реквізитами. Для розробки такої програми необхідно спростити деякі аспекти податкового законодавства, наприклад:

- оскільки, продукцію, яка оподатковується ПДВ за 0 % ставкою, здебільшого закуповується за рахунок державних коштів, то підвищення даної ставки податку не є доцільним, тобто не принесе економічних вигод ні державі, ні її виробникам;

- доцільним стало би введення консолідованої звітності, а відтак введення єдиного звітного періоду – місяця з можливістю автоматичного складання податкової звітності за квартал, півроку та рік;

- з метою полегшення перевірки здійснити електронне прикріплення податкових накладних, детального розрахунку надходжень і видатків господарюючого суб'єкту тощо;

Дані та інші пропозиції можливо реалізувати за допомогою програми побудови консолідованої звітності сплати податків до бюджетів. Важливим елементом стане консолідація звітності, яка включатиме сплату загальнодержавних, місцевих податків і зборів а також соціальних внесків до бюджету. Таку звітність пропонуємо подавати до органів Державної податкової служби та Державної казначейської служби, а витяг з консолідованої звітності із зазначеними рахунками – до банківської установи, яка обслуговує платника.

Таким чином, Державна податкова служба матиме можливість здійснювати перевірку правильності нарахування та повноти сплати податків платником, Державна казначейська служба – розподіляти всю суму сплати податків за напрямками відповідних рахунків бюджетної класифікації доходів. Відкриття рахунку консолідованої сплати здійснити у порядку, зазначеному в Наказі Державного казначейства України "Про внесення змін до наказу Державного казначейства України від 02.12.2002 № 221" від 25.11.2010 № 436 [2].

Пропонуємо приблизний вигляд розрахунку консолідованої суми податків та зборів до державного та місцевих бюджетів (див. рис. 1).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Декларація									
2	з розрахунку консолідованої суми податків та зборів до									
3	державного та місцевих бюджетів									
4	станом на _____									
5	Вид податку/збору	Об'єкт оподаткування	Одиниця виміру	База оподаткування	Одиниця виміру	Ставка податку/збору	Пільги	Сума до сплати	Рахунок	
6	Загальнообов'язкові податки і збори									Державний бюджет
7	Податок на прибуток підприємства		шт.							
8	Податок на доходи фізичних осіб									
9	Податок на додану вартість		грн.							
10		шт.							
			кг.							
			т.							
			л.							
11	Місцеві податки і збори									Місцевий бюджет України
12	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки									
13	Єдиний податок									
14	Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності									
15									
16	Збори на соціальне страхування									Пенсійний фонд
17									
18	Консолідована сума до сплати									

Рис. 1. Розрахунок консолідованої суми податків та зборів, що сплачуються до державного та місцевого бюджетів України

Таким чином, консолідована звітність розраховується на основі таблиці, поданій в рис. 1. Однак варто забезпечити такій програмі обрахунку консолідованої суми податків та зборів можливість електронного прикріплення допоміжних файлів, які слугують при розрахунку даної суми.

Також варто забезпечити кожного платника податків можливість придбати таку автоматизовану програму та електронного цифрового підпису до звітності з метою ідентифікації підписувача певних даних [3].

Однак, необхідно також звернути увагу на платників податків, які використовують спрощену систему оподаткування. В такому разі варто ввести в програму розрахунку можливість вибору відповідної системи оподаткування (рис. 2).

Звичайно, що наступним кроком повинно бути заповнення всієї необхідної інформації про платника податків та зборів, а саме: назва платника податків і зборів, ідентифікаційні номери, код ЄДРПОУ, адреса юридичної особи, зазначення інформації про філії, якщо вони наявні, номер телефону, факсу, інформація про керівника та головного бухгалтера тощо.

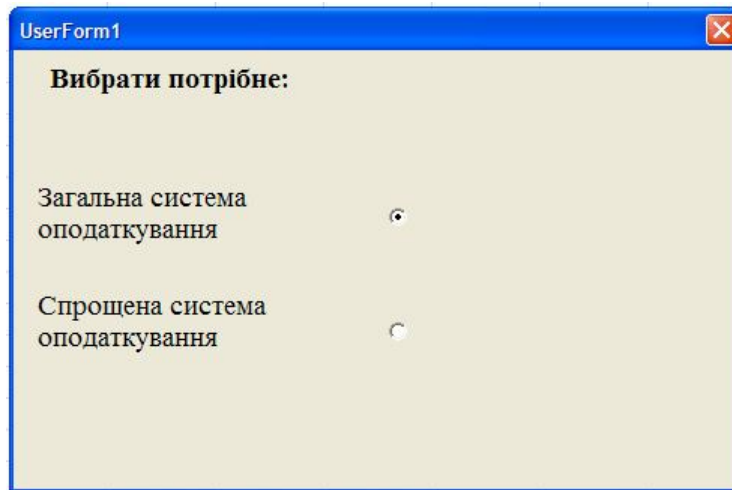

Рис. 2. Крок перший «Вибір системи оподаткування платником податків та зборів»

Таким чином, створення даної програми забезпечить скорочення витрат часу на оформлення, подання податкової звітності платником та на полегшення перевірки правильності даних органами Державної податкової служби.

Необхідно передбачити оновлення даної автоматизованої програми відповідно до змін у законодавстві та можливість отримання таких оновлень платниками податків та органами Державної податкової служби України.

Література

1. Закон України Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 08.07.2010 № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Наказ Державного казначейства України "Про внесення змін до наказу Державного казначейства України від 02.12.2002 № 221" від 25.11.2010 № 436 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua-doc42648.html>
3. Закон України "Про електронний цифровий підпис" від 22 травня 2003 р. № 852-ІУ зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
5. Висновок на проект Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації в одному контролюючому органі виконання функцій і здійснення контролю за повнотою та своєчасністю справляння збору на обов'язкове державне пенсійне страхування і внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" № 6215 від 19.03.2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Секція 2. Економічні науки

Абдураманова Э.Э.

*Крымский инженерно-педагогический университет, г. Симферополь
Специальность «Международная экономика», студентка 3 курса группы МЭ-10
Научный руководитель: канд. экон. наук, доц. Османов К.М.*

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАСХОДОВАНИЯ БЮДЖЕТНЫХ СРЕДСТВ В УКРАИНЕ

Особая экономическая категория, которая отображает отношения с целью учета затрат государства на осуществление своих полномочий являются расходы государственного бюджета Украины. Расходы бюджета регламентируются соответствующими законодательными и нормативными актами органов государственной власти.

Целью данного исследования является изучение расходов государственного бюджета, его направленность и целевое использование в современных экономических и социальных условиях.

Вопросами расходов государственного бюджета занимались такие ученые, как М.М. Артус, Н.М. Хижа, О.Д. Василик, К.В. Павлюк, Н.И. Деркач, Л.П. Гордеева и многие другие авторы и ученые.

Следует отметить, что государственный бюджет Украины это прежде всего план формирования и использования финансовых ресурсов для обеспечения заданий и функций, которые осуществляются органами государственной власти Украины, органами власти Автономной Республики Крым и органами местного самоуправления в течение бюджетного периода. Такое определение этого понятие дано в законодательстве Украины.

Согласно Закону Украины " О государственном бюджете Украины на 2012 год", расходы Государственного бюджета Украины "включают бюджетные назначения, установленные законом о Государственном бюджете Украины на конкретные цели, связанные с реализацией государственных программ".

Направления использования бюджетных расходов обусловлены целой совокупностью факторов, основными из которых являются:

- необходимость содержания государственных учреждений;
- уровень развития регионов государства;
- связь расходов из общего государственного бюджета с расходами местных бюджетов;
- формы предоставления бюджетных средств;
- другие факторы, которые могут иметь важное значение в зависимости от конкретной экономической и политической ситуации в государстве.

Расходы Государственного бюджета регламентируются соответствующими законодательными и нормативными актами - Бюджетным кодексом, Законом о Государственном бюджете на текущий год, Бюджетной классификацией, другими юридическими актами органов власти.

Начиная с 2000 года в Государственном Бюджете, в его расходной части предусматриваются два фонда - общий и специальный.

В Законе Украины "О бюджетной системе Украины" предусмотрены такие виды расходов как текущие расходы и расходы развития.

К расходам, которые финансируются из Государственного бюджета относятся расходы на: государственное управление; судебную власть; международную деятельность; фундаментальные и прикладные исследования и развитию научно-технического прогресса государственного значения, международные научные и информационные связи государственного значения; национальную оборону; правоохранительную деятельность и обеспечение безопасности государства; образования; специализированные школы; культуру и искусство; охрану здоровья; социальную защиту и социальное обеспечение; государственные специальные программы; физическую культуру и спорт; государственные программы поддержки регионального развития и приоритетных отраслей экономики; государственные программы развития транспорта, дорожного хозяйства, связи, телекоммуникаций и информатики, государственные программы относительно охраны окружающей природной среды и ядерной безопасности создание и пополнение запасов и резервов; обслуживание государственного долга; проведение выборов и референдумов; другие по программы, которые имеют исключительно государственное значение.

Финансирование отдельных программ экономического и социального направлений месту реализации этих программ осуществляется через механизм межбюджетных трансфертов.

Огромная проблема украинского бюджета - его обремененность социальными выплатами. В начале 1990-х резкое падение доходов и уровня жизни большей части населения спровоцировало расширение гарантий социальной защиты. Именно поэтому доля социальных расходов в совокупных расходах государства и в ВВП неуклонно росла. Это продолжалось и в период экономического оживления. Так, доля социальных расходов в совокупных расходах государства выросла с 17% в 1999 году до 29% в 2012-м. Но следует учитывать, что ни уровень реальных заработных плат, ни уровень пенсий до сих пор не соответствует уровню таковых в странах-соседях, а платежеспособность населения и уровень жизни в 1990 году не были высокими.

В соответствии с Бюджетным кодексом использование бюджетных средств не по целевому назначению влечет за собой применение административных взысканий к лицам, виновным в нарушении бюджетного законодательства, к объекту контроля применяются финансовые санкции в виде остановки операций с бюджетными средствами и в виде приостановки бюджетных ассигнований.

Таким образом, расходы бюджета - особенная экономическая категория, которая отображает отношения с целью учета затрат государства на осуществление своих полномочий. Расходы бюджета регламентируются соответствующими законодательными и нормативными актами органов государственной власти.

Главной "особенностью" расходов Государственного бюджета Украины является, по моему мнению, их непрозрачность и однозначность. Следует подвергать большей огласке не только статьи расходов, но и суммы, которые выделяются на это, пусть даже самые малые. Таким образом, государство

сможет обезопасить себя от "разворовывания" бюджетных средств, коим сейчас принято называть "нецелевое использование". Необходимо также ужесточить контроль над использованием этих средств, чтобы ситуация с нарушением норм законодательства самим Кабинетом Министров не была уместной.

Абдураманова Э.Э.

*Крымский инженерно-педагогический университет, г. Симферополь
Специальность «Международная экономика», студентка 3 курса группы МЭ-10
Научный руководитель: канд. экон. наук, ст. преподаватель кафедры учёта и аудита
Ваниева Э.А.*

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В УКРАИНЕ

Актуальность. Коммерческие банки в рыночной экономике являются по своей природе коммерческими фирмами в области денежного рынка. Они привлекают ресурсы и размещают их по определённым направлениям, будучи мотивированными критериями прибыльности, увеличения капитала и надёжности. Коммерческие банки различаются по структуре капитала и уровню надёжности операций, форме собственности на капитал, структуре обязательств и активов.

Целью работы является изучение коммерческих банков в Украине, перспективные направления деятельности коммерческих банков, задачи коммерческих банков.

Научные исследования. Вопросом о коммерческих банках Украины занимались такие учёные, как Лаврушин О.И., Долан. Э.Дж., Мороз А.Н., Белоглазова Г.Н., Миловидов В.Д. и др.

Постановка проблемы. Анализ современного состояния отечественного рынка ценных бумаг и тенденций его развития позволяет выделить три наиболее перспективных направления деятельности коммерческих банков.

1. Выпуск и первичное размещение ценных бумаг клиентов.

2. Инвестиционная работа на фондовом рынке. Наиболее привлекательным финансовым объектом вложения свободных денег коммерческим банком является краткосрочные долговые обязательства. Это, прежде всего, векселя негосударственных предприятий, причем как тех, которые способны своевременно рассчитаться по своим обязательствам, так и потенциальных банкротов. Имущество последних может быть существенным источником банковских доходов.

3. Тростовые операции с ценными бумагами. Наиболее перспективным объектом совершения доверительных операций на сегодня это деньги разных инвестиционных фондов.

Одной из главных задач банковской системы Украины является оптимизация налично-денежного обращения и денежной массы. В Украине должна быть разработана комплексная программа расширения сети коммерческих банков, усиления и увеличения их роли в рыночной экономике. Эта объективная потребность предусматривает немало моментов, практическая реализация которых должна способствовать появлению настоящей конкурентоспособной системы коммерческих банков.

Чтобы банковская система действительно стала локомотивом прогрессивных экономических преобразований, необходимо освободить от налогообложения те деньги и банковский капитал, которые направляются на строительство, реконструкцию и модернизацию предприятий, строительство офисных помещений и денежных хранилищ, автоматизированных банковских систем связи, которые обеспечивают включение к мировой системы платежей Рейтер, СВИФТ и др., а также деньги на выпуск в обращение ценных бумаг и средств расчётов: чеков, векселей, дебетовых и кредитных карточек, дорожных чеков и т.д. Также необходимо освободить банки от налогообложения денег, которые направляются на создание фондов для покрытия риска их деятельности.

Эффективная стратегия коммерческих банков направляется в последнее время на усиление контроля за деятельностью региональных отделений и филиалов, и более чёткую координацию их деятельности. Значительные отличия в результатах деятельности разных коммерческих банков обуславливаются не только неодинаковыми специальностями и предпринимательскими способностями руководителей, не только местными особенностями того или иного региона, а и методами управления, уровнем и качеством финансово-экономического контроля за результатами деятельности, наличием или отсутствием плановых перспективных маневров, согласованной стратегии на отраслевом, ведомственном и региональном уровнях.

К особенностям банковской системы Украины относятся неравномерное размещение коммерческих банков, непропорциональность их количества к экономическому потенциалу того или иного региона. Так, например, треть всех действующих банков размещена в Киеве. Львиная доля функционирующих банков выпадает на Харьков, Одессу, Львов и другие областные центры.

При этом следует иметь в виду парадоксальную ситуацию - в большинстве населённых пунктов люди не привыкли иметь дела с каким-нибудь другим банком, кроме сберегательного. Коммерческим банкам необходимо скорректировать позицию в направлении большего внимания к жителям районных городов и, особенно, сельскому населению.

Усиление и дальнейшее развитие системы коммерческих банков в Украине - это объективная потребность. Поэтому необходимо использовать все возможные предпосылки и рычаги, чтобы усилить согласованность между монетарной и финансовой политикой, создать благоприятную основу для усиления и дальнейшего развития системы коммерческих банков.

Таким образом, коммерческие банки в рыночной экономике являются по своей природе коммерческими фирмами в области денежного рынка. Они привлекают ресурсы и размещают их по определённым направлениям, будучи мотивированными критериями прибыльности, увеличение капитала и надёжности. Проект совершенствования новой системы коммерческих банков содержит раздел об интеграции в западные финансовые рынки. Но фактически большинство украинских коммерческих банков не в состоянии конкурировать с иностранными даже на региональном рынке. Тем не менее система коммерческих банков все же развивается. Спектр предоставляемых услуг расширяется. Улучшается качество операций. Растёт надёжность банков среди финансовых институтов.

Одним из предлагаемых путей улучшения системы коммерческих банков является создание соответствующего набора рыночных денежных инструментов, необходимых для взаимодействия с ними Национального банка Украины.

Абибулаев Д.Р., Сеит-Маметов Л.Э.

РВУЗ «Крымский инженерно-педагогический университет», г. Симферополь

Студенты группы МЭ-10

Научный руководитель: Османов К.М., канд. экон. наук, доцент кафедры учёта и аудита

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ЛИЗИНГА В УКРАИНЕ

В последние годы наблюдается повышенный интерес к широким возможностям лизинга как перспективной отрасли деятельности на финансовом рынке Украины. Лизинг является одной из наиболее интересных форм инвестирования, которые способны значительно оживить процесс воссоздания производства; предоставить мощный толчок процессам приватизации, обновления технологического парка существующих предприятий и создание новых производств, оптимизировать использование имеющегося машинного оборудования и на выгодных условиях получить самое современное отечественное и заграничное оборудование. Ввиду этого, развитие этой перспективной отрасли деятельности на финансовом рынке Украины является актуальным и необходимым.

Лизинг – это комплекс имущественных и экономических отношений, возникающих в связи с приобретением в собственность имущества и последующей сдачей его во временное владение и пользование за определённую плату. Классический лизинг предусматривает участие в нём трёх сторон: лизингодателя, лизингополучателя, продавца (поставщика) имущества. Потенциальный лизингополучатель, у которого нет свободных финансовых средств, обращается в лизинговую компанию с предложением о заключении лизинговой сделки.

Целями данной работы являются: рассмотреть сущность лизинга, определить особенности лизинговых операций и лизингового рынка в Украине.

Представляется возможным определять лизинг как комплекс имущественных и экономических отношений, возникающих в связи с приобретением в собственность имущества и последующей сдачей его во временное владение и пользование за определённую плату.

Актуальность развития лизинга в Украине, включая формирование лизингового рынка, обусловлена, прежде всего, неблагоприятным состоянием парка оборудования: значительный удельный вес морально устаревшего оборудования, низкая эффективность его использования, нет обеспеченности запасными частями и т. д.

На современном этапе имеется потребность в модернизации украинских предприятий, поднятии уровня их технического перевооружения, создании новых рабочих мест. Вследствие применения лизинговых схем для технического оснащения украинских предприятий произойдёт увеличение производственных мощностей субъектов хозяйствования, выпуска ими

качественной конкурентоспособной продукции, увеличение прибыли и налоговых поступлений в бюджеты различных уровней.

Рынок лизинговых услуг в Украине находится на самой ранней стадии собственного развития, нормативно–правовая база, регулирующая лизинговые операции просит немедленного внесения конфигураций и исправления ошибок. Украинский бизнесмен в своей деятельности вполне может оценить все достоинства данной формы кредитования, открывающей большие источники для обновления материально-технической базы производства и удачного развития бизнеса в целом. Украинское правительство, в свою очередь, оценит жизненную необходимость использования этого эффективного инструмента инвестиционной деятельности, создаст для этого благоприятную правовую среду и соответствующие стимулы для развития лизингового бизнеса в Украине.

Алиева М.С., Левицкая Т.Ю.

*Крымский инженерно-педагогический университет, г. Симферополь
Специальность «Международная экономика», студентки 3 курса группы МЭ-10
Научный руководитель: канд. экон. наук, ст. преподаватель кафедры учёта и аудита
Ваниева Э.А.*

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИПОТЕЧНОГО КРЕДИТА В УКРАИНЕ

Актуальность. Ипотечное кредитование, во-первых, может служить инструментом создания среднего класса в Украины, а во-вторых, социальной базой решения демографической проблемы. Ипотека является в настоящее время одним из эффективных инструментов решения многих важных социальных, экономических и правовых проблем, существующих в нашей стране. Тем не менее, в экономическом аспекте у ипотечного кредитования имеется наряду с большими перспективами и существенные проблемы. Решить эти проблемы непросто, но, с другой стороны, не делая попыток к их решению, невозможно повысить эффективность ипотечного кредитования.

Целью является рассмотрение современного состояния ипотечного кредита и перспектив его развития.

Уже прошло несколько лет с того момента как в нашей стране разразился пресловутый финансовый кризис – кроме прочих неприятностей он лишил людей возможности получения ипотечного кредита. Прогнозы по поводу возобновления выдачи таких кредитов были разные – как совсем мрачные, так и слишком радужные. Истина, как всегда, где-то посередине – получить ипотечный кредит сегодня очень непросто, но все-таки возможно.

Декларируют выдачу ипотечных займов сейчас примерно дюжина украинских банков. Пять банков («БТА Банк», «БМ Банк», Фольксбанк, Кредобанк, Universal, УкрБизнесБанк) готовы кредитовать «вторичку». Ещё пять (Ощадбанк, «Аркада», Кредитпромбанк, «Киевская Русь», Пиреус Банк) выдают кредиты на строящееся жилье. Укрэксимбанк работает и с «вторичкой», и с «первичкой».

Ипотеку сейчас предлагают оформлять исключительно в гривнах, под 20-28% годовых – «вторичку» и под 15-24% – «первичку». Предложения в валюте, скорее, исключение, чем правило.

Но, даже кредитуя в национальной валюте, банки все равно пытаются переложить валютные риски на клиента.

Отметим, что ставки по «первичке» намного ниже, чем по «вторичке». Это связано с тем, что банки сейчас кредитуют только «свои» объекты, в которых заморожены ранее выданные застройщику кредиты. Цены там, кстати, могут быть повыше рыночных.

Помимо высоких ставок, банкиры удивляют заёмщика расширенным перечнем обязательных страховок. Теперь почти во всех банках от заёмщика требуют страховать не только объект недвижимости, но и свою жизнь, и трудоспособность.

Необходимый собственный взнос начинается с 30% , но в идеале банки хотят видеть у заёмщика на руках половину требуемой для покупки суммы. Кстати, в таком случае кредитную ставку ощутимо снижают – на 1-3 процентных пункта.

Максимальные сроки кредитования редко переваливают за 20 лет. Часто срок займа ограничивают 5-10 годами, что неприемлемо для многих заёмщиков. Ведь при сокращении срока кредитования увеличивается обязательный платёж, а значит, возрастают и требования к платёжеспособности заёмщика. А на сегодняшний день, платёжеспособность клиента – это основной камень преткновения при выдаче кредита.

Одно из главных требований банков – официальное подтверждение доходов. Причём их должно хватать не только на платёж банку, но и на другие расходы семьи. То есть сумма максимального ежемесячного платежа по кредиту не должна превышать 60% среднемесячного официального дохода заёмщика.

Ипотечное кредитование должно стать неотъемлемым элементом рыночной экономики, которая формируется в Украине, и содействовать экономическому и социальному развитию нашего государства. Безусловно, центральной проблемой развития ипотечного кредита в Украине является нехватка (ограниченность) свободных финансовых ресурсов и поиск инвесторов. Накопление денежных средств неотделима от формирования вторичного рынка ипотечных кредитов. Специализированные ипотечные компании, приобретая кредиты в банке, будут расширять ипотечные облигации и другие ценные бумаги, обеспеченные ипотечными займами. В Украине назрел вопрос о создании общенациональной системы ипотечного кредитования, которая бы включала первичный и вторичный рынки ипотечных кредитов.

Важное значение имеет усовершенствование методики денежной оценки земельных участков, которая в Украине проводится Государственным комитетом по земельным ресурсам.

К факторам, которые негативно влияют на развитие ипотеки, следует отнести общую нестабильность экономики, низкий уровень доходов у большинства населения по сравнению со стоимостью недвижимости, недоверие

людей к деятельности банковских и финансовых учреждений, недостаточное участие государства в стимулировании ипотечного кредита и др.

Ипотечное кредитование должно играть важную стимулирующую роль в сельском хозяйстве и жилищном строительстве, помогая сельскохозяйственным производителям получить землю, а населению - жилье. Ипотечные кредиты способствуют развитию сельскохозяйственных предприятий, они направляются на проведение агрохимических мероприятий, покупку техники, материалов и семян и т.д.

В современных условиях развитие ипотечного кредитования становится в Украине чрезвычайно важной и острой задачей дальнейшего осуществления кредитно-банковской реформы. Ипотечный кредит является важным самостоятельным институтом рыночной экономики; одновременно он способствует возникновению и развитию других составляющих рыночной инфраструктуры.

Бикадорова Н.О.

*ДЗ «Луганський національний університет імені Т. Шевченка», м. Луганськ
Кафедра фінансів, старший викладач*

НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Необхідність збору, систематизації та обробки значної кількості різноманітних показників, що характеризують наявну податкову базу, а також перспективи її розширення, облік великої кількості інформації соціально-економічного характеру вимагають розробки і створення автоматизованих засобів проведення аналізу ситуації, що склалася в податковій сфері, для прийняття окремих управлінських рішень. Податковий моніторинг дасть змогу податковій службі проводити спеціальне систематичне спостереження за діяльністю платників податків та оцінювати стан справ щодо виконання податкових зобов'язань.

Система податкового моніторингу буде ефективною при достовірній аналітичній базі, яка комплексно характеризуватиме всі сфери діяльності платника податків, та постійному, безперервному відображенні податкової інформації з метою виявлення та передбачення як негативних, так і позитивних сторін діяльності платників податків для прийняття управлінських рішень.

Податковий моніторинг відкриває широкі можливості для проведення податкової паспортизації регіонів, відображення комплексної багато структурної системи їх макроекономічних характеристик.

Регіональна паспортизація податкових відносин забезпечує не тільки можливість бізнес-оцінки окремих регіонів, але й відкриває конструктивні шляхи щодо реформування їх економічної інфраструктури при переході до ринку.

Податковий паспорт об'єднує систему показників, що характеризують як тенденції соціально-економічного розвитку регіонів, так і сферу оподаткування.

Це основний документ, що дозволяє оцінити існуючу податкову базу регіонів, рівень податкового навантаження у розрізі окремих видів податків у

динаміці, розробляти прогностичні показники надходжень податків і зборів на перспективу як в умовах діючого податкового законодавства, так і з урахуванням його можливих змін.

Практика введення податкових паспортів уже знайшла своє впровадження в Росії та показала їх велику ефективність.

За своєю структурою Паспорт повинен вміщувати розділи, які відображають досить повний набір необхідних показників згідно з найважливішими позиціями розрахунку податкової бази. Якщо згрупувати ці розділи за загальними, фінансовими і податковими характеристиками регіонів, то узагальнено структуру Паспорта можна уявити у вигляді двох груп показників:

1. Тих, що характеризують рівень соціально-економічного розвитку регіонів, які безпосередньо пов'язані з формуванням бази оподаткування;
2. Тих, що характеризують сферу оподаткування: структуру надходжень податків і зборів, недоїмки, пільги, податкове навантаження.

Комплекс показників, які використовуються у кожному з розділів Паспорта, по можливості повинен бути побудований із урахуванням їх динаміки за останні 3 роки, що дозволяє виявити певні тенденції для наступного аналізу впливу окремих факторів на податкові характеристики регіонів.

Подібні податкові паспорти вже вводяться в окремих регіонах нашої країни. Однак при їх використанні слід враховувати особливості оподаткування в Україні, а також недоліки податкової паспортизації в Росії.

Доцільність використання більшості показників, які включені у розділи податкового паспорта суб'єктів Російської Федерації, достатньою мірою апробовані і, на перший погляд, не викликають сумнівів. Разом з тим, окремі розділи Паспорта вимагають певних коментарів і прискіпливої оцінки.

Можна сформулювати окремі зауваження щодо російської концепції паспортизації, урахування яких дозволить уникнути потенційних проблем і протиріч подібних процесів у нашій країні. Перша група зауважень має концептуальний характер і стосується орієнтації процесів паспортизації: для Росії є характерною втрата соціальних пріоритетів для усіх основних складових, тобто всі розділи Паспорта не мають відповідних показників для відображення становища соціального забезпечення і рівня соціального захисту населення. Урахування соціальних пріоритетів забезпечить можливості гармонізації при введенні податкових паспортів щодо вирішення соціальних проблем фінансової, інвестиційної та бюджетної політики у регіонах. Друга група проблем стосується безпосередньо інформаційних складових паспортизації, характерних на міжвідомчому рівні. Ці протиріччя пов'язані з тим, що, по-перше, недостатньо опрацьоване законодавче і нормативне забезпечення регіональної паспортизації, по-друге, відсутні достовірні дані для характеристики соціально-економічного розвитку й оподаткування. Дуже часто виникає ситуація, коли різні відомства і міністерства навіть для подібних оцінок отримують і використовують досить суперечливу інформацію. Недосконалість інфраструктури інформатизації значно погіршує шанси України у процесах введення паспортів на рівні регіонів, однак уже на сьогодні

використання їх в окремих областях, як було зазначено вище, дало перші позитивні результати.

Податкова паспортизація дає змогу виявити прямий чи опосередкований вплив фінансових, у першу чергу, податкових показників на регіональний розвиток і забезпечити фінансову стійкість місцевих бюджетів. Вона є вкрай необхідною умовою для пошуку шляхів оптимізації системи оподаткування та відкриває можливості дослідження і наукового обґрунтування податкової бази регіонів, аналізу та оцінки характеристик об'єктів оподаткування з урахуванням особливостей їх галузевого спрямування, виділення великих платників податків, експертизи і податкового менеджменту суспільно вагомих, у першу чергу, експортних та імпортозамінюючих виробництв, товарів, послуг.

Богович М.М.

*Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника,
Кафедра географії і природознавства, старший викладач*

Витвицька Н.Ю.

Слухач Івано-Франківського відділення Малої Академії Наук

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

Стратегічною метою сучасного суспільства є забезпечення достойного рівня життя на основі досягнення стабільних і високих темпів соціально-економічного розвитку, що неможливо без нарощування інвестиційних ресурсів, постійного збільшення частки капітальних вкладень у ВВП, поліпшення структури інвестиційних джерел та оптимізації напрямків їх використання [1]. Успішна реалізація цих завдань залежить від інвестиційної політики, у якій вагоме місце займає оцінка інвестиційної привабливості регіону.

Під інвестиційною привабливістю регіону слід розуміти всі природні, виробничі, інтелектуальні можливості даної території, що мають або можуть мати у майбутньому певний вплив на залучення різних видів інвестицій, які сприятимуть її економічному і соціальному розвитку.

Сучасними авторами пропонується здійснювати оцінку інвестиційної привабливості регіонів на основі їх ранжування за п'ятьма ознаками [2]:

1. Оцінка рівня загальноекономічного розвитку регіону передбачає визначення потенційної потреби у обсягах інвестування, можливостей формування інвестиційних ресурсів за рахунок власних джерел, сукупну місткість регіонального ринку.

2. Рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону – вивчаються можливості швидкої реалізації інвестиційних проектів.

3. Демографічна характеристика регіону передбачає вивчення потенційного обсягу попиту населення на споживчі товари та послуги, а також можливості залучення кваліфікованої робочої сили в інвестиційні проекти.

4. При оцінці рівня розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону визначається ставлення місцевих органів

самоуправління до розвитку ринкових реформ і створенню відповідного підприємницького клімату.

5. Оцінка рівнів криміногенних, екологічних та інших ризиків визначається на підставі аналізу ступеню безпеки інвестиційної (а надалі і виробничої) діяльності в регіоні.

Однак кожен регіон конкретної країни має притаманні лише йому чинники, що спонукають цей регіон до подальшого розвитку. І будь-яке явище чи процес, що розвивається в цьому регіоні, матиме відповідну інтенсивність такого розвитку. Наше дослідження розглядає інтенсивність (в тому числі і потенційну) розвитку інвестиційних процесів в регіоні. При визначенні оцінки інвестиційної привабливості регіону доцільно виділити 5 груп регіонів за рівнем розвитку [3]:

1. Депресивний регіон. На фоні загальних тенденцій розвитку країни для даного типу регіонів характерними є явища застою у більшості сферах життя суспільства. В силу тих чи інших причин регіон не тільки відстає у своєму розвитку, а й через особливості свого функціонування не справляється з покладеними на нього завданнями та функціями.

2. Регіон низького розвитку – такий тип розвитку характерний для слаборозвинутих територій, котрі мають незначний ресурсний потенціал та слаборозвинуту економічну інфраструктуру. Даний тип регіону практично не впливає на економічне життя суспільства і є свого роду “тягарем” для економічної системи в цілому. Рівень освоєння та використання ресурсів знаходиться у “зародковому” стані.

3. Регіон середнього рівня розвитку – це регіон, рівень використання ресурсів та соціо-політичний розвиток якого є “стандартним” для країни в цілому. Для такого типу регіонів характерні загальні тенденції розвитку країни загалом та практично повна ідентичність усіх проблем розвитку, характерних для країни в цілому.

4. Регіон, що інтенсивно розвивається – рівень використання та освоєння ресурсів значний, характерний гострий дефіцит кваліфікованої робочої сили, нових технологій тощо. Темпи росту такого регіону значно випереджають загальнодержавні. Для такого регіону характерним є бум ділової (інвестиційної) активності.

5. Регіон – лідер. Даний тип розвитку регіону визначає його лідерство в суспільному житті країни. Причому це лідерство може проявлятися не тільки у економічній сфері, а й у політичній, культурній, соціальній тощо.

До основних факторів, що формують інвестиційний клімат у регіоні, слід віднести [3]:

1. Економіко-географічні фактори: економіко-географічне положення; природно-ресурсний потенціал; рівень освоєння території, стан навколишнього середовища.

2. Фактори ефективності суспільного виробництва: матеріальне та нематеріальне виробництво; спеціалізація виробництва та галузева структура господарства; ефективність виробництва; розвиток ринкових відносин та інвестиційної інфраструктури в регіоні.

3. Соціально-політичні фактори: електоральні фактори; демографічні фактори; культурно-соціальні фактори; освітні фактори.

4. Ефективність управління: рівень підготовки державних службовців; присутність іноземних інвесторів; політична воля; управлінські технології; експертна оцінка державних (регіональних) програм; корупція.

Використовуючи процедуру згортки, отримуємо сукупний рейтинг інвестиційної привабливості конкретного регіону P_{in} . Але оскільки інвестиційна привабливість того чи іншого регіону країни прямо пропорційно залежить від інвестиційної привабливості країни загалом, для приведення показника інвестиційної привабливості регіону (P_{in}) до реальної (справедливої) величини слід ввести відповідний коефіцієнт корекції (K_k), який характеризує загальний стан інвестиційної привабливості країни (території):

$$P_p = P_{in} \cdot K_k$$

Запропонований підхід дає змогу здійснити оцінку інвестиційної привабливості як окремих районів регіону, так і області чи країни загалом, що стане в нагоді не тільки окремим потенційним інвесторам в Україні і за кордоном, але і дозволить проводити ефективний і необхідний моніторинг інвестиційної діяльності у окремих регіонах.

Література

1. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011 – С. 27-32.
2. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі / Б.В. Губський. – К., 1998.
3. Гордань В.І. Інвестиційні ресурси та відтворення в Україні: поточні проблеми / В.І. Гордань // Зб. наук. пр. Регіональна політика розвитку підприємництва в Україні і проблеми інвестицій. – К: Манускрипт, 2001.

¹Ваниева Э.А., канд. экон. наук; ²Ильцова Л.Э., Эдемova А.Х.
РВУЗ Крымский инженерно-педагогический университет, г. Симферополь
¹Кафедра учёта и аудита, ст. преподаватель
²Специальность «Международная экономика», ст. 3 курса

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ВАЛЮТНЫЙ ФОНД И ЕГО СОТРУДНИЧЕСТВО С УКРАИНОЙ

Актуальность. Международный валютный фонд является межгосударственным институтом, предоставляющий кредиты странам, разрабатывающий принципы функционирования мировой валютной системы, осуществляющий межгосударственное регулирование международных валютно-кредитных и финансовых отношений.

Цель исследования. Анализ структуры и принципов функционирования Международного Валютного Фонда и его отношения с Украиной.

Международный Валютный Фонд – межправительственная организация, предназначенная для регулирования валютно-кредитных отношений между государствами-членами и оказания им финансовой помощи при валютных затруднениях, вызываемых дефицитом платёжного баланса, путём предоставления кратко- и среднесрочных кредитов в иностранной валюте.

Фонд – специализированное учреждение ООН – практически служит институциональной основой мировой валютной системы. МВФ был учреждён на международной валютно-финансовой конференции ООН, проходившей с 01 по 22 июля 1944 года в Бреттон-Вудсе (США, штат Нью-Гэмпшир). Конференция приняла Статьи Соглашения о МВФ, которое является его Уставом и вступило в силу 27 декабря 1945 года; практическую деятельность Фонд начал с 1 марта 1947 года.

На сегодняшний день в МВФ входят 188 государств.

Основными целями МВФ являются:

- содействовать сбалансированному росту международной торговли;
- поддерживать устойчивость валютных курсов;
- способствовать созданию многосторонней системы расчётов по текущим операциям между членами Фонда и устранению валютных ограничений, тормозящих рост международной торговли;
- служить форумом для консультаций и сотрудничества в области международных валютных вопросов.

Для реализации этих целей МВФ осуществляет следующую деятельность:

- проводит наблюдение за изменениями в экономической и финансовой ситуации и политике в государствах-членах и на глобальном уровне и даёт рекомендации по вопросам экономической политики;
- предоставляет кредиты государствам-членам, испытывающим проблемы платёжного баланса;
- оказывает техническую помощь правительствам и центральным банкам государств-членов и проводит подготовку кадров в сферах своей компетенции.

3 июня 1992 года Верховной Радой Украины был принят Закон Украины “О вступлении Украины в Международный валютный фонд, Международный банк реконструкции и развития, Международную финансовую корпорацию, Международную ассоциацию развития и Многостороннее агентство по гарантиям инвестиций”.

Главными плановыми вопросами, которые затрагивала миссия МВФ во время работы в Министерстве экономики Украины были:

- оздоровление банковской системы;
- определение ситуации про банк «Украина»;
- получение информации от украинской стороны про деятельность НАК «Нафтогаз Украины»;
- налоговый кодекс и формирование бюджета на 2013 год;
- темпы роста ВВП.

Более тесное сотрудничество Украины и МВФ началось марте 2004 года. Тогда совет директоров МВФ утвердил программу «упреждающий stand by» для Украины сроком 12 месяцев, согласно которой страна может обращаться к организации с целью получения кредита на сумму 605 миллионов долларов в случае резкого ухудшения платёжного баланса. Программа направлена на обеспечение продолжительной макроэкономической стабильности и поддержку постоянного экономического возрастания.

В конце октября 2008 года МВФ подтвердил готовность выделить Украине кредит на сумму 16,5 миллиардов долларов на 15 лет под четыре процента годовых для преодоления проблем в экономике.

10 ноября 2008 года Украина получила первый транш кредита stand by в размере 4,5 млрд. долларов. Сразу же после получения средств встал вопрос о дальнейших денежных перечислениях.

17 апреля 2009 года МВФ вновь объявило о готовности выделить Украине второй транш кредита в размере 2,8 миллиардов долларов. По словам руководителя миссии МВФ в Украине Джейла Пазарбазиолу, такая договорённость была достигнута в ходе переговоров представителей украинской власти с миссией МВФ. Кредит, необходимый бюджету Украины, позволил стране побороться со значительным спадом промышленного производства.

8 мая совет директоров МВФ одобрил выделение Украине второго транша кредита "stand by" и уже 14 мая 2009 года Украина получила в свое распоряжение средства в размере 2,625 миллиардов долларов.

На данный момент Украина рассматривает две позиции по отношению к МВФ. Первая опция – это продолжение сотрудничества в рамках той программы stand-by, которая была инициирована в конце 2008 года, но с пересмотром некоторых параметров, что, очевидно, и должно произойти. Следующая возможная опция – это начало новой программы stand-by. Это более сложная процедура. Она потребует подписания нового меморандума, новых критериев и параметров, за которыми должен будет следить МВФ на Украине.

Что касается текущего состояния дел во взаимоотношениях Украины и МВФ, то ещё одним важным моментом является то, что в середине 2012 года закончился срок действия договора stand-by, в связи с чем документ требует срочного пересмотра.

Выводы:

1) Зачем нам сотрудничать с МВФ? Прежде всего, это будет служить и служит якорем для проведения реформ, а также расчистки поля для проведения структурных реформ. Вторым моментом – это внутренняя и внешняя стабильность: поддержание курса, покрытие дефицита. Третий момент – это сигнал для кредиторов и инвесторов, связанный с тем, что ситуация находится под контролем. Не стоит забывать, что в 2010 году Украина должна \$ 25 миллиардов: \$ 10 миллиардов – торговый кредит, \$ 15 миллиардов – это сумма, которую должен выплатить украинский частный сектор, а также корпоративный и банковский.

2) Существуют и определённые риски, связанные с работой Фонда:

– деньги могут быть не использованы на структурные реформы. Хотя строгий меморандум и достаточно серьёзные технические миссии, которые приезжают к нам из МВФ, не дадут использовать деньги не по назначению, то есть не на проведение структурных реформ.

– риск, связанный с увеличением государственного долга. Если сейчас говорить про суммарный долг государства Украина – и внутренний, и внешний – это порядка \$ 38 миллиардов. Если речь идёт о внешних долгах, то это \$ 14,9

миллиардов. Очевидно, что дополнительные деньги от МВФ и других международных финансовых институций могут означать и увеличение государственного долга. А, на наш взгляд, это все равно не очень критичные величины.

*Василенка Н.І., канд. екон. наук
Львівський національний аграрний університет, м. Дубляни
Кафедра економіки підприємства, в.о. доцента*

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ»: ОЦІНКА ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ

Закон України «Про зайнятість населення» (далі – закон) від 05.07.2012 р. № 5067-VI [1] був розроблений на виконання пункту 67.1 Національного Плану дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [2]. Прийняття нового Закону «Про зайнятість населення» обумовлено необхідністю удосконалити механізми державного регулювання у сфері зайнятості населення та забезпечення ефективності використання страхових коштів. Закон орієнтований на посилення мотивації працівників та роботодавців до легального працевлаштування, зниження рівня молодіжного безробіття, покращення ситуації із зайнятістю людей зрілого віку, встановлення зв'язку між освітою та ринком праці, подолання дефіциту можливостей для професійного зростання, підвищення темпів створення нових робочих місць.

Основними векторами дії Закону щодо надання преференцій для роботодавців є: відшкодування витрат на сплату єдиного соціального внеску фірмам і компаніям, які працевлаштовують безробітних на нові робочі місця; заохочення підприємств до професійного вишколу персоналу; залучення до роботи на селі молодих спеціалістів та ін. Щодо працівників, ініціативи Закону спрямовані на: усунення бар'єрів щодо працевлаштування на перше робоче місце випускників вишів і ПТУ; запроваджується ваучеризація для осіб віком понад 45 років; охочим влитися у бізнес-середовище надаватимуться кошти не тільки з Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, а й з інших джерел; вводиться механізм підтвердження професійних знань і навичок, отриманих неформальним шляхом; статус безробітного тимчасово непрацюючі зможуть отримати з дня звернення до служби зайнятості; нівелюються обмеження щодо виплати допомоги з безробіття і т. д.

Однак, Закон має ряд норм, які потребують доопрацювання. Закон не враховує положення Державної цільової соціальної програми з подолання та запобігання бідності на період до 2015 року: він не регулює надомну працю (на відміну від поки що чинного Закону № 803-XII (Ст. 13) та п. 29 переліку Заходів виконання Державної програми подолання бідності).

У Законі коло осіб, які мають право претендувати на статус безробітних, не виправдано розширюється і до нього потрапляє значна кількість людей зі

свідомою утриманською позицією (фактично ця категорія населення утримується за державні кошти, тим самим збільшуючи видатки на пасивний соціальний захист, розбалансовуючи соціальні фонди та зменшуючи ефективність витрачання бюджетних грошей).

У Законі не дотримано ст. 7 Європейської соціальної хартії [3], яка встановлює мінімальний вік прийняття на роботу (нижньою межею працездатності є вік 15 років). Очевидно, недопрацьованими є положення щодо забезпечення охорони праці дитини та дотримання особливих вимог до організація дитячої праці. Водночас, незважаючи на можливість набуття особами пенсійного віку (до 70 років) статусу безробітних, згадка про них відсутня в переліку тих, хто відноситься до зайнятого населення (Ст. 4).

Закон вводить декілька груп категорій осіб, яким держава має приділяти спеціальну увагу: громадяни, які недостатньо- та неконкурентоспроможні на ринку праці. Поняття «Недостатня конкурентоспроможність» є оціночною категорією і потребує додаткового роз'яснення. Так, опираючись на визначення конкурентоспроможності, закріплене п. 9 Ст. 1, неконкурентоспроможним працівником є особа, яка не здатна працювати, не має належного рівня володіння певними знаннями, уміннями та навичками. У такому розумінні Закон не сприяє покращенню ситуації на ринку праці України та насиченню його кваліфікованими спеціалістами [4].

У новий Закон перенесено із попереднього норму, яка відноситься до зайнятого населення членів особистих селянських господарств (Ст. 4 Закону), Так, значна частина сільського населення перемістилась до категорії зайнятих, знизивши рівень безробіття (замість запровадження конкретних механізмів сприяння у виході на відкритий ринок праці відбулося маніпулювання показниками зайнятості). Новий Закон України «Про зайнятість населення», на жаль, продовжує цю політику.

Беручи до уваги об'єктивну потребу у гармонізації наявного масиву нормативно-правових документів у сфері зайнятості, соціального діалогу, соціальної політики, податків (проходять погодження у різних відомствах близько 70 нормативно-правових актів) [5] та регулювання економічного розвитку держави побудову цілісної стратегії зайнятості важко назвати достатньо опрацьованою. Відтак, внесенню змін до законодавства щодо зайнятості населення має передувати розробка цілісної стратегії розвитку ринку праці в Україні, узгодженої з інвестиційною, промисловою, податковою, демографічною та соціальною політикою. Потрібною є також гармонізація національного законодавства у сфері зайнятості з ратифікованими міжнародно-правовими документами.

Література

1. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
2. Указ Президента України від 12 березня 2012 року № 187/2012. Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 - 2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/869>.
3. Європейська соціальна хартія (Міжнародний документ від 03.05.1996 №ETS N 163) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_062.

4. "Щодо проблем реалізації Закону України "Про зайнятість населення" від 05.07.2012 р. № 5067-VI". Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/953>.

5. Крок до якісних змін на ринку праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/lviv/control/uk/index>.

Гензера О.В., Оліфірова С.В.

Індустріальний технікум Державного вищого навчального закладу "Криворізький національний університет", м. Кривий Ріг

Циклова комісія економічних дисциплін, викладачі

ІНТЕГРАЦІЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ КРИВОГО РОГУ В МІНЛИВЕ ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Підприємництво - це провідний сектор ринкової економіки, який забезпечує насиченість ринку товарами та послугами, сприяє здоровій конкуренції, створює новий прошарок - підприємець-власник. Воно базується на самостійній, ініціативній, систематичній, на власний ризик, діяльності по виробництву продукції, надання послуг і зайняттю торгівлею і має на меті отримання прибутку.

В м. Кривий Ріг роль малого підприємництва полягає у вирішенні питання зайнятості, що проявляється, насамперед, у здатності малого та середнього бізнесу створювати нові робочі місця і поглинати надлишкову робочу силу. Особливо, це стосується жіночої половини населення міста. Малий та середній бізнес в нашому місті використовує здебільшого місцеві ресурси, міцно прив'язаний до місця свого розташування. Крім того він є значним джерелом поповнення місцевих бюджетів, часто підприємці беруть участь у фінансуванні місцевих програм, будучи зацікавленими в економічному розвитку території, на якій вони знаходяться.

Як свідчить статистика, в м. Кривий Ріг, тільки 5% з числа новостворених підприємств можна вважати успішними, 35% зникають вже протягом першого року діяльності, решта 60% ледве зводять кінці з кінцями.

Незважаючи на ту велику роль, яка відводиться малому і середньому бізнесу, розвиток підприємництва в нашому регіоні не відповідає вимогам часу.

Аналізуючи стан розвитку підприємництва в Кривому Розі з'ясували, що в місті слабо розвинута відповідна ринкова інфраструктура тому має великі резерви і великі перспективи.

Було запропоновано проект бізнес-плану ресторану на воді. Даний план передбачає, що це буде товариство з обмеженою відповідальністю. Матиме назву «Перлина». Знаходиться буде в м. Кривий ріг, в парку Правди, на новому водоймищі, в районі площі Визволення. Ресторан буде заснований в 2013 році. На першому етапі будуть проведені очисні роботи, залита чиста вода у водоймище. Потім буде запущена очисна система у водоймище та розпочнеться будівництво самого ресторану – на плаваючій основі.

Метою діяльності майбутнього підприємства є - прикрашення парку, будівництво першого ресторану на воді в нашому місті, надання робочих місць та розвиток сфери обслуговування, отримання прибутку тощо.

Проект скоріше очищає навколишнє середовище, тому що в його рамках встановлена очисна система водоймища, до того ж всі відходи перероблюються, а не викидаються.

Маркетингова стратегія підприємства – проникнення з новою послугою на практично вільний сегмент ринку та завоювання частини ринку за рахунок новизни. Прогнозується невеликий спад на початку, але швидкий зріст на далі, в зв'язку з появою нового ресторану на ринку. Беззбитковість забезпечується тим, що якість обслуговування постійно покращується, враховуються побажання клієнтів та гостей, удосконалюється меню, свята проводяться на самому високому рівні, у відповідності, зі згодою замовника.

Таким чином створення і діяльність великої кількості малих підприємств забезпечує стабільний розвиток регіональної економіки. Сьогодні саме з малим підприємництвом держава повинна пов'язувати надію на швидкі позитивні структурні зміни в економіці.

Література

1. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництво / В.Я. Бобров. – К.: Кондар, 2003. – С. 181-211.
2. Кредісов В.А. Підприємництво – вирішальний фактор країн з перехідною економікою / В.А. Кредісов. – К.: Знання України, 2003. – С. 43-55.

Добуш З.О.

*Львівська комерційна академія, м. Львів
Кафедра комерційної діяльності та підприємництва, аспірант*

ХАРАКТЕРИСТИКА УМОВ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі посттрансформаційного розвитку вітчизняної економіки серед чинників розвитку роздрібною торгівлі, зокрема її суб'єктів, істотний вплив мають ті, що дестабілізують ритмічне протікання фінансово-господарської діяльності, перешкоджають проходженню тих, чи інших стадій торгово-технологічного процесу, не дозволяють належною мірою вести діяльність за усіма її функціональними напрямками. Відтак, розлога типологізація чинників розвитку роздрібною торгівлі має враховувати фактори за такими напрямками діяльності підприємств, як маркетингова, фінансова, інноваційна, комерційно-збутова та ін. діяльність, а також за етапами проходження торгово-технологічного процесу – від дослідження ринку і замовлення товарів до отримання коштів за продані товари.

Так, на сучасному етапі розвитку ринкової інфраструктури в Україні, на внутрішньому ринку присутня доволі велика кількість підприємств та організацій (маркетингових, рекламних, інформаційних), що надають послуги з дослідження ринку, вивчення його цільових сегментів; консалтингового забезпечення діяльності (включно з розробкою та використанням ефективних заходів товароруху, обґрунтуванням цінової стратегії та тактики, засобами стимулювання попиту, раціоналізації асортиментної політики, належного сервісного обслуговування). Не зважаючи на інколи високу вартість,

підприємствами роздрібною торгівлі, зокрема середнім та великим, варто систематично замовляти їх за для підвищення ефективності господарювання та зміцнення конкурентоспроможності.

Відомо, що ринок фінансово-кредитних послуг України на разі переживає не найкращі часи. Так, доступність вітчизняних підприємств торгівлі до кредитних ресурсів ускладнена, потребує істотних часових та організаційних витрат, а вартість їх обслуговування у рази більша, а ніж у зарубіжних конкурентів. Тому цей чинник негативно впливає на розвиток торгових мереж, підприємств та торгівлі як виду економічної діяльності загалом.

Недостатньо сприятливим залишається й інноваційний чинник розвитку роздрібною торгівлі. Підприємствами вкрай рідко створюються та використовуються інноваційні технології, комерціалізуються об'єкти інтелектуальної власності. Тому органам державного управління необхідно забезпечити формування ефективної інноваційно-інвестиційної політики, всебічного сприяння впровадженню технічних, організаційних та інших нововведень вітчизняними роздрібними торговельними підприємствами.

Будучи відносно простішим порівняно з сферою матеріального виробництва, торгово-технологічний процес все ж передбачає необхідність проходження і виконання достатньо великої кількості операцій. На ефективність проходження кожного з цих етапів впливають свої чинники. Так, на етапі замовлення товарів - це вивчення попиту, формування надійних зв'язків з постачальниками; їх транспортування - своєчасне, повне й ритмічне забезпечення товарами в належному асортименті; розвантаження товарів - забезпечення швидкості та оперативності навантажувально-розвантажувальних робіт; встановлення ціни і розміщення товарів у торговій залі - узгодження інтересів конкурентності та економічної обґрунтованості цінової політики, забезпечення високої швидкості внутрішніх логістичних процесів; продажу товарів - зручність та економічна ефективність процесу їх продажу, надання додаткових послуг покупцям; отримання коштів за товари - швидке та повне погашення кредиторської заборгованості. Ці фактори носять скоріше внутрішній характер впливу на фінансово-господарську діяльність підприємств торгівлі, а тому різною мірою впливають на її ефективність, але в кожному випадку потребують врахування в системі управління розвитком роздрібною торгівлі як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях.

Щодо макрорівня, то важливо враховувати вплив чинників за етапами розвитку торгівлі як виду економічної діяльності в системі галузей економіки. Маються на увазі не структурні характеристики, а поточний стан розвитку. Адже на етапі становлення України як незалежної держави істотним був вплив чинників формування законодавства, приватизаційних процесів та трансформації власності тощо, на етапі покращення кількісних показників розвитку вітчизняної сфери торгівлі – чинників розподілу економічних та господарських ресурсів, доступу до ринків, прав діяльності, формування здорового конкурентного середовища та ін. На сучасному етапі посткризового відновлення важливим аспектом є рівень реалізації економічними агентами роздрібною торгівлі України накопиченого ресурсного потенціалу.

З метою виявлення ефективності використання потенціалу роздрібною торгівлі було використано метод огортаючих даних (DEA-аналіз).

Інформаційну базу аналізу становили дані ресурсного забезпечення та ефективності використання ресурсів у сфері роздрібної торгівлі за регіонами України. Визначено, що найменш ефективно використовується ресурсний потенціал розвитку роздрібної торгівлі у Закарпатській, Рівненській, Дніпропетровській, Одеській, Волинській, Тернопільській, Сумській, Черкаській, Луганській та Вінницькій областях.

Більш ефективна державна політика, спрямована на подальший розвиток роздрібної торгівлі в Україні, має спрямовуватися й на покращення фахово-професійних та соціально-психологічних чинників, адже недостатнім є забезпечення підприємств торгівлі висококваліфікованими кадрами, низькою - активність щодо розвитку та підвищення професійно-кваліфікаційного рівня, високою - плинність кадрів, малими - частка працюючої молоді та розмір середньомісячної заробітної плати. Ці чинники перешкоджають задоволеності умовами праці та хорошему психологічному клімату у колективах підприємств роздрібної торгівлі України.

Література

1. Мережа роздрібної торгівлі та ресторанного господарства підприємств на 1 січня 2012 р. – Державна служба статистики України. – К.: Державна служба статистики України, 2012. – 124 с.
2. Роздрібна торгівля України у 2000 – 2010 рр. – Державна служба статистики України. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 191 с.
3. Статистичний щорічник України за 2010 рік. – Держкомстат України. – К.: Август Трейд, 2011. – 560 с.

*Журавльова Т. Д., Паскаль Т.Я., студентки 4 курсу
Буковинський державний фінансово-економічний університет, м. Чернівці
Науковий керівник: Абрамова А.С.*

АВТОМАТИЧНЕ БЮДЖЕТНЕ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. На сьогодні ПДВ є одним із головних джерел наповнення дохідної частини Державного бюджету України, оскільки він є основним непрямим податком, що безумовно зменшує можливість ухилення від сплати та активно використовується для поповнення бюджетів більш як 120 країн світу. В Україні ставка ПДВ становить 20%, а Податковий кодекс України передбачає подальше її зниження до 17% з 1 січня 2014 року [2].

Однією з основних проблем, пов'язаних з цим податком, є процес і механізм його бюджетного відшкодування платникам. Згідно положень Податкового кодексу України, окремим групам платників, відшкодування проводиться в автоматичному режимі, що має ряд переваг.

Аналіз досліджень та публікацій. Висвітлення проблем розвитку процесу бюджетного відшкодування ПДВ здійснюють вітчизняні науковці, а саме: Крайніков І.В. [4], Ротар А.В. [5], Кміть В.М. [3] та інші.

В їх працях, зокрема, визначено та проаналізовано механізм відшкодування ПДВ в Україні, його нормативно-правову базу, фактори, що на

нього впливають та проблеми здійснення цього відшкодування. Особлива увага приділяється змінам у процесі відшкодування ПДВ із введенням в дію Податкового кодексу України, зокрема, - автоматичному відшкодуванню податку.

Мета статті. Метою даної статті є проведення аналізу результатів проведення автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ, висвітлення його перспектив Україні та обґрунтування напрямків розв'язання проблем, що стримують процес здійснення автоматичного відшкодування ПДВ.

Виклад основного матеріалу. При визначенні суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету можуть виникнути такі обставини:

1. Сума податкового зобов'язання перевищує суму податкового кредиту, тобто сума ПДВ є додатною та полягає сплаті до бюджету.

2. Сума податкового кредиту перевищує суму податкового зобов'язання, тобто сума ПДВ має негативне значення. Якщо ця обставина виникає протягом двох податкових періодів підряд, то платник, за умови відповідності встановленим вимогам, має право на бюджетне відшкодування [4].

Суть автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ полягає у спрощенні та прискоренні процесу відшкодування ПДВ. Воно проводиться за відповідності платників таким вимогам:

1. Платники не перебувають у судових процедурах банкрутства.

2. Включені до Єдиного держреєстру юросіб та фізосіб – підприємців і не мають негативних записів у цьому реєстрі.

3. Протягом попередніх дванадцяти місяців питома вага поставок за нульовою ставкою в загальному обсязі поставок перевищує 50 %.

4. Сума розбіжностей між задекларованим податковим кредитом та податковими зобов'язаннями не перевищує 10 % заявленої суми відшкодування.

5. Середня зарплата працівників більше ніж у два з половиною рази перевищує мінімальну.

6. Не мають податкового боргу .

7. Або чисельність працівників перевищує 20 осіб у кожному з останніх чотирьох звітних періодів з ПДФО; або залишкова вартість власних основних фондів для ведення задекларованої діяльності перевищує заявлену суму відшкодування за попередні 12 місяців; або рівень податкового навантаження з податку на прибуток є вищим від середнього по галузі в кожному з останніх чотирьох звітних періодів з податку на прибуток.

Чисельність платників, що їм відповідають є відносно невеликою (на початку 2011 року, право на автоматичне відшкодування отримали лише 24).

Проведемо порівняння тривалості проведення звичайного та автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ (табл. 1).

Отже, термін здійснення відшкодування суми ПДВ значно скорочується за умов його проведення в автоматичному режимі (за несвоєчасне його здійснення урядом встановлена пеня в розмірі 120% річної облікової ставки НБУ за кожен день прострочення), що має свої переваги для діяльності підприємства:

- 1) скоротились терміни повернення сум бюджетного відшкодування на розрахунковий рахунок, в результаті поповнюються обігові кошти, які використовуються для потреб підприємства;
- 2) значно скорочуються терміни та спрощується процедура податкової перевірки сум по ПДВ, які заявлені до бюджетного відшкодування;
- 3) дисциплінує підприємство працювати прозоро;
- 4) своєчасно виявляються розбіжності, усуваються помилки нарахування та сплати ПДВ [5].

Таблиця 1

Порівняння тривалості проведення звичайного та автоматичного відшкодування ПДВ

	Тривалість для звичайного відшкодування, дн.	Тривалість для автоматичного відшкодування, дн.
Проведення камеральної перевірки документів	30	20 (з січня 2014 року – 5 днів)
Надсилання документів ораганам ДПС до ДКУ	5	3
Здійснення ДКУ відшкодування суми податку	5	3

Відповідно до звіту про виконання Плану основних питань економічної та контрольної роботи Державної податкової служби України, позитивна тенденція також спостерігається і стосовно сум бюджетного відшкодування ПДВ.

Проаналізуємо динаміку та структуру бюджетного відшкодування ПДВ за 2010-2011 роки. (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка та структура бюджетного відшкодування ПДВ за 2010-2011 роки, млрд. грн.

	2010	2011	Абсолютне відхилення, млрд. грн.	Відносне відхилення, %
Всього відшкодовано, в т.ч.:	40,8	42,8	2,0	5,0
- в звичайному режимі	40,8	26,9	-13,9	-34,0
- в автоматичному режимі	-	15,9	15,9	-

Отже, як бачимо, сума відшкодування ПДВ в 2011 році в порівнянні з 2010 зросла на 2,0 млрд. грн. або на 5,0 %. Структура бюджетного відшкодування також значно змінилась в 2011 році в порівнянні з 2010, що пов'язано з впровадженням автоматичного відшкодування: сума бюджетного відшкодування в звичайному режимі зменшилась на 13,9 млрд. грн. або на 34,0%, в той час як сума автоматичного відшкодування зросла на 15,9 млрд. грн. Проведемо аналіз основних факторів впливу на динаміку автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ, за даними ДПС по деклараціях за січень 2011 року та за вересень 2012 року. (табл. 3).

Згідно даних, представлених у табл. 3, кількість платників податків, що мають право на автоматичне бюджетне відшкодування, за проаналізований період зросла на 282 особи і становила 306 платників, що безумовно свідчить про підвищення податкової культури суб'єктів господарювання та покращення організації роботи органів ДПС. Проте, все ж таки, становить лише 16,4% всіх платників, яким проводиться відшкодування.

Таблиця 3

Аналіз основних факторів впливу на динаміку автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ

Фактори	Кількість платників (по деклараціях)		
	за січень 2011 року	за вересень 2012 року	динаміка
Всього задекларували до відшкодування ДПВ, з них:	1971	1870	-101
відповідають критеріям автоматичного відшкодування ПДВ	24	306	282
не відповідають критеріям автоматичного відшкодування ПДВ	1947	1564	-383
Не відповідають наступним критеріям:			
Розбіжності між ПК та ПЗ, що не перевищує 10 %	1 753	257	-1 496
Середня з/п працівників не менше ніж у 2,5 перевищує мінімальний	1362	1385	23

Згідно висновків органів ДПС, більшість платників отримують відмову у автоматичному відшкодуванні через невідповідність критерію, що стосується розміру заробітної плати, оскільки, у вересень 2012 порівняно з січнем 2011, їх кількість зросла на 23 особи [6].

Також спостерігаємо значне поліпшення стосовно усунення платниками розбіжностей між податковим кредитом та податковими зобов'язаннями, які перевищують 10 %: у вересні 2012 року порівняно з січнем 2011 року цей показник зменшився на 1496 платники.

В Плані основних питань економічної та контрольної роботи ДПС України на 2012 рік з цього питання встановлено такі ключові завдання:

1. Досягнення 80% рівня автоматичного відшкодування ПДВ.
2. Формування позитивного іміджу платника ПДВ для відповідності критеріям автоматичного відшкодування.
3. Руйнування схем незаконно заявленого до відшкодування ПДВ.
4. Також важливим є проведення аналізу динаміки невідшкодованих сум ПДВ (табл. 4).
5. Отже, дане завдання органи ДПС виконують досить успішно, оскільки лише за один рік сума залишку невідшкодованого ПДВ зменшилась на 6516,3 млн. грн. або на 58,6%, що є досить високим показником.

6. **Висновок.** Таким чином, на сьогоднішній день, орган ДПС активно працюють напрямку покращення процедури бюджетного відшкодування ПДВ і повернення ПДВ в автоматичному режимі. Проаналізувавши статистичні дані, можна зробити висновок, що незначна поширеність автоматичного

відшкодування ПДВ пояснюється недостатнім рівнем податкової культури платників та їх невідповідності встановленим вимогам. З метою покращення даної ситуації органами ДПС впроваджуються такі заходи: проводяться інформаційно-роз'яснювальні роботи з платниками ПДВ; стимулювання подання податкової звітності засобами електронного зв'язку та ін. Отже, автоматичне відшкодування ПДВ, безумовно, є позитивним фактором впливу на діяльність суб'єктів господарської діяльності, оскільки воно не лише прискорює оборотність їх коштів, але й стимулює їх до ведення більш прозорого, легального та цивілізованого ведення бізнесу.

Таблиця 4

**Динаміка залишку невідшкодованих сум податку ПДВ за 2010-2012 рр.,
млн. грн.**

Показник	станом на 01.01.2011	станом на 01.01.2012	Абсолют-не відхи-лення	Відносне відхилення, %
Сума залишку невідшкодованого ПДВ	11114,0	4597,7	-6516,3	-58,6

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
2. Демчук Х.Б. Податок на додану вартість в доходах Державного бюджету та проблеми його відшкодування / Х.Б. Демчук, О.В. Войтків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/chem_biol/nvnlts/21_5/298_Czer.pdf.
3. Кміть В.М. Напрями удосконалення системи адміністрування ПДВ в Україні / В.М. Кміть, О.І. Оксенюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2012_6/308.pdf.
4. Крайніков І.М. Проблема відшкодування ПДВ експортерам і напрямки її розв'язання / І.М. Крайніков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_F/Krainikov_2.pdf.
5. Ротар А.В. Перспективы совершенствования администрирования и учета налога на добавленную стоимость с учетом европейского опыта / А.В. Ротар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Ekfor/2012_1/60.pdf.
6. Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/>.

*Журавльова Т.Д., Паскаль Т.Я., студентки 4 курсу
Буковинський державний фінансово-економічний університет, м. Чернівці*

РИНОК АВТО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Як показує світова практика, на даний час автострахування є домінуючим видом страхування транспортних засобів та однією з основних ланок добровільного майнового страхування в цілому.

Розвиток авто страхування в Україні розпочався на початку 90-х років ХХ століття. Проте, варто зазначити, що в Україні цей вид страхування

розвивається дещо повільнішими темпами, ніж в США чи країнах Європи, що зумовлене високою вартістю автомобілів, відносно високою його вартістю, низьким рівнем страхової культури населення.

Проблеми страхового захисту громадян у сфері авто страхування потребують особливої уваги у зв'язку із зростанням кількості автомобілів на дорогах та збільшенням кількості ДТП, тому актуальність цього питання зростає з кожним роком.

Аналіз досліджень та публікацій. Висвітлення проблем розвитку вітчизняного ринку авто страхування здійснюють вітчизняні науковці, а саме: В.Д. Базилевич, С.С. Осадець, Фатєєва І.С., Супруненко О.М. та інші.

В їх працях, зокрема, визначено та проаналізовано основні фактори впливу на розвиток ринку авто страхування в Україні та їх аналіз, визначено цивільно-правові аспекти цього виду страхування. Проте недостатньо уваги приділено саме аналізу динаміки показників розвитку ринку авто страхування в країні.

Мета статті. Метою даної статті є висвітлення перспектив становлення ринку авто страхування в Україні та обґрунтування напрямків розв'язання проблем, що стримують розвиток ринку.

Виклад основного матеріалу. Автотранспорт – найдоступніший, найзручніший, але, водночас, найнебезпечніший вид транспорту. З його експлуатацією пов'язані не лише ризики щодо пошкодження самого транспортного засобу, але й шкода, що може бути завдана життю його власників та третіх осіб.

До авто, що підлягають страхуванню належать автомобілі легкові, вантажні, вантажно-пасажирські, автобуси та мікроавтобуси, причепи та напівпричепи, мотоцикли, моторолери, сільськогосподарська та спеціальна техніка тощо, а також додаткове обладнання до цих транспортних засобів [1].

Проте авто страхування включає в себе не лише страхування самих автомобілів, водночас із транспортним засобом можуть бути застраховані (за бажанням страховальника) водій та пасажир, додаткове устаткування до транспортного засобу, вантаж, який на ньому перевозять.

Як зазначає Фатєєва І.С., залежно від об'єктів страхування виділяють такі основні види авто страхування:

1. КАСКО — (страхування каско) — це страхування транспортного засобу від ризиків, які можуть виникнути у процесі експлуатації автомобіля;
2. КАРГО - страхування вантажів при перевезенні транспортом без страхування вартості самого транспортного засобу;
3. КОМБІ - вид страхування засобів транспорту, об'єктами страхування якого є самі засоби транспорту, багаж, водія (власника) і пасажирів на випадок смерті та інвалідності, що настала в період експлуатації засобів транспорту [3].

Одним із основних видів авто страхування також є страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за міжнародною системою "Зелена картка" для осіб, що виїжджають за кордон.

Проаналізуємо динаміку та структуру валових страхових премій з авто страхування за 2010-2011 роки, на базі статистичних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [4].

**Динаміка та структура валових страхових премій з автостраховання за
2010–2011 рр.**

	Валові страхові премії, млн. грн.		Структура валових страхових премій, %		Абсолютне відхилення, млн. грн.	Темп приросту, %
	2010	2011	2010	2011		
КАСКО	3660,7	3543,2	64,0	57,6	-117,5	-3,2
ОСЦПВВТЗ	1776,3	2310,3	31,0	37,5	534	30,1
"Зелена картка"	285,2	299,6	5,0	4,9	14,4	5,0
Всього	5722,2	6153,1			430,9	7,5

Як видно із табл. 1, в загальному кількості страхових премій в 2011 році в порівнянні з 2010 роком зросла на 7,5% або на 430,9 млн. грн., що відбулось не лише за рахунок зростання популярності даного виду страхування, збільшення кількості страховиків та страхувальників, проте також за рахунок збільшення його вартості та зростання страхової культури громадян. Згідно статистичних даних, лише за період фінансової кризи вартість страхових полісів КАСКО зросла на 50-60%, що в свою чергу могло спричинити зменшення обсягів страхових премій в 2011 році в порівнянні з 2010 роком на 3,2% або на 117,5 млн. грн. [2]. Ватро зазначити, що це єдиний вид страхування, по якому зменшився обсяг страхових премій в 2011 році в порівнянні з 2010 роком, проте він все ще залишається самим вагомим в структурі авто страхування: його частка в структурі авто страхування в 2011 році становила 57,6 %, в той час як частка ОСЦПВВТЗ – 37,5%, а страхування за системою «Зелена картка» - 4,9%.

Протилежну динаміку спостерігаємо по ОСЦПВВТЗ: надходження премій за цим видом страхування зросло на 534 млн. грн. або на 30,1 %, що є досить значним зростанням. Згідно статистичних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків страхових послуг, за 2011 рік кількість договорів з цього виду страхування зросла на 118,6 тис. одиниць. Таке зростання могло відбутись внаслідок таких заходів, спрямованих на удосконалення системи ОСЦПВВТЗ:

1. Скасування «короткострокових» полісів за договорами внутрішнього страхування для транспортних засобів, зареєстрованих в Україні та встановлення одного типу договору;

2. Запровадження системи моніторингу платоспроможності страховиків-членів МТСБУ та системи спрощеної фіксації обставин ДТП із застосуванням «європротоколу» без участі працівників ДАІ. [3].

Страхування за системою «Зелена картка» має найменшу частку в структурі авто страхування, що становила у 2011 році всього 4,9 %, оскільки цей вид страхування застосовується для обов'язкового страхування цивільної відповідальності автовласників, які в'їжджають на своєму авто на територію країн-учасниць цієї системи, а на даний час досить невелика кількість громадян України використовують власні автомобілі для виїзду за кордон, надаючи перевагу громадському транспорту. Проте в 2011 році в порівнянні з 2010 роком спостерігається зростання в розмірі 5,0 % або 14,4 млн. грн.

Тепер проаналізуємо структуру та динаміку валових страхових виплат по цьому виду страхування в розрізі його складових [4].

**Динаміка та структура валових страхових виплат з автострахування
за 2010–2011 рр.**

	Валові страхові виплати, млн. грн.		Структура валових страхових виплат, %		Абсолютне відхилення, млн. грн.	Темп приросту, %
	2010	2011	2010	2011		
КАСКО	1776,2	1382,4	67,6	57,6	-393,8	-22,2
ОСЦПВВТЗ	759,0	916,8	28,9	38,2	157,8	20,8
«Зелена картка»	90,7	99,2	3,5	4,1	8,5	9,3
Всього	2625,90	2398,4			-227,5	-8,7

Отже, як видно із таблиці 2, в загальному кількості страхових виплат з авто страхування в 2011 році в порівнянні з 2010 роком зменшилась на 8,7% або на 227,5 млн. грн., проте варто зазначити, що таке зменшення відбулось лише за рахунок значного скорочення виплат за договорами страхування КАСКО, що становило 22,2% або 393,8 млн. грн., тоді як за ОСЦПВВТЗ та страхуванням за системою "Зелена картка" відбулось зростання валових виплат на 20,8 % та 9,3 % відповідно.

Така позитивна тенденція для автостраховиків пояснюється зниженням кількості ДТП внаслідок удосконалення системи контролю за дорогами та збільшення рівня фінансової відповідальності за скоєні правопорушення.

Незважаючи на те, що авто страхування займає найбільшу частку в страхових портфелях більшості страховиків (так, наприклад, страхування КАСКО займають 72,1 % в портфелі страхової компанії «НАСТА», 69,5 % - «УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА», 64,8 % - «УКРАЇНСЬКИЙ СТРАХОВИЙ СТАНДАРТ», 62,3 % - «АХА СТРАХУВАННЯ» [5]), цей вид страхування є збитковим, оскільки рівень валових страхових виплат за цим видом страхування є досить високим.

Тому проаналізуємо рівні страхових виплат за договорами авто страхування в розрізі його складових [4].

Рівень страхових виплат за договорами авто страхування за 2010-2011 рр.

	Рівень валових страхових виплат, %	
	31.12.2010	31.12.2011
КАСКО	48,5	39,0
ОСЦПВВТЗ	42,7	39,7
«Зелена картка»	31,8	33,1
Всього	45,9	39,0

Отже, як бачимо, незалежно від того, що в 2011 році рівень страхових виплат знизився до 39,0 %, тоді коли в 2010 році цей він становив 45,9 %, цей показник залишається досить високим в порівнянні з іншими видами страхування: за страхуванням життя цей показник становив на 31.12.2011 – 5,2 %, а за добровільним майновим страхуванням – 19,1 %. Найвищий відсоток рівня страхових виплат спостерігається за ОСЦПВВТЗ: на 31.12.2011 він становив 39,7 %.

Висновки. Таким чином, ми бачимо, що незважаючи на позитивні тенденції в розвитку авто страхування та його поступове вдосконалення, сучасний ринок авто страхування в Україні має багато проблем:

1. Недосконалість законодавчої бази та державного контролю;
2. Низький рівень страхової культури та платоспроможності страхувальників;
3. Високі страхові тарифи та страхове шахрайство в країні.

Для покращення стану ринку авто страхування страховикам необхідно знизити вартість страхування, що допоможе залучити більше страхувальників, оскільки ціновий фактор на сьогодні є основним у виборі страхувальника та прийнятті рішення про страхування. Також необхідно посилити державний контроль в сфері дотримання правил дорожнього руху його учасниками, за рахунок удосконалення законодавчої бази, що допоможе зменшити кількість страхових виплат по даним видам страхових договорів. Також, необхідним є забезпечення необхідної кількості інформації про види авто страхування для підвищення рівня страхової культури громадян.

Тому, проаналізувавши основні показники даного сегменту страхового ринку, можна зробити висновок, що вирішення саме цих проблем дозволить покращити ситуацію на страховому ринку.

Література

1. Бойко І.А. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку в Україні / І.А. Бойко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.zinet.info/3/boiko_i1.php.
2. Пустовіт Р.Ф. Вплив фінансової нестабільності на розвиток авто страхування в Україні / Р.Ф. Пустовіт, О.М. Супруненко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpchdtu/2009_24/articles/2_Pystoviyt.pdf.
3. Фатєєва І.С. Цивільно-правові аспекти страхування транспортних засобів в Україні / І.С. Фатєєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/NaUKMA/law/2007_64/24_fateeva_is.pdf.
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/sk_4kv_2011.pdf.
5. Офіційний веб-сайт Ліги страхових організацій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/>.

Ляш Н.І., аспірант

Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, м. Львів

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль в розвитку національної економіки, адже залучення коштів іноземних інвесторів сприяє активізації інвестиційного процесу, впровадженню нових технологій, використанню передового зарубіжного досвіду, розвитку малого і середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу територій та ін. Проте активність іноземних інвесторів визначається привабливістю такої країни для інвестування, де є її політико-економічна стабільність, прозорість правового

регулювання в державі, фіскальний режим та методи адміністрування податків. У зв'язку з цим, метою дослідження є визначення привабливості країни для іноземних інвесторів.

Зауважимо, що протягом останніх років Україна залучила прямих іноземних інвестицій в декілька разів менше, ніж інші країни Центральної та Східної Європи, а частка країни в світових потоках прямих іноземних інвестицій залишається надзвичайно низькою у 2008 р. – 0,8 % і близько 0,4 % у 2009р. У 2010 р. дещо активізувалась діяльність іноземних інвесторів в Україні, річний приріст прямих іноземних інвестицій становив 4655 млн. дол. США, а станом на четвертий квартал 2011 року - 49362,3 млн. дол. США. Проте цей показник суттєво поступається обсягам іноземного інвестування у передкризовий період, сягнувши лише трохи більше половини від обсягів прямих іноземних інвестицій 2007 р. У 2011 р. темпи нарощування іноземного інвестування прискорились, зокрема, за три квартали 2011 р. надійшло 3680,3 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що на 44,5 % більше, ніж за відповідний період попереднього року [2].

Так, негативним чинником, що суттєво обмежує динаміку інвестиційних процесів в країні, залишається несприятливий інвестиційний клімат. Зокрема, за оцінками Європейської Бізнес-асоціації у третьому кварталі 2011 р. інвестиційний клімат в Україні за п'ятибальною шкалою знизився до 2,3 бала порівняно з 3,6 бала у третьому кварталі 2010 р. Про відсутність суттєвих позитивних змін в умовах для ведення підприємницької діяльності свідчить зниження позицій України у рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу – 2012» 30, у якому Україна посіла 152 місце серед 183 країн, опустившись на 3 позиції порівняно з рейтингом попереднього року (149 місце серед 183 країн) [3, с. 35].

На сьогодні, пріоритетними для іноземних інвесторів залишаються посередницькі сектори економіки зі швидким обігом капіталу, адже за останні роки понад 50% всього обсягу прямих іноземних інвестицій спрямовується в фінансовий сектор. Вагома їх частка залучається в сферу операцій з нерухомим майном - 10,4 %, та торгівлю - 9,6 %. В той же час в усю промисловість - 15,7 % інвестицій, з яких більша половина – в металургійну галузь [1, с. 221]. Це дає можливість зробити висновок, що в Україні доцільно сформувати політику щодо переорієнтації іноземних інвесторів у виробничу сферу, зробити акцент на інноваційному спрямуванні розвитку країни, а, враховуючи наявний загрозливий рівень зносу виробничих потужностей для модернізації виробництва необхідно залучати інвестиції на рівні щонайменше 25% ВВП.

Відтак, основними проблемами залучення прямих іноземних інвестицій в економіку країни є:

- високий рівень корупції в усіх сферах господарської діяльності та неспроможність судової системи належним чином виконувати свої функції, критична ситуація у сфері незалежності судової системи;

- недосконалість механізмів захисту прав власності. Після незначного зростання оцінки рівня захисту прав інвесторів у 2008 р. у Міжнародному індексі прав власності у 2010 р. другий рік поспіль відбулося погіршення цього показника, що зумовило низьку 117 позицію України у загальному рейтингу

серед 129 країн світу та передостанню позицію серед 24 країн Центрально-Східної Європи у 2010 р.;

- слабка інституційна структура та низька ефективність ринків товарів і послуг, які пригнічують конкуренцію та перешкоджають розвитку підприємництва в країні;

- несприятливий фіскальний простір, що характеризується високим податковим навантаженням та обтяжливою системою адміністрування податкових платежів. У рейтингу за індексом сприятливості податкової системи, який розраховується на основі трьох показників (кількість платежів, час, необхідний для сплати податків, та загальний розмір податків), Україна посідає 181 місце серед 183 країн;

- слабкість механізмів реалізації регуляторної політики держави, за багатьма ключовими показниками якості бізнес-середовища країна займає найнижчі позиції (зокрема, отримання дозволів на будівництво, реєстрація власності, сплата податків, питання банкрутства);

- недотримання прав міноритарних акціонерів щодо участі в управлінні товариством, отриманні достовірної інформації про діяльність акціонерного товариства, розподілення дивідендів за підсумками діяльності товариств та неможливість перевірити правдивість даної інформації, а відтак – впливати на формування інвестиційної стратегії підприємств[3, с. 36].

Отже, проведені дослідження дозволяють запропонувати наступні заходи підвищення інвестиційної привабливості:

- покращення інвестиційного клімату шляхом удосконалення загального (податкового, земельного, корпоративного, митного) та спеціального законодавства, що регулює відносини при здійсненні інвестування відповідно до європейських норм;

- впровадження економічного механізму страхування ризиків внутрішніх іноземних інвестицій;

- збільшення обсягів капіталовкладень суб'єктів господарювання за рахунок прибутку і нової амортизаційної політики;

- створення відповідальних інститутів з питань інтеграції промислового і банківського капіталу, мобілізації засобів під ефективні інвестиційні проекти в пріоритетні галузі економіки;

- створення потужної економічної та політичної підтримки спільним підприємствам, які використовують наукомісткі технології країн-інвесторів, з правом викупу Україною цих підприємств через 10 років;

- розвиток механізму державно-приватного партнерства, розширення сфери його застосування для реалізації інфраструктурних проектів, модернізації базових галузей вітчизняної економіки (енергетики, вугільної промисловості, газотранспортної системи, житлово-комунального та дорожнього господарства тощо);

- застосування окремих видів особливих режимів економічної діяльності, зокрема створення індустріальних та технологічних парків;

- збільшення інвестиційних ресурсів, що формуються на фондовому ринку і за рахунок притягнення коштів населення;

– забезпечення розширення мережі інноваційних фондів та страхових компаній.

Таким чином, в подальшому процес залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України вимагатиме проведення системної комплексної політики держави щодо удосконалення інвестиційного клімату в країні, запровадження цільових стимулів і сприятливих умов для інвестування.

Література

1. Маркевич К.Л. Вплив прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток України // Економіка і регіон. – 2009. – № 2. – С. 220-224.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації. – К.: НІСД, 2011. – 66 с.

*Кобута І.М., Шипіцина І.Ю., студенти 4 курсу
Буковинський державний фінансово економічний університет, м. Чернівці
Науковий керівник: Штефюк П.Л.*

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Перед сільгоспвиробниками завжди стоїть проблема фінансового захисту своїх майнових інтересів через високу залежності аграрної галузі економіки від стихійних сил природи. Зменшення ризиків аграрних товаровиробників здійснюється через механізм страхування, яке дозволяє забезпечити стабільні умови виробничої діяльності господарюючих суб'єктів на селі незалежно від природних аномалій. Ефективність такого захисту в ринкових умовах господарювання, залежить, від рівня, розвитку економічної системи в цілому та системи аграрного страхування зокрема.

Дослідження питання. Питанням страхування в сільському господарстві приділяється підвищена увага у працях вітчизняних науковців: С.А. Навроцький, Ю. Томашевський, І.В. Орлов, М.М. Александрова та ін. Проте постійні зміни в цьому сегменті страхування потребують подальшого дослідження.

Мета. Метою даної роботи є дослідження оцінка сучасного стану сільськогосподарського страхування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сільськогосподарське страхування є специфічним класом страхування, яке об'єднує декілька підгалузей. Виділення сільськогосподарського страхування в окремий клас здійснюється за принципами формування комплексних видів страхування. До таких видів відносяться морське, космічне, авіаційне, медичне тощо [1, с. 58].

Сільськогосподарське страхування розгалужене поняття і до його складу входить багато різних видів страхування як майнових так і відповідальності. Тому воно є підгалуззю як майнового страхування так і страхування

відповідальності, які, у свою чергу, виступають субкатегоріями страхування. Відповідно, сільськогосподарське страхування, перебуваючи в субпідрядному зв'язку з даними галузями страхуванням, має ті ж ознаки і функції, якими володіє категорія страхування [1, с. 59].

Отже, можна сказати, що сільськогосподарське страхування - це насамперед система економічних відносин між конкретними суб'єктами господарювання, де з одного боку виступають страховики - фінансово-кредитні установи, а з іншого - страхувальники - сільськогосподарські підприємства, орендарі, селянські(фермерські) господарства, які за певну плату передають свої ризики майнових, фінансових втрат в сільськогосподарській діяльності з метою отримання відшкодування при настанні страхового випадку. Сільськогосподарське страхування характеризується комплексністю, оскільки включає в себе страхування врожаю культур та багаторічних насаджень, тварин, машин, будинків, транспортних засобів, насіння, готової продукції, відповідальності товаровиробника та ін. Все це являється об'єктами сільськогосподарського страхування. Від багатьох інших об'єктів майнового страхування їх відрізняє зв'язок з живою природою. Тварини, хоч і відносяться до категорії майна, за своєю суттю є живими істотами. Посіви сільськогосподарських культур також є посівами тільки внаслідок того, що мають біологічний зв'язок із землею.

Галузева ознака проведення страхових операцій значною мірою зумовила визначення назви - сільськогосподарське.

Сільськогосподарське страхування виступає одним з найефективніших способів управління ризиками в аграрній сфері виробництва. Воно дозволяє найбільш повно поєднувати інтереси учасників ринку страхування та держави як сторони, першочерговим завданням якої є забезпечення продовольчої безпеки, стабільного розвитку сільськогосподарського підприємництва, зростання добробуту селян та їх соціального захисту.

Кризові явища у фінансовому секторі України безпосередньо відобразились на сегменті сільськогосподарського страхування. Ще з 2005 р. в Україні впроваджується практика здійснення державної підтримки страхування сільгоспкультур та багаторічних насаджень [4, с. 76]. Протягом 2005-2008 рр. вітчизняні аграрії користувались програмою компенсації страхових премій, а у 2009–2011 рр. уряд не передбачив в бюджеті таку статтю витрат, що призвело до зниження суми зібраних премій і застрахованої площі. З іншого боку, в 2009–2011 рр. на ринку переважало класичне (реальне) страхування з незначними об'ємами формального страхування аграрних ризиків. Це підтверджує рівень страхового відшкодування за договорами страхування врожаю сільськогосподарських культур в 2009–2011 рр., що склав майже 37% [3]. Договори страхування заставних посівів з низькими ставками премій (формальне страхування) в основному уклалися навесні-влітку на період до збору врожаю. Слід зазначити, що деякі комерційні банки почали впроваджувати нові страхові продукти для реального страхування заставних посівів, проте результати таких програм поки що незначні.

Низьким залишається страхування заставного майна (в т. ч. посівів), яке здійснювалося з метою отримання фінансових ресурсів за програмою заставних закупок та субсидування посівів цукрових буряків. У 2010 році було укладено

всього 54 договори страхування посівів, які виступали як застава при отриманні банківських кредитів. Всього 50 договорів страхування тварин було укладено при передачі тварин в заставу [5]. Низькі об'єми страхування застав пов'язані з тим, що як посіви культур, так і сільськогосподарські тварини не розглядаються банками як основна застава для забезпечення виконання зобов'язань сільськогосподарськими товаровиробниками-позичальниками.

Страхування з метою освоєння коштів, виділених з державного бюджету (страхових субсидій), або так званого "схемного страхування" на ринку в 2009-2011 р. не було через відсутність субсидій за даною програмою (Доля схемного страхування в 2007–2011 роках оцінювалася учасниками ринку на рівні 30–50%) [5]. Основними причинами схемного страхування були відсутність жорстких кваліфікаційних вимог до страховиків, стандартних страхових продуктів, актуарно розрахованих базових ставок премій, страхових процедур, а також слабкий контроль за виконанням деякими страховими компаніями правил надання страхових послуг з програми).

Нині найбільш ризикованим в Україні залишається вирощування сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Незначні об'єми страхування сільськогосподарських культур в 2008–2010 роках, в основному, пояснюються недостатністю фінансових ресурсів у виробників сільськогосподарської продукції. За умов припинення державної фінансової підтримки сільськогосподарського страхування в 2009-2010 рр. страховики так і не отримали страхові платежі за укладеними договорами страхування урожаю сільськогосподарських культур, що призвело до зменшення страхового забезпечення на 20–30%. Але починаючи з 2011 року ринок сільськогосподарського страхування України в 2011 році демонструє розвиток - якщо в 2010 рр. було укладено 1217 договорів страхування, то в 2011 році – 2710 договорів, врожай застраховано на 786,34 га. Сума зібраних платежів склала 136,3 млн. грн., що більше ніж в 2010 році майже в два рази [5].

Таблиця 1

Показники страхування культур в період з 2005 по 2011 рр.

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Кількість договорів	910	1330	4397	1637	1980	1217	2710
Площа, га	390000	670000	2360000	1171000	510000	553000	786340
Сума премії (млн. грн.)	12,8	28,5	116,7	155,4	42,0	72,1	136,3
Субсидія (млн. грн.)	5,8	12,5	47,8	72,8	-	-	-
Середня ставка премії	3,79%	Немає даних	4,54%	4,93%	3,24%	3,84%	3,74%
Рівень виплат					36,48%	50,94%	67%

Середні тарифи страхування сільськогосподарських культур знаходилися на низькому рівні, що, швидше за все, обумовлено тим, що укладалися договори страхування від окремих або поїменованих ризиків. Середні тарифи страхування цукрового буряку були на рівні 4,1%, соняшнику – 4,37%, ячменю ярині – 3,95%, садових культур – 6,4%. Найдорожчим для аграріїв було

страхування цукрового буряка. За страхування одного гектара треба було заплатити в середньому 426 грн. Досить дорогим було також страхування соняшнику (148 грн./га), овочів (168 грн./га) і кукурудзи (113 грн./га). Вартість страхування одного гектара інших культур знаходилося на рівні 40–90 грн. [6].

Великий вплив на результати страхування сільськогосподарських культур на період весна-осінь 2011 року справила програма форвардних (заставних) закупівель компанії «Хліб Інвестбуд». Дана компанія уклала договори заставних закупівель при наявності договорів страхування врожаю. У результаті, як мінімум дві страхові компанії з трьох, обраних для роботи в рамках програми заставних закупівель, змогли зібрати великі суми премій, що дозволило їм увійти до групи лідерів ринку сільськогосподарського страхування в сезоні весна-осінь 2011 [2, с. 65]/

На технічні результати діяльності страхових компаній в сегменті сільськогосподарського страхування продовжувало справляти вплив зростання цін на матеріально-технічні ресурси та сільськогосподарську продукцію. Через підвищення цін збільшилися страхові суми і, відповідно, суми зібраних премій.

Неоднозначна ситуація складалася зі ставками премій. Середня ставка премії в 2011 році склала 3,74%. У 2010 році середня ставка премії була трохи вище і склала 3,84%.

Середня ставка премії по ринку по сезону страхування озимих культур на період перезимівлі склала 6,39%, що істотно вище даного показника в 2010 році (5,37%). Швидше за все, страхові компанії були змушені підняти ставки премій по страхуванню озимих культур після збитковою зими 2009-2010 років, коли рівень збитковості був на рівні 184,22%. Середня ставка премії по періоду весна-осінь у 2011 році склала всього 3,38%; у 2010 році цей показник був зафіксований на трохи більш високому рівні в 3,59%. У 2009 році середня ставка премії за всіма договорами страхування сільськогосподарських культур на весняно-осінній період становила 2,75%.

Проте у галузі сільськогосподарського страхування в Україні в 2012 році було здійснено вагомий крок щодо підтримання вітчизняних сільгоспвиробників. 15 серпня 2012 року Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову № 813 «Про затвердження Порядку та умов надання сільськогосподарським товаровиробникам державної підтримки у страхуванні сільськогосподарських культур шляхом здешевлення страхових платежів (премій)». Відповідно до цього документу державна підтримка надається сільськогосподарським товаровиробникам у формі компенсації до 50 відсотків вартості страхового платежу.

Для страхування сільськогосподарських культур з державною підтримкою страхувальники подають заявку за формою, встановленою Мінагрополітики, страховику.

Однак не усі виробники сільськогосподарської продукції зможуть скористатись державною підтримкою, а тільки ті які:

– здійснюють виробництво сільськогосподарської рослинницької продукції на території України;

- уклали із страховиком договір страхування сільськогосподарської рослинницької продукції з державною підтримкою від сільськогосподарських виробничих ризиків (далі - договір страхування);
- сплатили страховику страховий платіж за договором страхування у розмірах, розрахованих виходячи із стандартних страхових продуктів;
- не перебувають на стадії ліквідації та стосовно яких не порушено справу про банкрутство;
- не мають прострочену більш як на шість місяців заборгованість перед державним (місцевим бюджетом) та Пенсійним фондом України [8].

Також, у останні три роки спостерігається консолідація страховиків на аграрному сегменті ринку, кількість страхових компаній є стабільною і основні показники об'єму ринку забезпечуються, в основному, одними і тими ж страховими компаніями. у 2011 активно працювали 15 страхових компаній: «Оранта», «Уніка», «Провідна», «Інго-Україна», УАСК, РЗУ, HDI, «Брокбізнес», УПСК, «АСКА», «АСКО-Донбас Північний», «Українська Екологічна Страхова Компанія», «Оранта-Січ», «Універсальна» і страхова група «ТАС». На перші шість компаній 87,7% зібраних премій і 86,03% здійснених виплат [2, с. 65].

Лідером ринку за показником зібраних страхових премій в 2011 році стала «Українська аграрно-страхова компанія». Вона в 2011 андеррайтинговому році збрала 58,7 млн. грн. Однак, у цієї компанії найвища ставка премії по портфелю - 5,66% [5].

Висновок. Однак сучасний стан розвитку системи сільськогосподарського страхування залишається досить невизначеним і проблемним. Так, гострою залишається проблема відновлення державної програми субсидування страхових премій сільськогосподарським товаровиробникам. Прогноз засвідчує, що за умови відновлення фінансування 50% страхових платежів на рівні 100 млн. грн., темпи розвитку сільськогосподарського сегменту страхового ринку перевищать найвищі показники 2007 року і матимуть тенденцію до подальшого зростання.

Крім того, оскільки страхування посівів сільськогосподарських культур має свою специфіку і пов'язане з високим ступенем ризику для страховика, воно потребує формування великих резервних і статутних фондів. Тому доцільним є організація на території областей (регіонів) великих перестраховальних компаній, які спеціалізуюватимуться на перестрахованні сільськогосподарських ризиків і функціонуватимуть за рахунок коштів під гарантії місцевих бюджетів. На це з місцевого бюджету слід спрямувати частину коштів, що виділяються сьогодні у вигляді дотацій сільськогосподарських.

Метою подальшого розвитку системи сільськогосподарського страхування є забезпечення стабільності сільськогосподарського виробництва та доходів сільського населення, як передумов стабільного економічного зростання країни та зростання добробуту її громадян, шляхом максимального використання можливостей аграрного і страхового ринку та ефективного використання державних ресурсів. А створення ефективної системи розподілу та управління ризиками сільськогосподарського виробництва повинно стати

важливим напрямом сучасної аграрної політики, що забезпечуватиме підвищення захисту економічних інтересів сільськогосподарських товаровиробників, сприятиме залученню інвестицій і кредитних ресурсів в аграрний сектор економіки, нарощуванню виробництва сільськогосподарської продукції.

Література

1. Лобова О.М. Теоретичні основи сільськогосподарського страхування / О.М. Лобова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 126. – С. 58-62.
2. Навроцький С.А. Стан та тенденції розвитку сільськогосподарського страхування / С.А. Навроцький // Фінансова система. – 2012. – № 1 (25). – С. 61-69.
3. Навроцький С.А. Система сільськогосподарського страхування: тенденції та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_2/65.pdf
4. Орлов І.В. Становлення та розвиток страхування сільськогосподарських культур в Україні / І.В. Орлов, М.М. Александрова // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія “Фінанси і кредит”. – 2011. – № 2. – С.74.
5. Рынок агрострахования в 2011 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agroinsurance.com/ru/analytics?pid=18072>
6. Стоимость и тарифы страхования сельскохозяйственных культур, страхования животных и страхования залога в 2010 году // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro-insurance.com/tariff/217>.
7. Томашевський Ю. Агрострахування: основні проблеми організації і проведення / Ю. Томашевський // Вісник Львівського національного аграрного університету. – 2009. – № 9. – С.43-46.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 р. № 813 «Про затвердження Порядку та умов надання сільськогосподарським товаровиробникам державної підтримки у страхуванні сільськогосподарських культур шляхом здешевлення страхових платежів (премій)».

Курчаба О.В.

*Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, магистрант*

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Податкова система є одним із засадничих компонентів будь-якої економічної системи. З одного боку, вона забезпечує фінансову основу держави, а з іншого – виступає основним знаряддям реалізації її економічної політики. Податки – це об’єктивне суспільне явище, тому у процесі формування податкової системи слід виходити з реалій соціально-економічного стану країни [3]. Складність застосування податків як фінансових регуляторів впливає вже з того, що вони торкаються всіх сфер життя як окремого платника податків, так і суспільства загалом. Тому в умовах ринкової економіки одним із головних завдань держави є створення такої системи оподаткування та умов для платників податків, які б сприяли підвищенню ефективності виробництва і зростанню доходів бюджету, що своєю чергою дозволило б державі якнайкраще виконувати покладені на неї функції [2].

З 1 січня 2011 року набрав чинності Податковий кодекс України, який змінив систему оподаткування в Україні, започаткувавши низку соціальних новацій. З його ухваленням втратили чинність низка Законів України, Указів Президента України, Декретів Кабінету Міністрів України і Постанов Верховної Ради України. Але, водночас, прийняття Податкового кодексу ще більше загострило економічні відносини між владою та підприємницькими структурами в Україні.

Прийнятий Податковий кодекс містить низку серйозних небезпек для малого та середнього бізнесу в Україні, які стали очевидними у 2011 році:

- не ліквідовано головну причину мінімізації й тінізації зарплати, а саме надмірний податковий тиск на фонд заробітної плати, прогнозується навпаки його зростання внаслідок диференціації і збільшення податку на доходи фізичних осіб;

- не дотримано принципу рівності підходу до інтересів та прав великого, середнього і малого бізнесу (для великого бізнесу зменшено ставки податку на прибуток, податку на додану вартість, збережено можливість виведення капіталу в офшорні зони, а для малого бізнесу навпаки обмежено свободу господарської діяльності);

- стали жорсткішими повноваження державної податкової інспекції, якій тепер дозволено проводити перевірки без попередження;

- механізм відшкодування ПДВ як і раніше є таким, що не дає права на автоматичне відшкодування цього податку для більшості підприємств.

Вже в перші місяці після запровадження Податкового кодексу, стало зрозумілим, що через велику кількість протиріч та недопрацювань він містить чималі ризики для інвестиційної активності в Україні та є причиною обґрунтованих нарікань підприємців з приводу різноманітних аспектів податкової політики держави. Наслідками запровадження Податкового кодексу є збільшення випадків припинення діяльності підприємницьких структур, а також перехід в тіньовий сектор близько третини малого бізнесу через відсутність можливості виконання передбачених кодексом вимог [4].

Податкова реформа в Україні повинна була, перш за все, реалізувати два головних завдання: по-перше, збільшити доходи бюджету, а, по-друге, з метою стимулювання відновлення економіки, – створити сприятливий простір для розвитку бізнесу та інвестицій [4]. Власне ці питання неможливо було вирішити у рамках колишнього податкового законодавства. Перше завдання уряд виконав досить успішно, а саме за 2011 рік сума податкових надходжень до Державного бюджету України збільшилась на 94,74 млрд. грн. порівняно з минулим роком [5], а за I півріччя 2012 року – на 16,5 млрд. грн., що на 13,8 % більше відповідного показника минулого року [1]. Щоправда, прогнозується, що доходи бюджету у 2013 році зменшаться на 12 мільярдів гривень порівняно з 2012 роком. Але запроваджених заходів не вистачило для того, щоб підприємці почали інвестувати значні кошти в економіку. Це можна пояснити такими обставинами:

- пільги з податку на додану вартість і податку на прибуток можуть застосовувати лише окремі галузі (авіабудування, суднобудування, альтернативна енергетика, переробка сільськогосподарської продукції, готельний бізнес та деякі інші);

- зниження ставки податку на прибуток до 21 % не дає гарантії, що додатково вивільнені кошти будуть інвестуватися. Тому позитивний результат

від податкової реформи, поки що, обмежується лише збільшенням обсягу податкових надходжень до бюджету, що не дозволяє назвати її ефективною у виконанні всіх поставлених завдань [4].

Тоді як, важливим завданням держави залишається створення сприятливих умов для розвитку виробництва та підприємництва шляхом зниження податкового навантаження. Для цього, на мій погляд, потрібно застосовувати певні податкові стимули сприяння розвитку інвестиційної діяльності, наприклад:

- запровадження значно нижчих ставок оподаткування для тієї частини прибутку, що надалі інвестуватиметься у розвиток підприємства;

- застосування податкових канікул із сплати податку на прибуток, на землю і нерухоме майно;

- застосування податкової знижки, шляхом зниження бази оподаткування через включення витрат на інвестиційні заходи до валових витрат, розширення можливості застосування методу прискореної амортизації, відтермінування сплати нарахованого податку (з можливістю додавання відсотків за користування);

- використання зниженої ставки відрахувань до соціальних фондів з фонду оплати праці працівників, які займаються науково-дослідними роботами.

Варто підкреслити, що завдяки прийняттю даного кодексу вдалося усунути деякі недоліки вітчизняної системи оподаткування, узагальнити у єдиному документі велику кількість раніше діючих нормативно-правових актів, а також досягти деяких зрушень у наповненні бюджету. Але зазначені зміни слід розглядати лише як початковий етап реформи, що потребує вдосконалення та поглиблення з метою кардинальних змін у політиці стимулювання підприємницької ініціативи.

Література

1. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень-червень 2012 / [Щербина І.Ф., Рудик А.Ю., Губенко В.В. та ін.]. – К.: ІБСЕД, 2012. – С. 24.
2. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник / О.Д. Василик. – К., 2000. – 204 с.
3. Орлюк О.П. Фінансове право : навчальний посібник / О.П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 371 с.
4. Податкова реформа в Україні: перші підсумки та результати / Олексій Молдован [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uspp.org.ua/kodeks>
5. Статистичний щорічник України за 2011 рік: Державна служба статистики України/ За редакцією О.Г. Осауленка. – К.: ТОВ "Август Трейд", 2012. – 54 с.
6. Хілобок Ю.А. Основні напрямки реформування сучасної податкової політики України / Ю.А. Хілобок // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2009 – № 2 (6). – С. 114-118.

*Лебедєва І.Б., канд. екон. наук, доцент; Шаповаленко О.Л., студентка магістеріуму
Донбаський державний технічний університет, м. Алчевськ
Кафедра менеджменту, доцент*

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УПРАВЛІННІ ТОРГОВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

У зв'язку зі стрімким ростом кількості торговельних підприємств і загостренням конкуренції поміж ними, питання удосконалення логістичних

процесів набуває актуальності. До управління залучаються фахівці нової формації і змінюється сама концепція управління підприємствами.

Поняття логістичного (системного) підходу до організації діяльності застосовується в усіх видах діяльності підприємства, адже управляти потрібно ресурсами, витратами, відносинами.

Ефективність логістичної системи надзвичайно високо цінується на ринку, тому що саме вона стає тим критичним фактором, через який одні фірми виходять в лідери, а інші зникають.

Відомо, що використання логістики як функції управління економічними потоками (товари, інформація, документація) допомагає раціоналізувати та оптимізувати управління ними на всіх фазах процесу [1].

Актуальність теми також обумовлена тим, що ринкова система господарювання, яка склалася в Україні, потребує перегляду форм та методів підходу до організації збутового процесу як в країні в цілому так і в торгівлі зокрема.

Предметом дослідження є особливості здійснення логістичних процесів в управлінні торговельним підприємством.

Протягом останнього десятиріччя накопичено чималий досвід удосконалення загальних принципів і механізмів діяльності торговельних підприємств з використанням логістики. Різним аспектам теорії і практики логістики присвячено праці таких вітчизняних учених, як О.М. Азарян, В.Н. Амітан, Л.В. Балабанова, Г.І. Брітченко, М.Ю. Григорак, М.С. Дороніна, А.Г. Кальченко, Р.Р. Ларіна, В.Є. Ніколайчук та ін.

Основна увага цими науковцями приділяється загальній теорії та особливостям транспортної та складської логістики. А ось формування механізмів логістичного управління торговельними підприємствами залишилось поза увагою вітчизняних науковців, хоча ринкова трансформація економіки вимагає нових підходів до управління цими підприємствами [2, 3].

У зв'язку з цим дослідження об'єктивних передумов логістизації та заповнення певних прогалів у розкритті сутності, функцій, сфер і механізмів логістичного управління торговельним підприємством набуває особливої актуальності.

Для ефективної діяльності торговельного підприємства все ширше використовуються логістичні стратегії, що відображають нові підходи в управлінні, в моделюванні логістичних процесів.

Організація логістичного управління на торговельному підприємстві повинна починатись з розроблення логістичної стратегії, а саме визначення її місця в загальній стратегії управління торговою фірмою. Менеджер повинен розробляти систему логістичного управління, ґрунтуючись на вже існуючих процедурах ухвалення рішень, оскільки логістика торговельного підприємства являє собою організований процес управління матеріальними, інформаційними та супутніми потоками від постачальника (через розподільну систему компанії – склади і транспорт) до продажу та доставки споживачу.

Метою статті є оптимізація логістичних потоків на основі синхронізації їхньої взаємодії.

Логістична діяльність підприємства торгівлі охоплює традиційні сфери закупівельної, збутової, внутрішньовиробничої (виробничі за своєю суттю та

специфічні за формою торгово-технологічні процеси в межах торговельних об'єктів), складської, транспортної, інформаційної логістики, управління замовленнями та управління запасами, формування інфраструктури логістичних процесів (визначення потреби в об'єктах оптової та роздрібною торгівлі, планування їх розвитку та розміщення, забезпечення технічного оснащення торговельних об'єктів), а також організаційно-управлінську діяльність із створення та управління цією системою.

Виходячи з загальної сутності управління, на нашу думку, логістичне управління слід розглядати як процес цілеспрямованого впливу на логістичні потоки з метою балансування їхнього руху і досягнення ефекту синергізму.

Логістичне управління потребує використання загальних принципів управління з урахуванням пізнання специфіки логістичної діяльності. Проведені дослідження та апріорний аналіз серед великої різноманітності принципів логістичного управління, дозволили виділити найбільш важливі з них:

- системність і комплексність, які вимагають управління всіма поточковими процесами у взаємозв'язку, взаємодії та узгодженні окремих етапів бізнес-процесів з метою оптимізації всієї логістичної системи;

- організацію обліку витрат на управління матеріальними та пов'язаними з ними інформаційними, фінансовими та сервісними потоками вздовж усього логістичного ланцюга;

- узгодження критеріїв оцінки ефективності функціонування окремих ланок логістичного ланцюга як на мікро-, так і на макрологістичному рівні;

- координацію та інтеграцію активної участі всіх ланок управління в прийнятті рішень щодо ліквідації збоїв функціонування логістичної системи;

- широке використання інформаційних технологій та сучасних методів моделювання в управлінні логістичними системами;

- розроблення і впровадження ефективних підсистем (технічної, економічної, кадрової та юридичної для забезпечення функцій логістичного управління;

- моніторинг надійності та якості функціонування кожного елемента логістичної системи з метою запобігання збоїв у просторово-часовій послідовності виконання поточкових процесів;

- гуманізацію всіх функцій і технологічних рішень у логістичних системах відповідно до суспільних вимог щодо охорони навколишнього середовища та ергономічних, соціальних, етичних вимог до умов роботи персоналу;

- адаптацію логістичних систем до коливань ринкового попиту, цін і тарифів.

На практиці інтегрувати всю логістику в рамках мережі торгових підприємств (таких як «АТБ-маркет», ТД «Марс», Торговельна мережа «Велика Кишеня» та ін.) досить важко з кількох причин:

- велика різноманітність різних видів логістичної діяльності, логістичних операцій;

- географічний розкид різних підрозділів підприємства;

- відсутність фахівця, що має потрібні знання, ентузіазм, здібності і авторитет;

– відсутність загальних систем контролю і недоступність інтегрованої інформації [3].

Отже, удосконалення логістичного підходу в управлінні веде за собою три ключових моменти.

Перший обумовлює необхідність узгодження економічних інтересів безпосередніх і опосередкованих учасників бізнес-процесів.

Другим моментом є ефективніше використання всіх видів ресурсів, насамперед таких як, матеріальні, фінансові, інформаційні, трудові, енергетичні, що забезпечується технологією мінімізації їх витрачання в процесі споживання.

Третім моментом, який визначає мету логістичного управління економічними процесами, виступає його адаптивність, яка обумовлює реалізацію цільової функції управління в різних (правових, економічних, політичних, соціальних) умовах господарювання.

Методика удосконалення управління з використанням принципів логістики передбачає створення окремого відділу (служби) логістики. У сучасних умовах за кордоном на підприємстві створюється відділ логістики, завданням якого є організація, оптимізація і контроль матеріальних потоків з використанням сучасних технічних засобів. Такий відділ, з нашої точки зору, буде виконувати наступні функції:

– формування і розвиток системи логістики – проектування і здійснення на практиці (побудова) системи логістики на підприємстві, періодичний перегляд існуючої системи і реорганізація її у міру зміни зовнішніх і внутрішніх умов;

– розвиток стратегії логістики відповідно до ринкової політики фірми в області продажів, кадрів і так далі;

– системне адміністрування – працівники відділу здійснюють керівництво усіма логістичними процесами, що протікають на підприємстві, і координують діяльність підрозділів підприємств, які беруть участь в реалізації логістичних процесів.

Таким чином, для сучасних торговельних підприємств завдання логістики полягає в комплексному управлінні наскрізним матеріальним потоком, формування логістичної системи підприємства доцільно починати зі сфери постачання, оскільки саме вона організовує вхід матеріального потоку до логістичної системи.

Література

1. Фролова Л.В. Механізми логістичного управління торговельним підприємством: (монографія) / Л.В. Фролова. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2005.
2. Крикавський Є.В. Логістика: компендіум і практикум: [навч. посіб.] / Є.В. Крикавський, Н.І. Чухрай, Н.В. Чернописька. – К.: Кондор, 2009.
3. Талан М.В. Моделювання логістичних стратегій торговельних підприємств / М.В. Талан // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: «Логістика». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. – № 633.

ЕКОНОМІЧНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ І ЯКОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

В ринкових умовах господарювання на підприємствах роздрібно́ї торгівлі показник продуктивності праці не тільки не планується, але і не є об'єктом стимулювання. Він рідко використовується в системі матеріального заохочення. Діючі форми оплати праці найчастіше не стимулюють в належній мірі зростання продуктивності праці. Так, не завжди реальна оплата праці відповідає трудовому внеску кожного працівника. Як наслідок, в роздрібній торгівлі часто виникають нераціональні співвідношення між темпами росту продуктивності праці та темпами росту середньорічної заробітної плати.

Продуктивність праці в торгівлі - є результатом ефективної діяльності всіх торгових працівників. Вважаємо, у зв'язку з напруженістю балансу трудових ресурсів та в умовах лімітування чисельності працівників торговельної галузі показник продуктивності праці має бути одним з основних об'єктів стимулювання. В українських торгових підприємствах показники оцінки культури торговельного обслуговування поки не розроблені, що стало однією з основних причин недостатнього економічного стимулювання високої культури обслуговування в роздрібній торгівлі. Так, розміри відрахувань до фондів заохочення не залежать від рівня культури обслуговування, хоча це передбачено діючими основними положеннями по утворенню і використанню фондів заохочення.

В торгівлі відсутня чітка методика розрахунку показника продуктивності праці, що ускладнює його практичне використання в системі економічного стимулювання.

Проведений нами аналіз діючої системи преміювання в роздрібній торгівлі, свідчить що відсутній взаємозв'язок питомої ваги премій в загальній заробітній платі торгових працівників з рівнем продуктивності їхньої праці, тобто при виплаті премій працівникам у них не має належної зацікавленості в зростанні продуктивності праці і збільшенні обсягу товарообігу. Причиною такого стану є те, що показником преміювання для більшості категорій працівників є виконання і перевиконання плану товарообігу.

При розробці положень про преміювання працівників роздрібно́ї торгівлі за основні результати господарської діяльності на практиці допускається безліч суттєвих недоліків у організації преміювання, правильності вибору показників, умов і розмірів преміювання, що знижують мотивуючий вплив преміальної системи на зростання продуктивності праці і поліпшення якості торговельного обслуговування. Діючий в торговельних підприємствах порядок преміювання працівників не забезпечує належною мірою їх зацікавленості в стратегічних планах підприємств, в результаті чого, працівники не зацікавлені в збільшенні плану товарообігу і підвищенні продуктивності праці.

З метою стимулювання зростання продуктивності праці, пропонуємо використовувати в системі преміювання показник продуктивності праці в якості показника преміювання, тобто преміювати працівників за зростання продуктивності праці в порівнянні з попереднім роком. При цьому премію колективу рекомендується нараховувати в розмірі, пропорційному зростанню продуктивності праці. Такий порядок преміювання буде більшою мірою стимулювати кожного працівника сприяти збільшенню товарообігу і досягненні кращих результатів праці, що позитивно позначиться на результатах господарської діяльності торгових підприємств, дозволить більш активно освоювати суміжні професії.

Практична реалізація цих пропозицій сприятиме підвищенню рівня культури торговельного обслуговування споживачів та поліпшенню показників господарської діяльності підприємств роздрібною торгівлі.

Маркович І.Б., канд. екон. наук

*Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, м. Тернопіль
Кафедра фінансів, обліку і контролю, асистент*

МІСЦЕ ПОДАТКОВОЇ СКЛАДОВОЇ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Зважаючи на те, що особливості формування та розподілу державного бюджету країни характеризують її здатність до економічного та соціального розвитку, дослідження проблем акумуляції ресурсів в загальнонаціональному масштабі є актуальними та такими, що вимагають пильної уваги науковців.

Згідно з Бюджетним кодексом України, доходи бюджету – це всі податкові, неподаткові й інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України, включаючи трансферти, дарунки, гранти. Усі доходи класифікують так: податкові надходження; неподаткові надходження; доходи від операцій із капіталом; трансферти. Склад доходів Державного бюджету визначається Бюджетним кодексом України та Законом “Про Державний бюджет” на відповідний рік [1].

Основним джерелом формування доходів в абсолютному відношенні в Україні є результати діяльності суб’єктів господарювання, фізичних осіб, які опосередковано виражені у вигляді податкових надходжень. Звичайно, обсяги валового внутрішнього продукту прямо корелюють із розмірами потоків надходжень до бюджету. Тобто, пожвавлення економіки в реальному секторі своїм наслідком повинно мати підвищення якості життєвого рівня населення, зростання рівня прибутковості організацій, що безумовно, повинно позитивно позначитися на величині дохідної частини загальнодержавного бюджету.

Фіскальна функція податків дозволяє державі реалізувати власні суспільні функції, тобто забезпечити можливість отримання суспільно значимих благ населенням, побудуватися систему державної безпеки і т.д. Однією з проблем у формуванні дохідної частини бюджету є розбалансованість та деформованість у потребах в обсягах податкових надходжень та можливостях покриття цих потреб.

Оскільки сучасна система оподаткування в Україні відображається великою кількістю податків, зборів та обов'язкових платежів податкового характеру, доцільно проаналізувати структуру податкових надходжень до Зведеного бюджету (рис. 1).

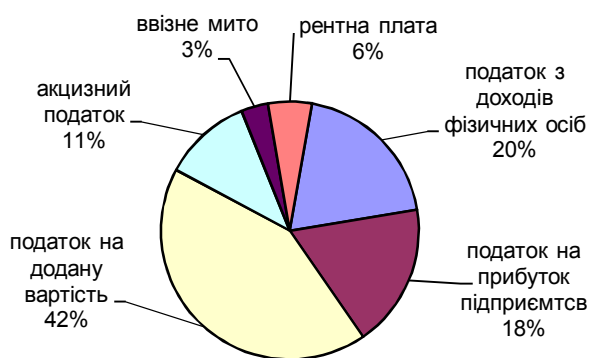

Рис. 1. Структура податкових надходжень до Державного бюджету України, 2011 р. [2]

Вагоме значення в наповненні бюджету України відводиться непрямим податкам (податок на додану вартість, акцизний податок, мито), платниками яких фактично стають кінцеві споживачі окремих груп продукції. Майже щорічно спостерігається позитивна динаміка зростання обсягу і частки надходжень від даного податку, наприклад, у 2011 р. надійшло 130,1 млрд. грн. ПДВ, що більше ніж у 2 рази показника 2007 р. і свідчить про його значну фіскальну роль. Непрямі податки є ефективними в фіскальному аспекті, оскільки оподатковують споживання, яке в свою чергу є більш стабільною і негнучкою величиною, ніж прибутки, проте державі варто зосередитися на стимулюванні виробників, адже надходження від результатів від їх діяльності є більш важливим в довгостроковій перспективі.

Література

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Показники виконання бюджету за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/file/link/328305/file/DBU_ZBU.pdf.

Мартинюк Н.В.

*Львівський національний аграрний університет, м. Львів
Кафедра економічної теорії, здобувач*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПЕРСОНАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Серед усіх факторів виробництва визначальну роль у забезпеченні діяльності будь-якого підприємства відіграють трудові ресурси. Саме персонал підприємства є тією складовою продуктивних сил, яка найбільшою мірою впливає на конкурентоспроможність його продукції та фінансові результати

господарювання. Іншими словами, висока якість та конкурентоспроможність персоналу є головним джерелом зростання продуктивності праці, обсягів виробництва та забезпечення конкурентних переваг підприємства у ринковому середовищі.

Сьогодні, для України, характерним є нераціональне забезпечення сільськогосподарських підприємств персоналом та низька ефективність його використання. Як наслідок цього, отримуємо спад виробництва та кризові явища в економіці, низький рівень життя та праці на селі, що, значною мірою, обумовлює подальше скорочення персоналу та погіршення його якісних характеристик [4]. Такі тенденції зумовлюють значні загрози для продовольчої безпеки держави.

З огляду на це, забезпечення умов для розвитку конкурентоспроможності персоналу сільськогосподарських підприємств є актуальним науково-практичним завданням. Але передусім воно потребує належного теоретичного обґрунтування.

Дослідженню ключових аспектів розвитку конкурентоспроможності персоналу присвячені праці багатьох вітчизняних економістів: Богині Д., Грішньої О., Дієсперова В., Колота А., Лібанової Е., Сотнікової С., Фатхутдінова Р., Цимбалюка С., та ін. Однак, проблеми конкурентоспроможності персоналу саме сільськогосподарських підприємств у науковому доробку цих вчених враховані недостатньо, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою даної статті є з'ясування суті, умов формування та подальшого розвитку конкурентоспроможності персоналу підприємств аграрного сектора економіки.

У науковій літературі трактування сутності поняття «конкурентоспроможність персоналу» є досить неоднозначним. Його можна розглядати як певну якість робочої сили, як властивість людського капіталу, як складову конкурентоспроможності підприємства, як здатність працівника управляти своїми конкурентними перевагами тощо. До того ж, залежно від рівня господарювання (індивідуального, корпоративного, державного) конкурентоспроможність набуває свого конкретного найменування і може розглядатися як «конкурентоспроможність працівника», «конкурентоспроможність робочої сили» тощо. Саме ці визначення найчастіше розглядаються у вітчизняній науковій літературі.

Так, за твердженням О.А. Грішньої конкурентоспроможність працівника – це відповідність якості робочої сили потребам ринку, можливість перемагати в конкуренції на ринку праці, тобто повніше порівняно з іншими кандидатами задовольняти вимоги роботодавців за рівнем знань, умінь, навичок, особистих рис [2, с. 99].

На думку Д.П. Богині, конкурентоспроможність робочої сили – це сукупність якісних і вартісних характеристик специфічного товару «робоча сила», що забезпечують задоволення потреб роботодавців у працівниках певної кваліфікації, і характеризує споживчі властивості робочої сили до ефективної праці. Вчений зазначав, що кількісними характеристиками конкурентоспроможності можуть бути показники продуктивності та

ефективності праці, витрати робочого часу, якість виробленої продукції, витрати сировини, палива тощо [1, с. 11].

І.В. Віріна описала три рівні здатностей, що характеризують конкурентоспроможність працівника: сукупність якостей, що характеризують здатності до праці; володіння навичками пошуку й знаходження необхідної роботи, уміння переконати роботодавця у своїх перевагах перед іншими кандидатами; відповідність якості робочої сили вимогам робочого місця, здатність задовольняти конкретну потребу покупця робочої сили.

Звичайно індивідуальні трудові якості працівника мають визначальне значення у контексті формування конкурентоспроможності персоналу, але разом з тим важливим є те, як ці якості проявляються у колективі, і чи спроможні вони забезпечити спільну, злагоджену роботу окремих підрозділів та найефективніше досягнення цілей підприємства.

Тому конкурентоспроможність персоналу сільськогосподарського підприємства визначається конкурентоспроможністю окремих працівників та їх груп, і значною мірою залежить від механізму функціонування трудових ресурсів у виробничо-комерційному процесі.

В процесі формування та розвитку конкурентоспроможності персоналу виявляється єдність економічних і соціальних процесів: працедавець орієнтується на досягнення своїх цілей (підвищення конкурентоспроможності організації, отримання прибутку) шляхом якнайповнішого використання конкурентних переваг найманих робітників. А працівники зацікавлені в підвищенні організаційної конкурентоспроможності настільки, щоб знайти в ній можливість для підвищення своєї індивідуальної конкурентоспроможності [3].

Таким чином конкурентоспроможність персоналу являє собою агреговану сукупність фізико-психологічних та освітньо-кваліфікаційних властивостей усіх працівників підприємства, які дають їм можливість забезпечувати високу ефективність господарської діяльності в умовах мінливості ринкового середовища. Вона забезпечується за рахунок високого рівня професіоналізму і компетентності, особистих якостей, інноваційного і мотиваційного потенціалу персоналу.

Створення умов для розвитку конкурентоспроможності персоналу є найважливішою умовою успішної діяльності підприємств аграрного сектора економіки. Особливо це актуально для малих та середніх підприємств галузі, яким стає все важче виживати у конкурентній боротьбі з агрохолдингами, де використовують найсучаснішу техніку та технології. Тому, лише забезпечивши постійне підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня працівників, навчання новим технологіям, створивши їм належні умови праці та відпочинку, забезпечивши достойну оплату праці, можна відродити диверсифіковане аграрне виробництво та зберегти традиційний сільськогосподарський уклад та реалізувати величезний продовольчо-експортний потенціал нашої країни.

Водночас на заваді успішному розвитку конкурентоспроможності персоналу сільськогосподарських підприємств стоїть ціла низка проблем. Основні із них, а також можливі шляхи їх вирішення зображені у табл. 1.

На жаль на сьогодні має місце погіршення забезпеченості сільськогосподарських підприємств працівниками, має місце подальший відтік

кадрів із галузі. Більшість приватних сільськогосподарських підприємств віддають перевагу залученню тимчасових працівників для виконання певного виду робіт. За таких обставин можливості для формування довгострокових процесів розвитку конкурентоспроможності персоналу практично відсутні.

Таблиця 1

Проблеми, які виникають у сільськогосподарських підприємств на шляху розвитку конкурентоспроможності персоналу

Проблема	Негативні наслідки	Шляхи нейтралізації проблеми
1. Низький рівень підготовки спеціалістів у навчальних закладах та недостатнє профорієнтаційне спрямування випускників	Відсутність відповідних фахівців належної кваліфікації; нераціональна зайнятість, зростання молодіжного безробіття	Забезпечення взаємозв'язку науки і виробництва, належна практична підготовка студентів, посилення профорієнтаційної роботи в школах, спільної роботи шкіл і вузів
2. Неefективна система мотивації праці, зумовлена низькою заробітною платою та слабким взаємозв'язком між результатами роботи і оплатою праці	Відсутність моральних та матеріальних стимулів до праці в працівників, недоступність більшості благ необхідних для людського розвитку	Упровадження ефективних систем мотивації праці, відновлення системи нормування праці та преміювання за результати роботи
3. Низький рівень підготовки та перепідготовки кадрів на підприємстві, зумовлене небажанням витратити кошти на навчання персоналу	Застарівання знань професійних вмій та навичок	Планування та впровадження заходів, необхідних для професійного розвитку працівників
4. Недостатнє розуміння працівником своєї ролі та місця у виробничому процесі, колективі	Відсутність чітко встановлених прав і обов'язків працівника, невизначеність поставлених завдань перспектив зростання	Проведення заходів, направлених на посилення єдності в колективі, корпоративної культури
5. Відсутня якість методик порівняльної оцінки розвитку конкурентоспроможності персоналу	Неточна оцінка розвитку конкурентоспроможності персоналу	Удосконалення методик забезпечення оцінки конкурентоспроможності персоналу на основі передового зарубіжного досвіду

Таким чином менеджмент сільськогосподарських підприємств повинен бути орієнтований на розробку довгострокової стратегії розвитку персоналу; залучення молодих, ініціативних і водночас кваліфікованих працівників; визначення потреб у навчанні працівників в розрізі спеціальностей та професій; вибір форм і методів професійного розвитку персоналу; фінансове забезпечення всіх видів навчання в потрібній кількості; формування ефективної системи мотивації праці, яка сприяла не лише підвищенню продуктивності праці, а й заохочувала працівників до професійного зростання.

Література

1. Богиня Д.П. Концептуальні підходи до визначення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці / Д.П. Богиня // Україна: аспекти праці. – 1999. – № 6. – С. 3-8.

2. Грішнова О.А Конкурентоспроможність персоналу підприємства / О.А. Грішнова // Україна: Аспекти праці. – 2005. – № 3. – С. 3-9.

3. Нижник В.М. Конкурентоспроможність персоналу як складова забезпечення конкурентоспроможності переваг на ринку праці / В.М. Нижник, А. О. Левицька [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mev-hnu.at.ua/load/mizhnarodna_naukovo.../8.../9-1-0-109.

4. Чернякова В.О. Забезпеченість персоналом сільськогосподарських підприємств Харківської області / В.О. Чернякова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_2_3/18-3-35.pdf.

Мединська Т.І., канд. екон. наук

*Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету, м. Рівне
Кафедра менеджменту організацій і зовнішньоекономічної діяльності, в.о. доцента*

ТЕНДЕНЦІ І ВИКЛИКИ ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ ТНК США

Наприкінці ХХ – початку ХХІ століть процеси злиття транснаціональних компаній (ТНК) набирають небувалих досі масштабів і темпів, набувають властивостей стійкої економіко-політичної тенденції. Поряд із всіма іншими сприятливими для них факторами, могутність сучасних ТНК забезпечує технологічно стандартизований і поширений сьогодні процес злиттів і поглинань (ЗіП). Дуже часто він забезпечує утримання великих, в першу чергу американських, транснаціональних компаній на ринку та уникнення їх потенціального банкрутства. Постає необхідність глибокого і всестороннього вивчення процесів ЗіП ТНК Сполучених Штатів.

Згідно зі статистикою ООН лівова частина ПІ найбільш крупних ТНК США припадає саме на операції із ЗіП. Таким чином були створені такі американські потужні промислові гіганти, як US Steel, General Motors, Eastman Kodak.

Враховуючи, що близько 99% капіталу у формі ПІ в Сполучених Штатах здійснюється у межах ТНК, динаміку припливу прямих закордонних інвестицій в США можна розглядати як оцінку присутності іноземних крупних корпорацій в країні (табл. 1 [1]).

З табл. 1 видно, що простежується стійка тенденція до зростання даних ПІ як в США, так і в інтеграційному угрупованні НАФТА. При цьому для обох спостерігається різке зниження показника у 2009 році, що пов'язано з глобальною економічною кризою кінця 2008-2009 років.

Глобальні ТНК все більш наглядно проявляють тенденцію до утворення великих груп, що об'єднують промислові, торговельні і фінансові компанії. Причинами цих дій, які здійснюються як на добровільній основі, так і силовим шляхом, являється загострення конкурентної боротьби на світових ринках, а відтак прагнення закріпити позиції американських компаній шляхом диверсифікації виробництва. Приміром, компанія “BASF” (ФРН) і “DUPONT” (Сполучені Штати) створили спільне підприємство з виробництва нейлону, яке випускатиме нейлонову сировину в обсягах, які складатимуть 8% від світового відповідного виробництва.

**Динаміка припливу ІІІ в економіку США і НАФТА протягом 1980-2011
рр., блн. дол.**

Країна/ блок	1980	1990	2000	2005	2008	2009	2010	2011
США	6918	8422	313997	104809	306366	143604	197905	226937
НАФТА	4825	8638	398902	154908	390683	181129	242027	287423

Важливим фактором росту кількості і обсягів ЗіП транснаціональними корпораціями є лібералізація транскордонного руху капіталу. Відкрились можливості придбання корпоративних цінних паперів іноземцями, що сприяло фінансуванню міжнародних злиттів і поглинань переважно на основі обміну акціями. Окрім того, відбулись зміни на ринках капіталу, активізувались ринкові посередники і з'явилися нові фінансові інструменти; виникли принципово інші можливості для трансграничних позик і кредитів, депозитів в іноземній валюті і портфельних інвестицій. Розвиток фондових і підвищення міри ліквідності капітальних ринків дозволяють компаніям мобілізувати значні фінансові кошти за допомогою банків і шляхом емісії облігацій.

Нерідко процеси злиття відбуваються між американськими ТНК і фірмами, які надають ТНК консультаційні, транспортні послуги, зв'язок. Такі злиття сприяють формуванню глобальних мереж у різних сферах економіки.

Мета здійснення процесів ЗіП американськими ТНК збігається з їх глобальною стратегією, оскільки виконуються наступні характерні вимоги:

- розгляд ринку і конкуренції зі світових позицій;
- здійснення своєї діяльності у загальносвітовому або значному регіональному масштабі;
- гарне (досконале) знання своїх конкурентів і методів ведення глобальної конкурентної боротьби;
- напрям значної частини своїх прибутків на науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки (НДДКР), передусім на вивчення високотехнологічних виробництв;
- інтеграція своїх підприємств і виробничих філій в єдину міжнародну мережу управління.

Американські ТНК активно беруть участь у процесах ЗіП серед авіаційних компаній, головна мета яких полягає у боротьбі за глобальні ринки повітряних перевезень. Так, до складу авіаційного альянсу “Star Alliance” увійшли найпотужніші авіаперевізники Європи, Північної Америки, такі як “SAS” (Швеція), “Austrian airlines” (Австрія), “Lufthansa” (Німеччина), “Air Canada” (Канада), “United” (США), “Mexicana” (Мексика), а також авіакомпанії з Сінгапуру, Тайваню, Австралії, Японії, Нової Зеландії, Бразилії, що завдяки ефекту масштабу та географічній віддаленості дозволяє контролювати значну частину ринків світових авіаперевезень. Подібний альянс утворили американська ТНК “Delta” та французька “Air France”. Водночас вже у 2004 р. розпочалося перегрупування вже новостворених глобальних авіаційних альянсів, що стало наслідком подальшого загострення конкурентної, тепер уже коаліційної, боротьби.

Менші за масштабами американські компанії і самі стали об'єктами поглинання на ринку. Так, британський гігант Shell придбав американську Enspire Energy, розташовану у штаті Вірджинія, на самому початку кризи у

грудні 2008 року. Свою дочірню американську компанію Genentech придбала у повну власність німецька фармацевтична корпорація Roche. Найбільшою операцією ЗіП 2008 року у світі стала операція по поглинанню американської пивної компанії Anheuser-Busch бельгійською “InBev”. Найбільша пивоварна компанія Бельгії “InBev” і американська “Anheuser-Busch” завершили злиття 14 липня 2008 року. За кожну акцію американського конкурента бельгійці заплатили 70 доларів. Покупка Anheuser-Busch обійшлася InBev у 52 млрд дол.

Не дивлячись на значну урядову підтримку, в автомобільній галузі великі американські виробники, такі як General Motors та Chrysler, наблизились до стану банкрутства, зумовленого вище згаданою економічною кризою. Станом на початок 2010 року вони усе ще боролись за виживання. Так, Fiat придбав частину Chrysler, європейські та китайські автовиробники мають намір купити у американського гіганта Ford його частину – виробництво Volvo [2].

Можлива передача нових або досконаліших технологій, особливо при реорганізації придбаних фірм в цілях підвищення ефективності їх діяльності. У доповіді юнктад (2012 р.) робиться висновок про те, що в звичайних обставинах ПП в нові проекти виявляються більш виправданими, ніж трансграничні процеси ЗіП. У виняткових обставинах (при економічній кризі або проведенні масштабної приватизації) трансграничні ЗіП можуть бути доцільнішими, ніж ПП в нові проекти.

У Сполучених Штатах як розвинутій країні потенційні антиконкурентні наслідки ЗіП викликають стурбованість з боку підприємців та урядів, які побоюються встановлення контролю ТНК-ми над галузями національної економіки. Поява загрози для національного суверенітету у сфері розвитку технологічного потенціалу у вигляді втрати самобутності і найважливіших елементів місцевої культури обґрунтовується в контексті ЗіП з боку тих місцевих компаній, які зазнали поглинання.

Література

1. UNCTAD Handbook of Statistics, TD/STAT. 37. UN Publication: New York and Geneva, 2012.
2. Evaluating Investment Promotion Agencies. 80 p. Document symbol: UNCTAD/DIAE/PCB/2008/2. – www.unctad.org/en/docs/diaepcb20082_en.pdf

*Мороз О.В., д-р екон. наук, професор
ВНАУ, м. Вінниця*

Інститут економіки, директор

Соколова І.В.

ВТЕІ КНТЕУ, м. Вінниця

Кафедра менеджменту та адміністрування, студент-магістр

ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Як показує вітчизняний та зарубіжний досвід інвестиційної діяльності, розміри фінансових результатів за багатьма реалізованими інвестиційними проектами виявляються меншими, ніж їхні заплановані обсяги. Основною причиною цього є ризик, що є іманентним більшості інвестиційних проектів, і який своєю чергою зумовлений значною тривалістю експлуатації цих проектів

та одночасним впливом на величину грошового потоку за ними багатьох факторів, спрогнозувати дію яких (особливо протягом значного проміжку часу) з достатнім рівнем точності доволі важко.

Очевидно, що повністю уникнути ризику інвестиційної діяльності неможливо, однак зменшити його рівень або оптимізувати його за співвідношенням ступеня ризику та сподіваного доходу за проектами є цілком реальним. Окрім таких відомих методів зниження інвестиційного ризику, як здійснення диверсифікації інвестиційного портфелю, створення резервів, страхування ризиків тощо, важливе значення має розроблення науково обґрунтованого механізму оцінювання ефективності та доцільності реалізації інвестиційних проектів, який повною мірою враховував би фактор ризику їх реалізації. Прийняття рішень щодо доцільності вкладення інвестиційних коштів має базуватися на відповідних економіко-математичних моделях, які в Україні нині розроблені недостатньо.

Дослідження з цієї специфічної теми було започатковано зарубіжними вченими. Наприклад, Г.Й. Грейсон розглянув використання так званого методу аналізу чутливості, а А.А. Робічек і С.К. Майєрс визначили концептуальні проблеми використання методу ризик-пристосованого коефіцієнта дисконтування. Використання алгоритму прийняття інвестиційних рішень було досліджене Й.Ф. Магі. Але останнім часом досліджень збільшувалося насамперед у напрямі вдосконалення математичного апарату оцінки ризику, яке взагалі дуже важко сприймається практиками.

Серед вітчизняних науковців треба відзначити В.В. Вітлінського, С.Д. Супруна, Л.І. Губанову, М.О. Скоромнюка та ін. Проте наявні підходи не дають змогу здійснити точної та повної оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Запропонуємо нову структуру й математичну модель, що дає можливість побудувати ефективну систему підтримки прийняття інвестиційних рішень. При цьому використовуються методи узагальнення та аналогії, синтезу й аналізу.

Для цього треба сформуванню певний узагальнений показник, який міг би врахувати найпріоритетніші (залежно від цільового орієнтиру підприємства) показники.

Методологією формування такого узагальненого показника подано на рис. 1.

Як бачимо, з першим кроком формується інформаційне забезпечення, необхідне для оцінки ефективності інвестиційних проектів, яке складається із даних фінансової звітності досліджуваного підприємства.

На другому кроці проводиться формування набору показників (критеріїв), які дають змогу оцінити ефективність інвестиційних проектів. Воно передбачає проведення аналізу кількісних показників, що розподілені на дві групи: аналіз надійності підприємства та аналіз доцільності інвестиційного проекту.

На останньому, третьому кроці, отримані дані зводяться до таблиці рішень, в якій, з урахуванням вагомості параметра, проводиться оцінка ефективності інвестиційного проекту. Залежно від того, який критерій ефективності інвестиційного проекту вибраний головним на підприємстві, можуть бути зроблені діаметрально протилежні висновки.

Таблиця рішень

Аналіз надійності підприємства	Аналіз доцільності інвестиційного проекту
Z_1 – коефіцієнт Бівера	Z_6 – точка беззбитковості
Z_2 – «Z-параметр» Альтмана	Z_7 – період окупності
Z_3 – коефіцієнт фін.левериджу	Z_8 – чиста теперішня вартість
Z_4 – коефіцієнт покриття	Z_9 – внутрішня норма прибутку
Z_5 – коефіцієнт абс.ліквідності	Z_{10} – індекс прибутковості

↑ ↑
Збір первинної інформації

Рис. 1. Модель оцінки ефективності інвестиційного проекту

Таким чином, запропонована модель до вироблення інвестиційного рішення щодо ефективності інвестиційних проектів дасть можливість точніше їх оцінювати і, на підставі узагальненого показника, прийняти остаточне рішення про доцільність реалізації того чи іншого альтернативного варіанта. Існують численні методи аналізу проектів, але ці методи не містять суворо обґрунтованих правил, що пояснюються зокрема тим, що опрацьовані дотепер методи ґрунтуються на досить абстрактних концепціях, які складно виразити кількістю. На мою думку, розглянуті проблеми ще тривалий час лишатимуться актуальними.

Література

1. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник / В.О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
2. Іванова Н.Ю. Аналіз беззбитковості виробництва: теорія та практика / Н.Ю. Іванова. – К.: Лібра, 2002. – 71 с.

Николяк Л.А., Ятчук В.М., студенти

Буковинський державний фінансово-економічний університет, м. Чернівці

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

У даній статті проаналізовано сучасний стан ринку праці в Україні та напрями його розвитку в сучасних умовах. Визначено основні фактори, що дестабілізують розвиток ринку праці та акцентується увага на соціальних та економічних наслідках безробіття.

Постановка проблеми. Ринок праці є складовою частиною економічної системи країни. А отже, він відображає більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються в державі. Найбільш гострою

проблемою ринку праці є неефективна зайнятість. Вона визначає міру відставання від розвинених країн у продуктивності праці, безробіття, порушення структурних диспропорцій зайнятості, неконтрольований відтік робочої сили за кордон, падіння рівня доходів населення, тощо.

Мета статті. Дослідження сучасного стану ринку праці в Україні та визначення основних напрямів його розвитку.

Аналіз основних досліджень і публікацій з теми. Значна кількість вітчизняних та закордонних вчених приділяли свою увагу дослідженню проблемам розвитку ринку праці в Україні.

Зокрема Демуш О.Б. в своїх наукових дослідженнях окреслювала стратегічні напрями розвитку ринку праці в умовах трансформації економіки, Онікієнко В.В., Ткаченко Л.Г., Ємельяненко Л.М. визначили пріоритетні напрями розвитку ринку праці України загалом та його окремих сегментів, розробили пропозиції щодо механізму створення нових робочих місць.

Виклад основного матеріалу. Під ринком праці розуміють динамічну систему, що включає в себе комплекс соціально-трудова відносин з приводу умов найму, використання й обміну робочої сили на життєві засоби, і механізм його самореалізації, механізм попиту та пропозиції, що функціонує на основі інформації, яка надходить у вигляді змін ціни праці (заробітної плати) [3].

На ситуацію на ринку праці впливає: загальна соціально-економічна ситуація в країні і регіоні, якісний показник людського капіталу, становище у сфері надання соціальних послуг, національно-культурні особливості, соціопсихологічні чинники [1].

В докризовий період (2004-2008 рр.) 22,3 млн. осіб у віці від 15 до 70 років становили основну робочу силу країни, з них 20,5 млн. – особи працездатного віку. До листопада 2008 р. також спостерігалось: скорочення безробіття, зростання чисельності працюючих в приватному секторі економіки, зберігалися негативні тенденції щодо чисельності працюючих на державних підприємствах з одночасним зниженням середньорічних темпів їх вивільнення.

В 2009-2010рр. ситуація змінилася: відбулося значне скорочення «офісних працівників», лише банківських службовців скоротили 70-80 %; у будівельній сфері звільнили близько 170000 осіб; своєрідна проблема виникла в медичній сфері в зв'язку з так званою епідемією «свинячого грипу», коли попит на дану професію в 2009 році зріс, а в 2010 році, при спробі провести певні реформи в медицині, запит на медичних працівників різко зменшився в містах, в селах – при величезній потребі в таких спеціалістах, при обіцянці молодим спеціалістам п'яти тисяч гривень виплати по першому місцю роботи, медичних працівників все рівно не вистачає. Потреба у програмістах більше стосується іноземних компаній, де працює велика кількість українських спеціалістів; середня зарплата в них у 2009 р. склала 8,5 тис. грн., тому освітні заклади повинні максимум уваги приділити підготовці спеціалістів-програмістів [5].

Згідно статистичних даних, в Україні кількість офіційно зареєстрованих безробітних у лютому 2012 року збільшилася на 25,7 тис. осіб, порівняно з січнем цього року, і на 1 березня становила 531,0 тис. осіб (табл. 1).

Але ж при цьому, починаючи з березня 2012 року, рівень безробіття в Україні поступово починає знижуватись. За даними Держкомстату, рівень зареєстрованого безробіття загалом по Україні на 1 вересня 2012 року становив

1,5 % від загальної кількості населення працездатного віку, що на 0,4% менше, ніж на 1 березня 2012 року. Максимальна кількість безробітних, які отримували допомогу з безробіття, була зареєстрована 1 лютого і становила 414,2 тис. осіб, а 1 вересня цього року вже було зареєстровано 292,4 тис. осіб [1].

Таблиця 1

Зареєстроване в Україні безробіття у 2011-2012 роках [4]

	Кількість зареєстрованих безробітних, на кінець звітного періоду						Середній розмір допомоги за місяць, гривень	
	тис. осіб				у % до населення працездатного віку			
	Всього		з них отримують допомогу по безробіттю					
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Січень	585,6	520,9	447,9	398,4	2,1	1,9	814	917
Лютий	616,7	546,6	466,3	414,2	2,2	2,0	826	934
Березень	613,6	531,0	456,4	393,8	2,2	1,9	810	989
Квітень	579,9	486,0	421,6	352,1	2,1	1,7	815	946
Травень	549,2	464,8	406,1	340,2	2,0	1,7	817	965
Червень	506,1	447,0	371,2	329,4	1,8	1,6	838	945
Липень	469,5	437,8	341,5	324,9	1,7	1,6	854	988
Серпень	432,4	426,7	310,3	312,2	1,6	1,5	878	977
Вересень	404,5	416,1	281,1	292,4	1,5	1,5	885	948
Жовтень	378,9	399,9	268,3	288,4	1,4	1,4	906	993

Причинами сучасного становища ринку праці є не лише світова фінансова криза, а й не вирішені внутрішньодержавні проблеми:

1. Недостовірність та приховування інформації про істинний стан ринку праці, про його перспективні можливості і про можливо-використовувані механізми реформування ринку праці в перспективі.

2. Відсутність відповідного рівня зайнятості виробничій динаміці.

3. Низька продуктивність праці, що призводить до низького рівня оплати праці.

4. Ще однією проблемою України є нерівномірний розподіл трудових ресурсів по території держави – основна концентрація характерна для східних регіонів.

Дані проблеми можуть бути вирішені за допомогою цілеспрямованої профорієнтаційної роботи закладів освіти, державної служби зайнятості та роботодавців, що сприятимуть правильному вибору професії та наблизатимуть збалансованість попиту і пропозиції робочої сили на вітчизняному ринку праці, а також створення конкурентних переваг вітчизняного ринку праці [2].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, головною проблемою функціонування ринку праці в Україні на сучасному етапі є високий рівень безробіття, який продовжує зростати прогресуючими темпами. Основні реформи щодо покращення ринку праці в Україні повинні здійснюватись в напрямі взаємодії інтересів держави з інтересами та потребами працюючих. Лише в таких умовах можна досягнути бажаного рівня розвитку ринку праці та покращення соціально-економічного становища в країні в цілому.

Література

1. Вольська А.О. Фінансово-економічні аспекти функціонування ринку праці / А.О. Вольська // Фінанси України. – 2008. – № 10. – С. 22-30.
2. Бріт О.В. Сучасний зареєстрований ринок праці як інструмент державного регулювання забезпечення роботою фахівців з вищою освітою / О.В. Бріт // Економіка та держава. – 2009. – № 1. – С. 106-108.
3. Чурилова О.А. Безробіття в Україні: причини, види, наслідки // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції: зб. наук. статей у 2-х т. – Континент, 2008. – № 12. – С. 182-184.
4. Зареєстроване безробіття у 2011, 2012 роках [Електронний ресурс]. / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>

Плужник А.В.

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава
Кафедра економічної теорії та регіональної економіки, асистент*

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МІСТА

Проблему економічної безпеки міста варто характеризувати як недостатньо розроблену, через те що, саме поняття «економічна безпека» є міждисциплінарною категорією, синтетичним поняттям економіки, соціології, політології й менеджменту, це поняття є настільки різноманітним та багатшаровим, що дозволяє досить широко інтерпретувати дану категорію.

У вітчизняній та зарубіжній літературі концептуальні погляди на економічну безпеку міста практично не аналізуються, відсутні комплексні дослідження, у яких би узагальнювалася вже наявна практика забезпечення економічної безпеки міста, специфіка управління економічною безпекою у відносно стабільний період економічного розвитку й, особливо в період загострення кризових явищ.

Складність і багатоплановість механізму забезпечення економічної безпеки, наявність невирішених і дискусійних проблем, відсутність практично відпрацьованих підходів спричиняють необхідність наукового осмислення, комплексного аналізу й розроблення практичних рекомендацій з рішення цієї актуальної для держави проблеми.

Економічна безпека повинна розглядатись у взаємозв'язку із процесами регіоналізації в Україні – за відсутності дієвої системи економічної безпеки міста не може бути захищена і економіка держави, тому найважливішим фактором національної економічної безпеки України стає наявність ефективної системи управління захисту регіональних інтересів від загроз та ризиків, тобто місто є об'єктом даного управління. В свою чергу міста України об'єктивно зацікавлені в захищеності економіки держави, в забезпеченні стабільності економічного розвитку в умовах глобалізації і як результат – міста виступають ключовими суб'єктами забезпечення економічної безпеки України.

Механізму забезпечення економічної безпеки міста повинна приділятися увага, виходячи з його економічних інтересів, незалежно від політичної ситуації, рівня економічного розвитку та соціального складу населення.

Механізму забезпечення економічної безпеки міста повинна бути приманна спроможність швидкого реагування на екзогенні та ендогенні зміни локального і глобального масштабу, що гарантує забезпечення економічної безпеки міста в даний момент і в майбутньому й сприяє сталому розвитку міста.

Цілі механізму забезпечення економічної безпеки:

- створення умов для оптимального функціонування економіки міста;
- своєчасне виявлення зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз;
- ефективне вирішення всі наявних та потенціальних соціальних проблем;
- збереження й ефективне використання власних ресурсів (фінансових, матеріальних, інформаційних, людських);
- відповідність стратегії національної безпеки України;
- забезпечення прогресивного, сталого розвитку міста.

Механізм забезпечення економічної безпеки міста об'єктивно має поєднувати ринкові та адміністративні методи, засоби і заходи. Це поєднання реалізується через використання економічних важелів управління забезпеченням економічної безпеки. Основою формування механізму забезпечення економічної безпеки має бути формування матеріальної бази економіки міста на інноваційно-інвестиційних засадах та розвиток інтелектуально-трудоного потенціалу за рахунок трансформації в людський капітал. Це в результаті повинно сприяти збільшенню як економічних так і соціальних показників ефективності функціонування міста, збільшення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, розширення виробництва.

Поповіченко Ю.А., аспірант

Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СИСТЕМІ ДИНАМІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Результати узагальнення теоретико-методологічних основ категорії «підприємництва», особливо самоорганізуючої та системоформуючої її ролі в економіці, дозволяють стверджувати, що динамічно-структурна характеристика економічної безпеки підприємництва в системі економічної безпеки держави може розглядатися як співвідношення завдань: 1) забезпечення розвитку сукупності інституцій безпеки суб'єктів підприємництва; 2) гарантування безпеки стратегічно важливих підприємств (місто утворюючих і бюджетоформуючих та підприємств, які мають важливе значення для економіки і безпеки держави); 3) демонополізація економіки; 4) підвищення рівня ділової активності (зниження рівня інертності економіки); 5) посилення державно-приватного партнерства; 6) підвищення рівня інноваційно-інвестиційної активності суб'єктів підприємництва (як чинника посилення

конкурентоспроможності економіки); 7) забезпечення структурних зрушень в економіці на регіональному та місцевому рівні (внаслідок раціонального та структурно-збалансованого розвитку підприємництва); 8) зміцнення структурних складників економічної безпеки держави; 9) забезпечення високого рівня узагальненого показника економічної безпеки держави.

Важливо уточнити, що підприємництво в системі економічної безпеки держави розглядається передусім як сектор економіки, що функціонує на засадах організаційно-господарського новаторства для зміцнення інноваційного складника конкурентоспроможності економіки. Це потребує уточнення концептуальних засад категорійного апарату «економічної безпеки»: підприємницької діяльності, підприємства та підприємництва (як сектора економіки).

Саме цим обумовлена гіпотеза про те, що економічна безпека підприємництва є об'єктивною передумовою розвитку національної економіки. Отже важливим завданням державної політики зміцнення економічної безпеки держави є мінімізація ймовірності таких загроз, як: уповільнення темпів внутрішнього виробництва, зниження інноваційно-інвестиційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу, порушення коопераційних зв'язків всередині економіки, зростання фінансових та кредитних ризиків, досягнення критичного рівня фізичного і морального зносу основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, недостатні темпи відтворювальних процесів та структурні деформації в економіці, надмірна залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків та нерациональна структура експорту, зростання частки іноземного капіталу.

Глобальна фінансово-економічна криза підтвердила припущення про те, що проблема забезпечення економічної безпеки підприємництва та безпосередньо роль держави у цьому процесі загострюється у періоди соціально-економічної нестабільності, кризи, зміни системи державного управління, для яких характерною є ймовірність посилення системних ризиків, що істотно знижують мотивацію підприємницької діяльності. Внаслідок впливу цих ризиків первинні економічні агенти не мотивовані здійснювати легальне господарювання, довгострокові капіталовкладення (у інноваційній сфері та у низько рентабельних і капіталомістких галузях) і забезпечувати тим самим структурні зрушення в соціально-економічній системі країни, формувати ресурсну базу майбутнього економічного розвитку та їх інституційний базис.

На противагу вказаним ризиками необхідно посилити системність політики забезпечення економічної безпеки підприємництва. Отже функціонально-структурна модель забезпечення економічної безпеки підприємництва має розглядатися як функція структурних складників безпеки та напрямів зміни визначальних параметрів в їх межах. Власне відсутність системного підходу державної політики забезпечення економічної безпеки підприємництва є однією з найбільш суттєвих причин того, що рівень економічної безпеки підприємництва в Україні залишається низьким.

Натомість, зміцнення економічної безпеки підприємництва є необхідною передумовою подальшого підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств, а також покращання структурної збалансованості економіки України. Досягнення цього в умовах недостатніх виробничих потужностей, зниження світового попиту на продукцію української промисловості (яка є сировинно-орієнтованою), зростання цін на енергоносії є одним з визначальних

завдань забезпечення економічного зростання України (яке базується на належній життєздатності реального сектору економіки та його конкурентоспроможності, зокрема на зовнішніх ринках). Такий висновок підтверджується недостатнім рівнем ефективності підприємництва реального сектору економіки України.

Для належної реалізації стратегічних завдань державної політики зміцнення економічної безпеки підприємництва необхідно сформувати її повноцінний та дієвий інституціональний базис з такими трьома підсистемами: інформаційна, прийняття стратегічних рішень та мотиваційна, а напрями покращення інституціонального базису економічної безпеки підприємництва в Україні доцільно формувати за домінуючими характеристиками бізнес-середовища – системою оподаткування, дозвільною сферою, ліцензуванням, державним наглядом у сфері господарської діяльності, інноваційній інфраструктурі, фінансово-інвестиційному та техніко-технологічному забезпеченні.

Література

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Тарас Григорович Васильців. – Львів: Арал. – 386 с.
2. Волошин В.І. Декриміналізація підприємницького середовища як інструмент підвищення рівня економічної безпеки держави / Володимир Іванович Волошин // Вісн. Львів. комерц. акад. – Сер. екон., вип. 23. – Львів: Вид-во ЛКА, 2006. – С. 80-83.
3. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні / Національна доповідь. – К.: Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва, 2009. – 180 с.

Сеит-Маметов Л.Э., Абибулаев Д.Р.

*РВУЗ «Крымский инженерно-педагогический университет», г. Симферополь
Научный руководитель: Ваниева Э.А., канд. экон. наук, доцент кафедры учёта и аудита*

ОСОБЕННОСТИ БАНКОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Банковская система представляет собой основную часть кредитной системы государства. Она состоит из двух уровней: первый в Украине представлен Национальным банком Украины, второй - коммерческими банками. Сущность банковской системы заключается в системе взаимосвязей на рынке банковских услуг, которые позволяют обслуживать денежный оборот и тем самым - поддерживать функционирование экономики государства.

Данная тема является актуальной, так как различного рода отношения связанные с банковскими учреждениями занимают все большее место в нашей жизни. Цели данной работы: проанализировать современную ситуацию банковской системы в нашей стране. Для достижения данной цели необходимо выполнить ряд задач:

- изучить проблемы банковской системы в Украине;
- рассмотреть перспективы развития.

Основными проблемами банковской системы: плохое финансовое состояние заёмщиков, экономики в целом, законодательная и судебная защита направленная на интересы должников вместо интересов кредиторов, радикальное ослабление финансового состояния государственных банков,

бюрократическая ликвидация украинского частного капитала в банковской системе.

Контроль над банковской инфраструктурой является контролем над экономикой и, соответственно, над политикой. Потеря контроля украинского государственного и частного капитала над финансовой инфраструктурой означает его подчинение политике России. Так украинский капитал, в т.ч. и крупный, олигархический сразу, становится заложником политики России. Другого варианта при ликвидации украинского сектора банковской системы в складывающихся экономико-политических тенденциях, быть просто не может. Или политико-бизнесовые силы, которые сейчас находятся при власти в Украине, установят контроль украинского капитала над банковской системой, или вместе с потерей этого контроля они потеряют свою власть в Украине и свои личные, бизнес- и общественные амбиции.

Выход один – восстановить функциональную целостность банковской системы путём или законодательного ограничения присутствия иностранного банковского капитала в Украине (здесь препятствием стоит ВТО), или законодательством определить стратегические цели деятельности для всех банков, руководствуясь потребностями украинской экономики, или ограничить сегменты деятельности для банков с иностранным капиталом.

Разработка и реализация долгосрочных мероприятий с поэтапным контролем достижения страной поставленных этих стратегических целей [1].

Подводя итоги можно сказать, что отечественная банковская система переживает сейчас не лучшие времена. Причиной такого положения дел являются усиление конкуренции между банками, нестабильное социально - экономическое положение, несовершенная и постоянно меняющаяся законодательная база, и рискованная кредитная политика многих банков в погоне за высокими прибылями.

В связи с таким положением сектора кредитования основным предложением по дальнейшему развитию и совершенствованию банковской системы Украины является диверсификация направлений вложения ресурсов банков и расширение сферы услуг клиентам, превращение комиссий от клиентских операций в один из основных источников получения доходов коммерческих банков [2].

Литература

1. <http://hvylya.org/analytics/economics/2011-01-14-13-49-57.html>
2. <http://studentbank.ru/view.php?id=578&p=10>

Сеит-Маметов Л.Э., Абибулаев Д.Р.

*РВУЗ «Крымский инженерно-педагогический университет», г. Симферополь
Научный руководитель: Джафферова С.Э., канд. экон. наук, преподаватель кафедры учёта и аудита*

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕХОДА БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА УКРАИНЫ НА МСФО

Международные стандарты финансовой отчётности (МФСО) – это совокупность следующих документов: предисловие к положениям МСФО, принципы подготовки и представления финансовой отчётности, стандарты,

разъяснения к ним. Данная тема является актуальной, так как стремление к мировым источникам финансирования стимулируют переход на Международные стандарты финансовой отчётности (МФСО). Многие компании уже перешли на МСФО, многим необходимо перейти. Целью данной работы является изучение особенностей перехода национального бухгалтерского учета на международные стандарты финансовой отчётности.

Закон Украины от 12 мая 2011 года № 3332-VI обязывает с 2012 года вести бухгалтерский учет по международным стандартам во всех финансовых учреждениях, всех публичных акционерных обществах и на всех предприятиях, которые занимаются внешне-торговыми операциями [1].

12 мая 2011 года Верховным Советом Украины были внесены изменения в Закон Украины «О бухгалтерском учёте и финансовой отчётности в Украине», которые затронули вопрос перехода украинских компаний на международные стандарты финансовой отчётности. Уже с 2012 года публичные акционерные общества, банковские учреждения, страховые компании, а также компании, которые занимаются видами деятельности, утверждёнными Кабинетом Министров Украины, обязаны составлять и опубликовывать финансовую отчётность и консолидированную финансовую отчётность по международным стандартам.

Многие компании, которые ранее не сталкивались с МСФО, с опаской встретили изменения в законодательстве Украины. Хотя если сравнить МСФО с привычными национальными стандартами, то сразу станет понятно, что требования к бухгалтерскому учёту в них достаточно похожи, а многие и вообще идентичны. Сложности в переходе на МСФО могут возникнуть у тех компаний, которые при ведении бухгалтерского учёта не соблюдают требования П(С)БУ, а также у которых преимущество отдаётся ведению налогового учёта. Такие сложности можно легко устранить следующим образом:

- обучением персонала;
- написанием чётких учётных политик, что повысит дисциплинированность сотрудников в процессе ведения бухгалтерского учёта;
- разделить налоговый и бухгалтерский учёт в системе учёта.

Основным различием МСФО и национальными стандартами в сфере ведения бухгалтерского учёта является принцип превалирования сущности над формой. Этот принцип является одним из основополагающих при ведении бухгалтерского учёта по МСФО. К сожалению, не смотря на то, что П(С)БО также декларирует данный принцип, большинство украинских компаний его не соблюдают, и отображают операции исключительно исходя из юридической формы, игнорируя экономическую сущность [2].

Литература

1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://keyss.com.ua/buhuchet-international-seminar>
2. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ebskiev.com/digest.php?news_id=388

СОВРЕМЕННАЯ МАРКЕТИНГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ

Постановка проблемы. Данная тема является актуальной, так как социальная сеть за последние годы стала неотъемлемой частью нашей жизни. Она представляет собой целую систему отношений, которая также включает и маркетинговую деятельность.

Данный вопрос является новым и соответственно малоизученным. По этой причине основным источником написания данной статьи является интернет.

Цель статьи: изучить особенности маркетинговой деятельности в социальных сетях.

Сегодня уже не достаточно создать хороший продукт, установить на него конкурентоспособную цену и доставить его конечному потребителю. Компаниям необходимо обмениваться информацией, общаться со своими заказчиками, клиентами и покупателями. Повсеместное применение Интернета привело к тому, что современная маркетинговая деятельность может осуществляться при непосредственном контакте практически с каждым клиентом. Маркетинг эволюционирует от массового к маркетингу взаимоотношений. А где проще и дешевле осуществлять и продвигать маркетинговые идеи, развивая взаимоотношения? Конечно, в Интернете, а именно - в социальных сетях. Здесь тысячи людей проводят свободное время. Они общаются, показывают свои фотографии, обмениваются ссылками на интересный материал. Такое взаимодействие не имеет географии, в соц. сетях общаются друзья, родственники и просто знакомые, живя при этом в разных регионах.

Обсуждение этой темы становится особенно актуальным, поскольку рассматривает конкретные примеры того как быстрое освоение инновационных технологий в маркетинге может помочь индустрии туризма и путешествий эффективно интегрироваться в мировые процессы и становиться более конкурентоспособными в глобальном рыночном пространстве. К примеру, 2012 году крупнейшие западные авиакомпании значительно увеличили использование инновационных маркетинговых стратегий с привлечением социальных сетей, стали эффективнее распространять информацию о новых маршрутах и скидках, поддерживать лояльность клиентов к бренду и увеличивать объем прямых продаж. Обзоре Global Advertising Strategies собраны ключевые данные о динамике тенденций маркетинга в социальных сетях в сфере туризма и путешествий за последний год; публикуется подробный анализ маркетинговой активности с уникальными примерами использования социальных сетей.

Скорость распространения социальных сетей и число пользователей продолжают расти. В мае 2012 года число активных пользователей социальных сетей, блогов и микроблогов, онлайн-форумов, туристических сайтов с отзывами и видеообменников в мире составило более 1,25 млрд, продемонстрировав рост на 10% по сравнению с прошлым годом.

Основные цели маркетинга в социальных сетях:

- Донести до потенциальных клиентов информацию о компании.
- Повысить лояльность участников социальных сетей к компании, руководителю.
- Увеличить трафик сайта компании.

Продемонстрированное в работе многообразие способов использования социальных медиа крупнейшими авиакомпаниями может быть применено и в рамках украинского рынка.

Литература

1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kupi-franshizu.ru>.
2. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://marketing.rbc.ru>.

Строїч І.І., Івасюк Д.М.

*Буковинський державний фінансово-економічний університет, м. Чернівці
Спеціальність "Фінанси і кредит", студенти 4 курсу
Науковий керівник: Штефюк П.Л.*

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті досліджено проблеми і сучасний стан особистого страхування в Україні, проаналізовано тенденції розвитку та причини, що негативно впливають на цей процес, визначено основні заходи реформування системи особистого страхування.

Summary. The article investigates the problem and current state of personal insurance in Ukraine, analyzes trends and causes that negatively affect on this process, the basic measures of reforming the system of personal insurance.

Постановка проблеми. Розглядаючи особисте страхування як важливу складову страхового ринку можна відмітити недостатню ефективність у вирішенні багатьох соціальних проблем таких як, спад демографічних показників, інвалідність, хвороби, нещасні випадки, відсутність якісної медичної допомоги, малозабезпеченість людей похилого віку. Оцінюючи загрози і можливості ринку страхування особистих ризиків можна говорити про значний потенціал цієї галузі страхової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велику увагу дослідженню стану і проблем розвитку особистого страхування приділяли такі вчені, як І.Приймак, Х. Сиротюк, С. Осадець, В. Плиса, К. Слюсаренко, Н. Нагайчук, Я. Шумелда, В. Базилевич,

Постановка завдання. Основна мета дослідження – це з'ясування сутності та структури особистого страхування, проаналізувати стан і проблеми розвитку окремих видів страхування особистих ризиків, а також виявити чинники, що зумовлюють позитивні і негативні тенденції на вітчизняному

ринку особистого страхування.

Відповідно до визначеної мети основними завданнями нашої роботи є:

- аналіз сучасного стану особистого страхування в Україні;
- визначення тенденцій розвитку особистого страхування;
- виділення основних заходів щодо реформування системи соціального страхування;
- аналіз проблем і перспектив розвитку особистого страхування.

Виклад основного матеріалу. Особисте страхування є перспективним і досить складним видом діяльності. Світовий досвід показує, що добре налагоджена страхова справа сприяє розвитку самого бізнесу і допомагає вирішувати соціальні проблеми. Крім того, зараз дуже важливо для розвитку ринку страхових послуг є його забезпечення висококваліфікованими кадрами, які б інформували населення про необхідність і важливість страхування, бо саме громадяни і є потенційними споживачами цих страхових послуг. Однією з галузей страхування є особисте страхування, яке має на меті надання певних послуг як фізичним (окремим громадянам, членам їхніх сімей), так і юридичним особам (наприклад, страхування працівників за рахунок коштів підприємств від нещасних випадків). Ці послуги передбачають страховий захист страхувальників (застрахованих) у разі настання несприятливих подій для їхнього життя і здоров'я [1].

Розвиток особистого страхування має важливе значення для соціально-економічного розвитку держави загалом і, звичайно, окремої людини. З однієї сторони воно захищає здоров'я, працездатність і добробут людей, а з іншого – покращує розвиток економіки, бо накопичені кошти інвестуються в економіку держави.

В розвинених країнах світу страхування життя займає від 40% до 60% страхового ринку і виконує як функцію страхового захисту громадян і забезпечення високих стандартів їх життєдіяльності, так і накопичення коштів для інвестування в економіку. В Україні надходження страхових премій з особистого страхування не перевищують 4% від надходження страхових премій в цілому по страховому ринку [3].

Показники страхової діяльності у розрізі страхування життя та добровільного особистого страхування.

Таблиця 1

Види страхування	Валові надходження страхових платежів (премій, внесків)		Страхові виплати		Відхилення	
	2010 рік	2011 рік	2010 рік	2011 рік		
Страхування життя	827346,6	906483,4	57044,8	48437,7	79136,8	-8607,1
Добровільне страхування, інше, ніж страхування життя	17799527,9	19950928,8	6004976,3	5185010,6	2151400,9	-819965,7
Державне обов'язкове страхування	123,5	42,7	41,3	26,2	-80,8	-15,1
Обов'язкове страхування	2371266,1	2836439,8	662450,6	862424,0	465173,7	199973,4

Проаналізувавши дані табл. 1 можна зробити висновок, що валові надходження страхових платежів по страхуванню життя зросли на 79136,8 тис. грн. В той час страхові виплати зменшились на 8607,1 тис. грн. Така сама тенденція спостерігається і по добровільному страхуванні, іншому, ніж страхування життя. Це пояснюється поступовим розвитком ринку страхування життя і зменшенням страхових випадків.

Щодо державного обов'язкового страхування, то обсяги валових надходжень страхових платежів зменшились на 80,8 тис. грн., а страхові виплати скоротились на 15,1 тис. грн. Це може бути зумовлено зниженням рівня доходів населення.

Значні зміни спостерігаються по обов'язковому страхуванні, адже валові надходження страхових платежів зросли 465173,7 тис. грн., а страхові виплати – на 199973,4 тис. грн. Тому можна виділити такі позитивні тенденції розвитку ринку страхування життя:

- збільшення обсягів страхових резервів на один договір;
- вирівнювання темпів зростання страхових премій та страхових резервів;
- поживлення конкуренції між страховими компаніями, які здійснюють особисте страхування.

Проте існує ряд факторів, що несприятливо впливають на розвиток особистого страхування. Серед них основними є:

- втрата довіри не тільки до держстраху, а і до комерційних страхових організацій, котрі виявилися нездатними виконати взяті на себе зобов'язання;
- низький рівень доходів населення змушує людей турбуватися сьогодні про виживання, а не про своє майбутнє;
- наявний рівень інфляції ускладнює можливості страховика, що займається страхуванням життя, компенсувати знецінення заощаджувальних внесків страхувальників;
- недосконале законодавство;
- відсутність належної турботи держави стосовно забезпечення привабливості цього вкрай важливого для економіки виду діяльності.

Важливим напрямом розвитку особистого страхування в Україні є активізація його обов'язкових видів, зокрема: медичне страхування іноземних громадян, які перебувають на території України; особисте страхування медичних і фармацевтичних працівників на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини при виконанні ними службових обов'язків; особистого страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони і членів добровільних пожежних дружин; страхування спортсменів вищих категорій; страхування життя і здоров'я працівників ветеринарної медицини та інших [2].

Ці види страхування, в реалізації яких зацікавлена, в першу чергу, держава фактично не розвиваються та становлять незначні частки в структурі страхових платежів. Основними причинами недостатнього розвитку особистого страхування є внутрішньоекономічні, юридичні та політичні трансформації.

Також зміни на ринку особистого страхування слід здійснювати за такими напрямками:

1. Підвищення ефективності роботи Держфінпослуг (вдосконалення правового, організаційного та ресурсного забезпечення діяльності).

2. Вдосконалення діяльності страхових компаній та підвищення їх якісного рівня.

3. Оптимізація процесів захисту прав споживачів страхових послуг.

4. Формування страхової культури населення та заохочення до придбання страхових послуг.

Тому ми можемо запропонувати такі заходи реформування системи особистого страхування:

– підготовка проектів реформування страхової галузі, сприяння впровадженню прогресивних форм і методів страхування;

– підвищення професійного рівня фахівців страхування та страхової культури населення;

– стимулювання створення страховими компаніями служб внутрішнього контролю та аудиту;

– створення за допомогою ЗМІ, на телебаченні регулярної інформаційної програми про тенденції страхування.

Висновок. Як свідчить аналіз, особисте страхування є важливим механізмом соціального захисту населення, який, доповнюючи державне соціальне страхування, дозволяє вирішити деякі проблеми у сфері охорони здоров'я та пенсійного страхування, збільшуючи при цьому навантаження державного бюджету. Однак активізація розвитку цієї галузі страхування не можлива без виваженої державної політики на страховому ринку, підвищення якості страхових послуг, відпрацювання механізму захисту прав споживачів страхових продуктів. Враховуючи ситуацію на ринку особистого страхування (валові надходження збільшуються, а страхові виплати скорочуються) доцільним буде посилити контроль за діяльністю страхових компаній та якістю наданих ними послуг. Це повинен здійснювати незалежний контролюючий орган, який би, в першу чергу, був зацікавлений в дотриманні страховиками своїх зобов'язань та захисті прав споживачів страхових послуг. При цьому важливу роль слід віднести державі як регулятору ринку особистого страхування. Саме держава приймає нормативно-правові акти, що регламентують страхові відносини, встановлює обов'язкові види страхування, здійснює податкову політику та стимулює діяльність страхових організацій методом встановлення пільг.

Література

1. Осадець С.С. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

2. Приймак І. Аналіз системи особистого страхування в Україні: проблеми і перспективи / І. Приймак, Х. Сиротюк // Страхова справа. – 2011. – № 7. – С. 22-26.

3. Свириденко А.А. Стан і перспективи розвитку страхового ринку в Україні / А.А. Свириденко // Фінанси України. – 2009. – №5. – С. 139-142.

4. Звіти про основні показники розвитку страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.org.ua>.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті досліджено масштаби і тенденції розвитку електронної торгівлі в світі та Україні зокрема, перешкоди розвитку електронної торгівлі в Україні та шляхи її активізації, стратегічні і тактичні напрями електронної торгівлі в Україні.

Summary. The article investigates the extent and trends of e-commerce in the world and Ukraine in particular, barriers to the development of electronic commerce in Ukraine and ways of its activation, strategic and tactical direction of e-commerce in Ukraine.

Постановка проблеми. Поява глобальних мереж зв'язку, і в першу чергу - Інтернет, привела до справжньої революції в області організації і ведення комерційної діяльності. Перетворення торкнулися як зовнішніх відносин між компаніями і їх партнерами або клієнтами, так і внутрішньої структури самих компаній. З'явилися не тільки нові напрями ведення бізнесу, але і принципово змінилися пріоритетні сектори економіки. Враховуючи те, що на сучасному етапі базовим ресурсом економіки і суспільства є інформація, тому необхідно відмітити розвиток інформаційної індустрії. Саме тому важливим для України є перехід до інформаційного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велику увагу дослідженню стану і проблем розвитку електронної торгівлі приділяли такі вчені, як А. Берези, Ф. Козака, І. Балабанова, В. Царева, І. Успенський, В. Кисельова, М. Макарової, М. Тимофійчук та ряд інших.

Постановка завдання. Основна мета дослідження – це з'ясування сутності і тенденцій розвитку електронної торгівлі, визначення проблем та основних шляхів їх подолання, а також виявлення основних перешкод для нормального здійснення покупок та оплати товарів у системі електронної торгівлі.

Відповідно до визначеної мети основними завданнями нашої роботи є аналіз сучасного стану та виявлення проблем розвитку електронної торгівлі в Україні.

Виклад основного матеріалу. Під електронною комерцією розуміються будь-які форми ділових угод, при яких взаємодія сторін здійснюється електронним способом замість фізичного обміну чи безпосереднього фізичного контакту і в результаті якого право власності чи право користування товаром або послугою передається від однієї особи іншій [1]. Іншими словами, електронна комерція – це продаж товарів, при якому як мінімум організація попиту на товар здійснюється через Інтернет. При цьому спосіб оплати не має значення: розрахунки за покупку можуть здійснюватися навіть готівкою.

Тенденції електронної торгівлі в Європі найближчим часом розвиваються в напрямку розширення Інтернет-економіки. У найближчі два роки очікується

збільшення користувачів електронної торгівлі, що приведе до росту продажів у 20 разів. Швидке зростання числа користувачів Інтернет приведе до того, що в цьому регіоні світу половина населення буде мати доступ в Інтернет. Найбільший ринок електронної торгівлі в Європі у Німеччині (60% від загального обсягу), далі йдуть Великобританія (53%), Франція (29%) [7].

Щодо України, то сфера електронної торгівлі розвивається не так швидко, як за кордоном. Інтернет-магазини ще не отримали масового визнання українських покупців. Проте за останні 10 років кількість Інтернет-магазинів зросла у понад 60 разів, а обіг онлайн-торгівлі перевищив 1 мільярд доларів [2].

На сьогодні Україна зробила значний крок уперед, випередивши країни СНД у розвитку інформаційних систем для електронного бізнесу та вартісного обміну різноманітним електронним контентом.

Щодо основних перешкод розвитку електронної торгівлі в Україні, то їх прикладом є низький рівень безпеки при здійсненні оплати кредитною картою. Обдурити при проведенні платежу по пластиковій карті через Інтернет легше, ніж при платежі в звичайному магазині. У США близько 1% платежів по пластикових картах виявляються шахрайськими. Половина цих шахрайських платежів приходить на Інтернет (при тому, що обсяг платежів через Інтернет як складає менше 10%).

Також слід звернути увагу на недосконалі механізми оплати. Незважаючи на розвинуту культуру використання кредитних карток, їхні власники утримуються від їхнього активного застосування, побоюючись шахрайства. Більш надійні рішення, зв'язані з мікропроцесорними картками, ще не мають розвинутої інфраструктури й охоплюють лише визначені мегаполіси або невеликі регіони. Існують і традиційні для кредитних карток проблеми списання грошей по фальшивих рахунках і відмовлення від оплати рахунка. Як мінімум половина українських Інтернет-магазинів здійснює доставку товарів з оплатою при одержанні покупки, у тому числі і післяплатою (з оплатою товару при одержанні в поштовому відділенні). Основна причина полягає в тім, що Інтернет-торговці не вірять, з одного боку, у чесність покупців і, з іншого боку, у надійність платіжних систем.

Негативним фактором є також низька платіжна спроможність населення, що не сприяє збільшенню користувачів мережі. Для того, щоб щось купувати в Інтернеті, треба мати якісь кошти. З огляду на те, що більше половини українців знаходяться за межею бідності, важко розраховувати на реально широку аудиторію. Інтернет-технології найбільш ефективні, коли ними користується не менше 5% населення. В Україні, за різними оцінками, можливості глобальної інформаційної мережі Інтернет активно використовують від 1,2 до 2 млн. користувачів, тобто від 2,5 до 4% населення [7].

Відсутність достатнього обсягу вільних фінансових засобів у вітчизняних підприємств і фінансових установ та менталітет українського народу теж не сприяють розвитку електронної торгівлі. Якщо розглядати вікову структуру клієнтів електронних магазинів, то переважають люди молодого віку. Адже населення старшого віку виробило звичку перш ніж щось купити - телевізор чи холодильник - самі об'їдуть магазини, помагають, поговорять із продавцями і т.д.

Слід зазначити, що повна відсутність у нашій країні (і в СНД) надійної системи оперативної доставки матеріальних цінностей гальмує розвиток нашої онлайнової торгівлі. Наша ж пошта мало того, що має малу швидкість, взагалі не гарантує доставки надісланого. При цьому слід звернути увагу на - значну різницю у рівні інформатизації великих міст та регіонів країни, що зменшує потенційну аудиторію користувачів мережі.

Також сьогодні однією з найактуальніших проблем інтернет-бізнесу на Україні є демпінг. Контролювати цінову політику в даній сфері – достатньо важка задача, але без активних дій онлайн-магазини не будуть навіть середнеприбутковим. Низькі доходи зараз не дозволяють утриматися на плаву багатьом гравцям, внаслідок чого страждають споживачі, яким стає нікуди звертатися по гарантії і сервісу.

Реальну загрозу електронній комерції створюють хакери. Вони можуть за допомогою спеціального програмного забезпечення здобувати, а потім продавати номери діючих рахунків кредитних карток, а також розповсюджувати паролі, ідентифікаційні номери, кредитну та іншу персональну інформацію через комп'ютерні мережі, чим допомагають злочинцям отримувати незаконний доступ до кредитних бюро та комп'ютерних систем фінансових установ.

Крім всього вищезазначеного, окремо хотілося б виділити таку проблему, як повна відсутність державної статистичної інформації, що стосується електронної комерції в Україні. Це значно звужує можливості аналізу та прогнозування тенденцій розвитку електронної комерції в нашій країні [4].

Знаковою подією початку цього року можна впевнено назвати запуск в Україні національного сегмента мережі інформаційно-маркетингових центрів (ІМЦ) країн СНД (www.content.net.ua). Тепер знайти товари та послуги, отримати докладну інформацію про товари, послуги, підприємства та організації, знайти бізнес-партнерів, постачальників і покупців, отримати інформацію про нову продукцію, інвестиції, вигідні комерційні пропозиції, а також зробити онлайнове замовлення, провести онлайнкову міжнародну угоду, створити Інтернет-магазин, віртуальне підприємство або створити віртуальну спільноту - стає дуже просто: для цього не потрібен програміст та фінансові ресурси, а лише бажання. Розгортання мережі ІМЦ означає, що Україна стає інвестиційним суб'єктом у глобальній інформаційній спільноті. При цьому досягається кардинальне розширення можливостей щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств.

Враховуючи, що електронна комерція безперспективна, якщо її учасники не будуть мати можливості захистити свої права і законні інтереси в суді, тому необхідно розробити проект Закону України “Про затвердження вимог по організації електронної комерції в Україні”, яким, зокрема, врегулювати питання організації електронних магазинів, формування і виконання електронних замовлень, оплати замовлень за допомогою різних платіжних інструментів, включаючи банківські картки, систему типу “банк-клієнт” і організацію банківського обслуговування за допомогою нових технологій. У коментарях до нього слід зазначити, що відсутність правового поля впливає не лише на ті початкові кроки в розвитку електронної комерції, які вже зроблені в Україні. У першу чергу відсутність досконалого (наближеного до норм

міжнародного) законодавства про цифровий електронний підпис не дає можливості розвиватися структурам, що забезпечували б послуги із сертифікації ключів для виконання суворої аутентифікації (встановлення дійсності) торговців і покупців.

Підсумовуючи можна сказати, що лише комплексне вирішення всіх проблем може скоротити розрив у темпах зростання ролі електронної комерції в світі та Україні, при цьому саме держава повинна найбільше перейматися проблемами електронної комерції. Інакше Україна знову ризикує підібрати ті крихти від пирога електронної комерції, які нікому іншому не будуть потрібні.

Висновок. Таким чином, сьогодні електронна торгівля стала одним з суттєвих важелів економіки, який впливає на діяльність українських підприємств та державну політику стосовно цього виду економічної діяльності загалом. Проте, в Україні масштаби використання населенням систем електронної торгівлі для покупок товарів і послуг, є значно меншими, ніж у США і на Заході. Електронна комерція в Україні не стала поки ще досить широко розповсюдженою формою здійснення актів купівлі-продажу і висновки ділових угод, здійснюваних за допомогою Інтернету. В даний час Україна значно відстає від розвинутих країн у розробці і використанні елементів інфраструктури системи електронної комерції (за деякими оцінками відставання від США складає 7-10 років). Електронна торгівля в Україні перебуває на стадії дозрівання. Поряд із вже існуючими механізмами впровадження електронної торгівлі панує правове безладдя. Відсутність в Україні належного правового забезпечення електронної торгівлі дає багато приводів для шахрайства та безвідповідальності у цій сфері. Стереотипне ставлення до можливості торгівлі без людського посередництва та загальна насторога до будь-яких нововведень теж не сприяють поширенню цієї сфери на території нашої держави. Однак помітні тенденції до покращення ситуації у майбутньому. Також доцільно проводити подальші наукові дослідження в цій сфері. Впровадивши ряд комплексних змін, наша держава має всі шанси наздогнати світових лідерів електронної торгівлі і запропонувати власні ідеї щодо подальшого розвитку сфери електронної комерції.

Література

1. Балабанов І.Т. Електронна комерція: Навч. посібник / І.Т. Балабанов. – СПб., 2001. – 335 с.
2. Оборот інтернет-торговлі в Україні перевищив 1 млрд. доларів / Журнал Marketing media review, 10.08.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mmr.net.ua/news/newsid/20925/>
3. Макарова М.В. Електронна комерція: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.В. Макарова. – К.: Академія, 2002.
4. Царев В.В. Электронная коммерция / В.В. Царев, А.А. Кантарович – СПб:Питер, 2002.
5. Береза А.М. Електронна комерція: Навч. посібник / А.М. Береза, Ф.А. Козак. – К: КНЕУ, 2002.
6. Трофимчук М.І. Аналіз показників електронного ринку України / М.І. Трофимчук // Вісник Білоцерківського національного аграрного університету. – 2008. – № 75. – С. 115-117.
7. Word Internet Statistics [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сучасному етапі економічного розвитку, нестабільність зовнішнього середовища підприємства зумовлює підвищення ролі стратегічного управління фірмою. Стратегічне управління дозволяє визначити напрями розвитку підприємства за умов непередбачуваних впливів на його діяльність; забезпечити фінансову стійкість на зовнішніх та внутрішніх ринках. Особлива увага приділяється управлінню витратами, зниження яких є запорукою підвищення прибутку, завоювання більшої частки ринку та конкурентоспроможності продукції.

Стратегічне управління витратами – це система, яка включає у себе взаємопов'язані елементи управління (мета, завдання, планування, аналіз, комунікація, мотивація, контроль, оцінка, прийняття рішень), і спрямована на забезпечення реалізації стратегічних завдань підприємства в умовах динамічного і невизначеного підприємницького середовища, на основі оптимального використання існуючого потенціалу компанії [1].

Концепції стратегічного управління витратами є результатом поєднання трьох напрямів стратегічного менеджменту: аналізу ланцюгів цінностей, стратегічне позиціонування; аналіз і управління факторами, що визначають витрати [2]. Під поняттям ланцюгів цінностей слід розуміти комплекс діяльностей підприємства, починаючи з закупівлі сировини і закінчуючи обслуговуванням клієнтів. Стратегічне позиціонування, тобто вибір підприємством шляху створення конкурентних переваг, визначає способи управління витратами у відповідності з обраною стратегією: лідера за витратами чи диференціації продукції. Відмінність стратегічного підходу управління витратами від традиційного полягає в трьох основних моментах [2].

1. Відмінність цілі. Основною ціллю традиційного підходу до управління витратами є якомога більше зниження витрат. Що до стратегічного управління витратами, то тут враховується обрана стратегія конкурентних переваг. Неможливо знижувати витрати і випускати нові товари при стратегії диференціації. Зменшення витрат при цій стратегії відбувається вже не за безпосереднім зменшенням витрат, а, наприклад, при застосуванні стандартних деталей або вузлів.

2. Відмінність способів аналізу витрат. Традиційний підхід управління витратами розглядає перш за все собівартість одиниці товару і етапи виробництва, на яких може бути здійснено зменшення витрат. Тобто розглядається внутрішнє середовище. Стратегічне управління витратами передбачає розгляд загального ланцюга, частиною якого є підприємство, тобто здійснюється з орієнтацією на зовнішнє середовище.

3. Відмінність способів опису витрат. Традиційний підхід в управлінні витратами розглядає постійні та змінні витрати підприємства. Отже, основним фактором, який формує витрати є обсяг продукції, що виготовляється. При

стратегічному управлінні витрати залежать вже не від обсягу виробництва, а від обраної стратегії досягнення конкурентних переваг.

Отже, концепція стратегічного управління витратами забезпечує для підприємства аналіз витрат на всіх етапах загального ланцюга цінностей. При цьому вона забезпечує досягнення оптимального рівня витрат орієнтуючись на загальну обрану конкурентну стратегію підприємства.

Література

1. Ясінська А.І. Місце стратегічного управління витратами у системі стратегічного менеджменту підприємства / А.І. Ясінська // Науковий вісник НЛУУ. – 2007. – № 17.6. – С. 238-246.

2. Шевчук В.Р. Концепція стратегічного управління витратами в управлінському обліку / В.Р. Шевчук, З.Л. Бандура // Науковий вісник НЛУУ. – 2010. – № 20.14. – С. 147-153.

УДК 336.27(477)

Троцька В.М., студентка 4 курсу

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

У перехідній економіці України державний борг дедалі більше набуває характеру не лише фінансової, але і соціально-політичної проблеми. Питання управління та обслуговування державного боргу є особливо важливим у контексті тих економічних труднощів, які впродовж останніх років переживає Україна. Вирішення проблеми обслуговування державного боргу є одним із ключових факторів економічної стабільності в країні.

Важливий внесок у дослідження державного боргу України зробили ряд економістів, як: Т. Вахненко, В. Дудченко, А. Мних, О. Царук та ін.

Державний борг – це загальна сума заборгованості держави, з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [1].

Головними причинами виникнення і збільшення державного боргу є: хронічний дефіцит Державного бюджету; перевищення темпів зростання державних видатків над темпами зростання державних доходів; дискреційна фіскальна політика, спрямована на зменшення податкового навантаження без відповідного скорочення державних витрат; розширення економічної функції держави; дія автоматичних стабілізаторів (циклічне зменшення податкових надходжень та збільшення соціальних трансфертів під час економічної кризи); залучення коштів нерезидентів з метою підтримки стабільності національної валюти; вплив політичних бізнес-циклів [3, с. 86].

Станом на 30 вересня 2012 р. державний борг України становив 394,4 млрд. грн., в тому числі внутрішній і зовнішній – відповідно 203,6 млрд. грн. і 190,8 млрд. грн. Міністерство фінансів прогнозує, що розмір державного боргу до кінця 2012 року складе 404,1 млрд. грн. У тому числі зовнішній борг до кінця 2012, як передбачається, складе 210,4 млрд. грн., внутрішній – 193,7 млрд. грн.

За прогнозами Міністерства фінансів, обсяг платежів з погашення державного боргу у 4 кварталі 2012 складе 16,4 млрд. грн. Мінфін планує, що

держзапозичення в 4 кварталі будуть мати таку структуру: довгострокові боргові інструменти - 2 млрд. грн., середньострокові - 4,9 млрд. грн.

Вибір інструментів, за допомогою яких буде здійснюватися фінансування держбюджету, буде залежати від ситуації, що складається на внутрішньому фінансовому ринку, при цьому буде враховуватися вартість платежів з погашення та обслуговування таких інструментів. З цією метою Міністерство фінансів планує використовувати широкий спектр боргових інструментів: середньострокові гривневі держоблігації, довгострокові гривневі держоблігації, середньострокові держоблігації з індексованою вартістю [4].

Таким чином, обсяг державного боргу України щороку зростає, що спричинено здебільшого зростанням дефіциту державного бюджету України. За незмінної боргової політики Україні загрожуватиме боргова криза [2, с. 38].

Для вирішення проблем накопичення державного боргу України та подолання негативних тенденцій боргової ситуації потрібно насамперед скоротити обсяги дефіциту державного бюджету України, що і є основною причиною зростання державного боргу. Скорочення дефіциту державного бюджету можна досягнути за допомогою низки заходів, основними з яких є: встановлення жорсткої системи контролю та звітності за надходженням і витрачанням коштів, що зменшить вплив "тіньового" сектору економіки, державних зловживань та забезпечить ефективність державних видатків; скорочення видатків на утримання органів державної влади; розширення бази оподаткування шляхом скорочення податкових пільг.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Вахненко Т.П. Державний борг України: поточний стан і ризику / Т.П. Вахненко // Економіка України. – 2008. – № 7. – С. 37-46.
3. Козюк В.В. Проблема державного боргу в перехідній економіці України / В.В. Козюк // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 85-90.
4. Статистичні матеріали по стану державного боргу України на 30.09.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.kmu.gov.ua>.

Химич О.В.

*Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
Інститут підприємництва та перспективних технологій, кафедра фінансів, ст. викладач*

КОМПОНЕНТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Цільова результативна діяльність держави як суб'єкта регулювання інвестицій — це встановлення кількісних та якісних (структурних) параметрів інвестиційних процесів, необхідних для нормального протікання розширеного відтворення, забезпечення динамічної макроекономічної рівноваги та поліпшення показників макро- та мікрорівнів. Економічне зростання та інвестиційна активність є взаємодоповнюючими процесами [1, с. 58].

Автори Сокурєнко П.І., Кринаш О.Ф. виділили основні фактори, які впливають на формування та реалізацію інвестиційної політики, враховуючи інтереси учасників інвестиційного процесу [2, с. 208-209]: необхідність

забезпечення довгострокового економічного зростання; очікування основних суб'єктів інвестиційної політики; підвищення конкурентоспроможності країни; обороноздатність; інвестиційний клімат (законодавство, ризики вкладень в країну і конкретні підприємства); рівень розвитку ринкової інфраструктури; екологія. Такий перелік факторів чітко та правильно формує основні елементи, які впливають на формування державної інвестиційної політики.

Сьогодні, актуальним є питання формування цілісної системи інвестиційної політики, яка б ефективно працювала б. Зміст державної інвестиційної політики, формується при взаємодії та відповідності її компонентів, які представлені на рис. 1.

Правильне формування цілей інвестиційної політики, відбувається під впливом ряду факторів та визначає напрями її реалізації і перелік конкретно визначених завдань, які необхідно виконати. Ці елементи (ціль, напрям, завдання) повинні відповідати єдиним принципам, виконувати спільні функції та реалізовуватися з використанням набору методів, способів та інструментів, а також визначатися індикаторами ефективності. Під заходами слід розуміти конкретні дії, які направлені на реалізацію задуманого та знаходяться у відповідності з цілями, напрямками та завданнями інвестиційної політики. Показниками ефективності реалізації інвестиційної політики може стати валовий внутрішній продукт та річний соціально-економічний ефект від реалізації усіх інвестиційних проектів.

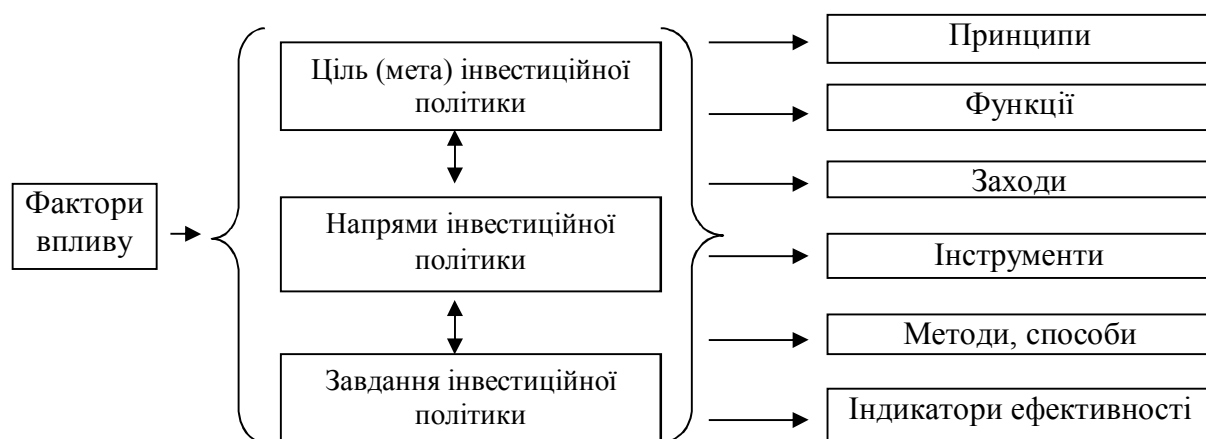

Рис. 1. Компоненти, які формують зміст державної інвестиційної політики (авторська розробка)

Головний принцип структурної інвестиційної політики це - підпорядкування галузевого і регіонального розвитку ефективної реалізації державних пріоритетів у розподілі фінансових засобів між напрямками непродуктивного використання кінцевого продукту. На жаль, у сучасних умов немає належного взаємозв'язку та відповідності між елементами, які формують зміст державної інвестиційної політики.

Отже, представлено компоненти, які формують зміст інвестиційної політики у вигляді рисунку, визначено важливість відповідності та взаємозв'язку між ними.

Література

1. Бузько І.Р. Інвестиційна політика у глобальному вимірі: формування і реалізація: монографія / І.Р. Бузько, В.І. Чиж, А.Ю. Тищенко. – Луганськ: Вид-во СЛУ ім. Доля, 2011. – 192 с.

2. Сокурєнко П.І. Інвестиційна політика як ефективна форма управління ухваленням інвестиційних рішень / П.І. Сокурєнко, О.Ф. Кринаш // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1 (8). – С. 208-214.

Чапський А.Е., Швець Л.О.

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

Ксьондз С.М., канд. екон. наук, доцент

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

Кафедра фінансів та банківської справи, доцент

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. На сучасному етапі інтенсивний розвиток вітчизняного ринку фінансових послуг є необхідною умовою сталого економічного розвитку держави. Глобалізація є однією з основних характеристик сучасного розвитку світу. На сьогодні вона охоплює майже всі сфери життєдіяльності людини, та її вплив стає дедалі відчутнішим. Особливу актуальність нині має дослідження проблем та особливостей економічної, зокрема фінансової глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які займаються дослідженням проблеми розвитку ринку фінансових послуг та його значення для економічного зростання країни, слід виділити таких авторів: з питань місця та ролі ринку фінансових послуг як складової фінансової системи країни – О.І. Барановського, В.М. Лютого, С.В. Онишко, В.П. Унінець-Ходаківську, В.М. Шелудько; з питань розвитку фінансового посередництва – А.М. Єрмошенка, Л.М. Волощенко, Л.В. Козінову, М.І. Макаренка, М.І. Савлука; з проблем формування моделі розвитку фінансового ринку – С.І. Архієреєва, Я.В. Зінченка, В.В. Корнеєва та багатьох інших.

Метою статті є висвітлення сучасного стану ринку фінансових послуг в умовах глобалізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу. В Україні ринкові процеси відбуваються на фоні гострої нестачі інвестиційних ресурсів, необхідних для розвитку економіки. Питання гарантування прав і визначення законодавчих рамок інвестиційної діяльності повинно бути однією з пріоритетних функцій держави й суспільства. При визначенні внутрішнього інвестиційного потенціалу та засобів його використання завданням державного регулювання фінансового ринку в будь-якій країні є не стільки впорядкування діяльності позичальників капіталу й фінансових посередників, забезпечення стабільного розвитку та функціонування фінансового ринку в цілому, скільки детермінація кола та пошук шляхів вирішення проблем інвесторів, захист інвесторів, перш за все, дрібних і найменш захищених.

Весь досвід економічного розвитку показує, що висока якість фінансових активів підвищує якість ринку і тим самим стимулює економічне зростання.

На сучасному етапі розвиток ринку фінансових послуг характеризується глобалізаційними та інтеграційними процесами.

Глобалізаційні процеси в фінансовій сфері характеризуються посиленням взаємозалежності та взаємовпливу країн у сфері фінансових відносин, зростанням ролі міжнародних кредитних відносин, міжнародного руху капіталів, а також джерел надходження доходів і розміщення активів в інших країнах. В основі фінансової глобалізації – вільний рух капіталів і валюти, їх перетинання національних кордонів, що призводить, в свою чергу, до формування глобальних фінансових ринків і світового фінансового середовища. Таким чином, на фінансову глобалізацію впливає низка чинників, серед яких можна виділити такі: регулятивні, технологічні, політичні, соціальні, чинники якісних змін у фінансах та інші.

Світовий ринок фінансових послуг є складовою частиною світової фінансової системи, у якій інтегровані національні ринки фінансових послуг країн з відкритою економікою. Фінансовий ринок і ринок фінансових послуг, зокрема, за своєю природою завжди були інтернаціональними – інвестори завжди шукали найкращі варіанти застосування капіталу в усіх країнах світу. Отже, найважливішою тенденцією розвитку сучасного ринку фінансових послуг є його глобалізація [2].

Зауважимо, що на початку XXI століття стрімкий розвиток сегментів вітчизняного фінансового ринку та економічне зростання перетворили його на один із найпривабливіших у Східній Європі секторів міжнародних фінансів. Із приходом в Україну потужного міжнародного фінансового капіталу, передусім у банківський і страховий сектори, на фондовий ринок, на вітчизняному фінансовому ринку активізувалися та інтенсифікувалися процеси інтеграції й конвергенції. Починаючи з 2006 року в Україні з'явилося більше десятка іноземних фінансових груп, які інвестували у вітчизняні банки понад 10 млрд. дол. США. Станом на 1 січня 2012 року відносна частка активів міжнародних конгломератів у активах банків України сягала 16,98 %, а у ВВП – 18,07 %, що свідчить про їх потужність як банківських посередників на фінансовому ринку України. У 2006–2010 рр. кількість банків з іноземним капіталом зростає з 35 до 53 (в т.ч. 17 банків зі 100 % іноземним капіталом); в 2011 році їх кількість вже становила 51, а банків з 100% іноземним капіталом нараховувалось 18.

Насичення банківського сектора іноземним капіталом практично відбулося. На зростаючому ринку місця вистачало усім, а під час криз зазвичай відбувається процес перерозподілу власності. Питання полягають в тому, який із інвесторів найбільше зацікавлений в українських банках, чи в змозі він збільшити свою частку на ринку і які це матиме наслідки для економіки України. На сьогоднішній день найбільша частка іноземних активів контролюється інвесторами з колишніх метрополій – Росії та Австрії.

Показники надійності та ефективності іноземних дочірніх банків значно знизили, що призвело до масового спаду їхніх кредитних рейтингів.

По-перше, відбулося падіння кредитної активності глобальних банків, які щокварталу фіксують мільярдні збитки.

По-друге, внаслідок цього курс акцій великих транснаціональних банків впав у кілька разів.

По-третє, в розвинутих країнах Європи спостерігається посилення протекціонізму національних регуляторних органів.

Водночас розмір і потужність міжнародних фінансових груп становлять певну небезпеку для вітчизняного ринку фінансових послуг, й основною причиною цього є його недостатня капіталізація, а також нерівномірність розвитку його сегментів. Іноземному капіталу в Україні властивий короткотерміновий та спекулятивний характер. Підтвердженням цього є динаміка та структура інвестиційного процесу в країні. Враховуючи, що розвиток ринку фінансових послуг в умовах фінансової глобалізації є передумовою зростання зовнішнього боргу держави, то в комплексі це створює дестимулюючий вплив на економічну стабільність України та загострює наслідки фінансово – економічної кризи.

Таким чином, міжнародні фінансові потоки та фінансова глобалізація відіграють вагомую роль на вітчизняному фінансовому ринку та ринку фінансових послуг. В умовах фінансової глобалізації кількість фінансових альтернатив для підприємств і банків – реципієнтів іноземного капіталу – зростає, а вартість залучення капіталу знижується, розширюється база потенційних інвесторів і підвищується ліквідність фінансових інструментів.

Фінансова глобалізація підвищує чутливість економік країн, що розвиваються до дії зовнішніх шоків. У таких умовах ризику фінансової інтеграції тісно пов'язані з можливістю поширення фінансових криз на інші країни. Однак потоки міжнародного капіталу, особливо потоки непостійних короткострокових інвестицій посилюють певну небезпеку щодо країн, що розвиваються. Це змушує виробляти політику і створювати інститути, які б допомогли досягнути рівноваги, щоб мобільність капіталу приносила вигоди країнам, що розвиваються, а не підривала їх економіку.

У стратегічній перспективі Україна має повністю інтегруватися до глобальної фінансової системи та стати її повноправним учасником, але це створює нові умови функціонування внутрішнього фінансового ринку, нові правила поведінки українського бізнесу, нові принципи державного управління тощо. У таких умовах необхідна розгорнута, цільова підготовка України, її фінансової системи, а також окремих учасників ринків фінансових послуг до глобальних правил функціонування. Зауважимо, що це має відбуватися з урахуванням національних інтересів та інтересів українського бізнесу в цілому.

Здійснюючи стимулювання вітчизняного ринку фінансових послуг та його інтеграцію у світовий економічний простір, варто турбуватись й про економічну безпеку держави. Тобто в сучасних умовах необхідно здійснювати збалансовану фінансову політику, що базуватиметься на визнанні первинності реального сектору економіки в суспільному розвитку.

Висновки. В умовах глобалізації Україна має обрати свій шлях інтеграції, не забуваючи про свої національні інтереси. Без стабільної та ефективної національної фінансової системи повноцінна інтеграція в систему світового фінансового ринку неможлива. Вітчизняному ринку фінансових послуг властива значна кількість проблем: відсутня системна законодавча база; низька інформаційна прозорість ринку фінансових послуг, яка зумовила монополізм банківської системи; недостатня капіталізація; переважання спекулятивного капіталу, що стримує розвиток інвестиційного процесу, однак, Україна поступово інтегрується до міжнародних фінансових ринків і наслідки глобалізаційних процесів стають дедалі відчутнішими для української

фінансової системи. Україні слід виробити таку політику, що буде здатна протистояти викликам фінансової глобалізації та запобігати негативним наслідкам цього процесу.

Література

1. Корж М.В. Вплив глобалізації на визначення напрямків розвитку світової економіки [Електронний ресурс] / Корж М.В. // Економічний форум. – 2012. – № 1. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2012_1/12.pdf
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України (від 12.07.2001 №2664-111). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Стукало Н.В. Становлення концепції розвитку національної фінансової системи України в умовах глобалізації / Н.В. Стукало // Економіка та держава. – 2009. – № 7. – С. 16-27.
4. Чуприна А.І. Роль іноземного капіталу в банківській системі України / А.І. Чуприна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2010_2/8.pdf

Шеховцова І.А., Тенетко І.І.

*Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ
Кафедра менеджменту, старший викладач, студент*

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

В сучасних умовах інтеграційних процесів, що охоплюють економіки всіх високо розвинутих держав, виникає необхідність підвищення активності зовнішньоекономічної діяльності України. Така необхідність зумовлена тим, що зовнішньоекономічні зв'язки є одним з найважливіших факторів розвитку економіки, підвищення її конкурентоспроможності та ефективності.

Питання розвитку експортного потенціалу не відзначається новизною, але зараз набуває все більшого значення в умовах глобалізації. Поняття експортного потенціалу притаманне економічним учасникам різних рівнів (підприємствам, галузям, країнам, угрупованням країн та ін.). Але експортний потенціал підприємства є основою, що формує даний показник для суб'єктів вищих рівнів [1]. Проблему дослідження шляхів розширення експортних можливостей компанії можна розглядати з різних сторін. Вона потребує вирішення комплексу питань по вдосконаленню управління зовнішньоекономічною діяльністю, покращенню техніко-технологічних показників підприємства, оптимізації організаційно-економічного впливу. Метою всіх цих заходів є випуск високоякісних товарів, що стануть гідними конкурентами іноземній продукції на зовнішньому ринку.

Як показує світовий досвід, найбільшого розвитку досягають саме ті держави, економіка яких орієнтована на експорт наукоємної продукції. Якщо ж проаналізувати експорт України за останні роки, то можна спостерігати тенденцію переважного вивезення сировинних матеріалів. Наприклад, у 2011 році експорт чорних металів склав 32,3 % від загального обсягу, в той час як експорт продукції машинобудування та транспортних засобів – 17 % [2].

Причиною такої структури зовнішньої торгівлі України є відсутність промислових підприємств, які здатні виготовити з цієї сировини продукцію, що зможе конкурувати на світовому ринку. Неконкурентоспроможність вітчизняних товарів є наслідком неефективних технологій виробництва, що тягнуть за собою додаткові виробничі витрати; недостатність інвестицій як іноземних так і державних у стратегічні промислові підприємства та ін. [1]. Тому не аби якого значення набуває інноваційний напрям розвитку для сучасної української промисловості.

Інноваційний розвиток - процес цілеспрямованого послідовного руху підприємства до збалансованого інноваційного стану, що проявляється в оновленні основних фондів та покращенні їх використання; розвитку персоналу; вдосконаленні відносин із зовнішнім середовищем; трансформації наукових знань та ідей у нові або вдосконалені товари [3]. Але для становлення підприємств на шлях інноваційного розвитку, важливе значення має виважена державна політика, яка забезпечить: створення інноваційної інфраструктури (технопарків, бізнес-інкубаторів), покращення інноваційного клімату для залучення додаткових інвестицій, вдосконалення законодавства у сфері інновацій; створення умов для розвитку венчурного фінансування, яке є одним з найдієвіших інструментів капіталовкладень в інноваційне виробництво.

Отже, експортний потенціал підприємства, і в результаті всієї економіки, знаходиться в безпосередній залежності з інноваційним розвитком. Тому завданням держави є забезпечення організаційно-правових умов для впровадження інновацій на підприємствах.

Література

1. Соколовська В.М. Формування експортного потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання / В.М. Соколовська // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – 2012.– Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua/index.php?nomer_data=4&year_data=2012
2. Державна підтримка українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrexport.gov.ua/rus/economy/trade/ukr/6115.html
3. Пілявоз Т.М. Інноваційний розвиток підприємства як важливий аспект розвитку економіки / Т.М. Пілявоз // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2012. – № 4. – С. 185-190.

*Шипіцина І.Ю., Кобута І.М., Братанич Я.Я., студенти 4 курсу
Буковинський державний фінансово економічний університет, м. Чернівці
Науковий керівник: Ворошан А.Д.*

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВСТУПУ ДО СОТ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ

Постановка проблеми. Діяльність СОТ має значний вплив на світову економіку і, зокрема, на нашу державу. Головні завдання СОТ - усунення тарифних і скорочення нетарифних обмежень – ґрунтуються на постулатах класичної політекономії, а зокрема на «теорії порівняльних переваг», відповідно до якої вільна торгівля є оптимальною системою для всіх країн без винятку. Це передбачає ліквідацію дискримінації торговельних партнерів,

усунення перепон на шляху торговельних операцій через процес переговорів, запобігання протекціоністських заходів.

Український бізнес завжди виступав за створення інтегрованої економіки та розбудову правових засад для стабільного ведення бізнесу і міжнародної торгівлі, формування сприятливого середовища для залучення іноземних інвестицій. Безумовно, членство в СОТ – це перш за все можливість збільшення доступу на світові ринки. Проте, на жаль, на практиці позитивні прогнози членства України в СОТ у більшості так і залишились прогнозами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, що займаються дослідженням вказаної проблематики, виділимо Клименка І., Онищенко В., Андросову Т., Зубчик О., Майорову І., Ступчук С., Чигир С. та ін.

Мета статті - визначити переваги та недоліки ступу України до СОТ для розвитку вітчизняних виробників.

Виклад основного матеріалу. За майже 4 роки перебування України в СОТ ще рано робити ґрунтовні висновки щодо оцінки наслідків вступу для вітчизняного сільського господарства. Окрім того, за вищезазначений період, у світі відбулося дві кризи - продовольча та фінансова, негативні наслідки яких не подолано і до нині, що ускладнює здійснення відповідного аналізу.

На жаль, сьогодні ми змушені констатувати, що попередній економічний аналіз наслідків приєднання України до СОТ доказує, що прорахунки та помилки у процесі організації переговорів при формуванні зобов'язань України перед СОТ щодо доступу на внутрішній ринок товарів та послуг, призвели до виникнення значних ризиків, як в окремих галузях економіки, так і в економіці України в цілому. Про це свідчать цифри торговельного балансу в цілому та по окремих галузях після завершення першої хвилі світової кризи.

Так, від'ємне сальдо торговельного балансу у 2011 році зросло у порівнянні з 2010 роком у 2,2 рази та становило \$6,7 млрд., а за 1-е півріччя 2012 року – \$8,6 млрд., що на 28,5% перевищує рівень 1-го півріччя 2011 року. Також в умовах майже незмінної ємності внутрішнього ринку спостерігалось значне збільшення обсягів реалізації на внутрішньому ринку, у порівнянні з 2010 роком, що досягли відмітки \$60,7 млрд., а за 1-е півріччя 2012 року – \$38,35 млрд. Ця статистика перевищує обсяги імпорту за 1-е півріччя 2011 року у 1,5 рази [4].

Відсутність дієвих інструментів захисту внутрішнього ринку та підтримки національного виробника в умовах кризи призвело до формування негативних тенденцій в багатьох галузях економіки. Як приклади:

1. Виноробство: З 1-го січня 2011 р. Україна в рамках зобов'язань перед СОТ обнулила імпортні збори на алкогольну продукцію та спирт. В результаті за 6 місяців 2011 року в Україні виробництво виноградних вин зменшилося на 41,3% порівняно з аналогічним періодом минулого року.

2. Свинарство: У 2008 році одразу після приєднання до СОТ обсяги імпорту свинини збільшилися у 2,9 рази, а частка імпорту свинини у фонді споживання свинини досягла 30,4%. З врахуванням контрабанди та сірого імпорту можна стверджувати що майже 40% свинини на внутрішньому ринку сьогодні – імпортована продукція. Це не дивно, коли виявляється, що захисне мито в Україні в 5-8 разів нижче, ніж у країнах ЄС.

3. Цукрова галузь: 1. В порівнянні з 2008 роком в 2011 році імпорт цукру зріс втричі з 102, 3 тис. тонн до 316 тис. тонн. 2. Доля імпортного цукру на вітчизняному ринку збільшилася з 6 до 17 %. 3. Як приклад – середньоарифметична ставка імпортного мита на цукор в країнах ЄС - 419 Євро за 1 тону (пільгові квоти для України відсутні).

4. Автомобільна промисловість: Зменшення ставок ввізного мита на легкові автомобілі в 2,5 рази призвело до падіння обсягів виробництва вітчизняних автомобілів в 2011 році у 6 разів, порівняно з 2008 роком. За цей період в галузі відбулося скорочення робочих місць майже в 2 рази. Змінилася й структура продажів: якщо у 2008 році у структурі продаж 50,0% належало автомобілям вітчизняного виробництва, то у 2010 році ця частка зменшилась до 27,0% [6].

Наведені факти свідчать, що після трьох років перебування в СОТ ми отримали негативні моменти:

- результати перебування України в СОТ спотворені через тяжкі наслідки світової кризи для української економіки.

- в Україні відсутня національна програма захисту та підтримки національного виробника.

- під час проведення 17 раундів переговорів щодо вступу України до СОТ, роботодавці, представники бізнесу та галузевих асоціацій не були відповідним чином залучені до розробки та доопрацювання відповідних документів щодо співробітництва України з СОТ. В результаті Урядові рішення з питань зовнішньої торгівлі, зокрема, стосовно прийняття умов СОТ, приймалися за зачиненими дверима, не прозоро та не публічно, без відповідних консультацій та переговорів з національними товаровиробниками, без врахування їх інтересів.

- вступивши в СОТ, Україна не змогла в повній мірі використати механізми захисту вітчизняного виробника, які дозволяє СОТ. Інші країни, навпроти, – активно захищалися від українських товарів. В підсумку, сьогодні проти українського експорту діють обмеження по 37 товарним групам загальним щорічним обсягом більш як 1,2 млрд. доларів [7].

Наразі зовнішня торгівля України у період 2008-2012 рр. розвивалася під впливом двох визначальних подій: членства у СОТ, набутого у 2008 р., та світової фінансово-економічної кризи 2007-2012 рр. та політичних змін в країні. Членство в СОТ надало національним експортерам низку переваг, пов'язаних зі скасуванням квотування експорту української металопродукції, зменшенням антидемпінгових обмежень тощо.

Після вступу України до СОТ в оподаткуванні імпорту здійснюються лібералізаційні заходи, а саме: вже не є об'єктом оподаткування повернення майна, переданого до оперативної оренди нерезиденту, демонстраційні товари для виставок, ярмарок, конференцій; упаковки, піддони та інші товари, які ввозяться у зв'язку з комерційною операцією, але ввезення яких самих по собі не є комерційною операцією. Разом з тим, відповідно до нового Податкового кодексу передбачено низку звільнень від акцизного оподаткування, зокрема операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

За даними аналітичної довідки про захист внутрішнього ринку та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника

Національної тристоронньої соціально-економічної ради, після вступу України до СОТ у 2008 році середньоарифметична ставка ввізного мита по всьому Митному тарифу зменшилась з 5,09 до 4,96%. Рівень середньоарифметичної ставки ввізного мита на продовольчі товари знизився із 13,79 до 9,16%, зокрема, на такі групи товарів, як:

- м'ясо та харчові нутрощі - з 21,5 до 12,3%;
- молоко та молочні продукти - з 24,9 до 10,01%;
- продукція борошномельно-круп'яної промисловості - з 23,4 до 10,3%;
- готові харчові продукти з м'яса, риби або ракоподібних - з 17,3 до 8,9%.

В інших продовольчих групах зміна ставок відбулася тільки за окремими товарними підкатегоріями УКТЗЕД, що є незначними.

Зменшення рівня середньоарифметичної ставки ввізного мита на промислові товари відбулось за 8 товарними групам УКТЗЕД. Зокрема, на такі види товарів, як:

- папір, картон - з 2,8 до 0 %;
- мідь і вироби з неї - з 2,5 до 0,01 %;
- автомобілі, тягачі, велосипеди та інші наземні засоби - з 10,5 до 6,3 %;
- меблі - з 9,6 до 3,9% [1, с. 43].

З 1 січня 2010 відповідно до Графіка трансформації ставок ввізного мита пільгові ставки ввізного мита було зменшено на більш ніж 250 товарних позицій. Середньоарифметична ставка ввізного мита по всьому Митному тарифу зменшилась з 5,43 до 5,42%, у тому числі на продовольчі товари - з 9,15 до 9,14%, на промислові товари - з 4,18 до 4,16%.

У 2011 році пільгові ставки ввізного мита зменшуються на нижченаведені товари:

- на алкогольні вироби до 0%;
- на транспортні засоби в середньому до 7%
- морські човни в середньому до 8,5%.

Загалом, на 2011-2013 роки ставки ввізного мита будуть зменшені лише за окремими товарними підкатегоріями УКТЗЕД, що майже не призведе до зменшення рівня середньоарифметичної ставки мита у підсумку за всією товарною номенклатурою. До 1 січня 2015 року встановлено пільги зі сплати ввізного мита при ввезенні на митну територію України товарів резидентами-суб'єктами космічної діяльності. До 1 січня 2019 року від сплати мита звільнені техніка, обладнання, устаткування, що використовуються для реконструкції існуючих і будівництва нових підприємств з виробництва біопалива і для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів з метою споживання біопалива, а також технічні та транспортні засоби, у тому числі сільськогосподарські машини, що працюють на біопаливі.

З метою захисту національного товаровиробника в Україні встановлений механізм підвищення ставок ввізного мита на товари до рівня міжнародних зобов'язань. Так, встановлення нових та зміна діючих ставок увізного мита здійснюється Верховною Радою України шляхом прийняття законів, з урахуванням висновків Кабінету Міністрів України. Водночас згідно з Митним тарифом України, ставки ввізного мита для 76,4 % товарів дорівнюють рівням,

визначеним Протоколом про вступ України до Світової організації торгівлі, ратифікованим Законом України від 10 квітня 2008 року № 250-VI [3].

Частка надходжень від вивізного мита у структурі надходжень податків на міжнародну торгівлю до державного бюджету у 2009 році порівняно з 2008 роком збільшилась із 1,6 % до 5,5 %, а у 2011 році знову скоротилась до 3,3 %. Причиною цього стало поступове - відповідно до взятих зобов'язань Україною під час приєднання до СОТ - скорочення ставок вивізного мита. В цілому за період з 2007 по 2010 роки обсяги надходжень до держбюджету від сплати вивізного мита зросли на 3,6 % відповідно із 290 млн. грн. до 300 млн. грн. У 2011 році ставки вивізного мита на деякі види товарів скорочено.

В даний час Україна доволі стримано користується захисними механізмами, дозволеними в СОТ. Так, станом на 30 червня 2010 року в Україні здійснювалось 24 антидемпінгових та 2 захисних заходи, жодного разу не проводилися антисубсидійні розслідування та не застосовувалися компенсаційні заходи (табл.2.4). Водночас в рамках СОТ в період з 01.01.1995-31.12.2008 було ініційовано 3427 антидемпінгових розслідувань, за результатами яких застосовано 2190 антидемпінгових заходів; з 01.01.1995-30.06.2009 було ініційовано 226 антисубсидійних розслідувань, за результатами яких застосовано 133 компенсаційні заходи; з 29.03.1995-31.12.2009 було ініційовано 198 спеціальних розслідувань, за результатами яких застосовано 99 спеціальних заходів.

23 лютого 2012 року Верховна Рада України ухвалила закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту вітчизняних товаровиробників у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії іноземних держав, митних союзів або економічних угруповань», згідно з якими влада прагне захистити українських товаровиробників, підвищивши загороджувальні мита на ввезення аналогічних товарів імпортного виробництва. Зокрема «під роздачу» потраплять квіти, лаки і фарби, хімічна продукція, машини та обладнання тощо [4].

Підсумовуючи, можна сказати, що вступ України до СОТ призвів до поглиблення лібералізації торгівлі, причому багато змін відбулося до або відразу ж після вступу. Найбільший вплив на зовнішньоекономічну сферу фактор вступу у СОТ спричинив через механізм зниження тарифних бар'єрів. Проте, як буде показано нижче, навіть лібералізація митного тарифу у розрізі імпорту не є визначальною щодо характеристик сучасного стану зовнішньоекономічної позиції України. Стосовно експортної компоненти, членство у СОТ в аспекті лібералізації доступу на міжнародні ринки також не стало провідним чинником формування експортної пропозиції українських виробників. У цьому аспекті превалюють чинники зовнішнього попиту на продукцію традиційного українського експорту.

Висновки. Українські виробники отримали від вступу України до СОТ одночасне спрощення умов доступу до ринків країн-членів Світової організації торгівлі. Промислові підприємства набули можливості застосування при вирішенні торговельних спорів механізму врегулювання суперечок, передбаченого нормами СОТ, що дало можливість суттєво посилити їх позиції в антидемпінгових та спеціальних розслідуваннях, а також запобігти застосуванню проти себе інших обмежувальних та дискримінаційних заходів.

Завдяки збільшенню потоків іноземних товарів, послуг та інвестицій на український ринок, виробник має доступ до дешевших комплектувальних, устаткування і сировини, а споживач – ширший вибір товарів, послуг і цін. Це створює умови для підвищення якості та конкурентоздатності вітчизняної продукції. В той же час зарубіжні компанії розглядають Україну в своїх стратегіях винятково як можливий ринок збуту для свого експорту та з великою пересторогою думають про можливі інвестиції у виробництво. Основні інвестиції приходять в оптову торгівлю, а наше виробництво залишається застарілим, а це не створює надійної бази для підвищення добробуту населення, міжнародного іміджу, а в більш довгостроковій перспективі завдасть серйозного удару по попиту, в результаті чого Україна може втратити навіть той невеликий фактор привабливості, що зараз має місце завдяки споживчому ринку. Тому Україні необхідно сформувати свою власну стратегію розвитку експортного потенціалу (конкурентних переваг) котра б належним чином захищала (підтримувала) вітчизняний бізнес від жахливих викривлень конкуренції на світових ринках.

Література

1. Клименко І.В. Три роки членства у СОТ: тенденції зовнішньої торгівлі України у посткризовий період / І.В. Клименко. – К.: НІСД, 2011. – 72 с.
2. Онищенко В.П. Особливості механізму державної підтримки національного товаровиробника в умовах СОТ / В.П. Онищенко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – № 4 (39). – С. 32-36.
3. Андросова Т.В. Стимулювання експорту вітчизняних виробників в умовах СОТ / Т.В. Андросова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nie/2009_4_2/135-138.pdf.
4. Зубчик О. Україна та СОТ: обіцяного чотири роки чекали / О. Зубчик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2012/02/21/316572/>.
5. Майорова І.М. Вступ України до СОТ та перспективи українського бізнесу / І.М. Майорова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vdu/Ekon/2010_1/VDU1-2011/068.pdf.
6. Ступчук С.М. Зростання конкурентоспроможності економіки України як необхідна умова органічного інтегрування в СОТ / С.М. Ступчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_6_2/103-106.pdf.
7. Чигир С. СОТ шкодить Україні / С. Чигир [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/01/19/224310/>.

Секція 3. Математика

Красовська О.В., викладач

ДВНЗ «Кам'янець-Подільський індустріальний коледж». м. Кам'янець-Подільський

ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ I-II РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ

В наші дні бурхливий розвиток отримали інтегровані системи математики для персональних комп'ютерів. Вони поєднують в собі сучасний інтерфейс користувача, розв'язують математичні завдання і мають потужні засоби графіки. Ці системи вторглися в найбільш інтелектуальну сферу діяльності людини – розв'язання особливо складних математичних і науково-технічних завдань. Існують пакети символічної і чисельної математики.

Спілкування на заняттях з обчислювальним середовищем – не просто модернізація навчального процесу, а сучасна умова розвитку нового, вищого рівня мислення майбутніх фахівців. Використання комп'ютера у розв'язанні змістовних практичних задач дає студентам можливість зосередитись на всебічному дослідженні різних ситуацій, пошуку оптимальних рішень. Опановувати знання з теоретичних основ математики необхідно паралельно із освоєнням певного апарату новітніх комп'ютерних засобів. Це, наприклад, математичні системи Matlab, Mathcad, Maple, Mathematica, Axum, Statistica, незамінний табличний процесор Excel і його надбудова “Пошук рішення”.

Програми в цілому охоплюють основні розділи вищої математики, деякі їх застосування і не претендують на високу математичну строгість і всеосяжність математичної тематики. Їх використання в навчанні студентів дозволило добиватися глибших знань і, що важливо, розвитку інтересу до вивчення математики і виконання власних творчих робіт.

Дані програми допомагають освоювати математику і інші дисципліни, а також - для тих, хто програмує і розробляє прикладні програми, є матеріалом для їх доопрацювань і вдосконалення з метою розширення класів розв'язуваних завдань, множення можливостей їх вживання і зручності використання. Головне досягнення - підвищення ефективності викладання математики.

Досвід вживання програм супроводу математичних курсів говорить про підвищення ефективності викладання і успішності засвоєння студентами фундаментальних математичних понять і швидкого закріплення їх навиків у розв'язанні практичних математичних завдань. Використання цих комп'ютерних програм дозволяє зробити викладання математичних курсів ефективнішим, а процес навчання – цікавим і наочним.

Головна особливість цих програм – різноманітність дидактичних цілей їх вживання. Це і чисто демонстраційні програми, що працюють в режимі наочних посібників і дозволяють студентові вивчити, повторити, закріпити, узагальнити круг математичних питань, що вивчаються або вже вивчених. І перевірити математичну правильність виконання практичних, самостійних і контрольних робіт.

Більшість програм дозволяють студентів перевірити свої аналітичні дослідження, виконані на уроках, на самостійних або контрольних роботах. При цьому перевіряється не лише чисельний результат, робота програм супроводжується наочною графікою і, головне, розгалуженим «математичним» діалогом із студентом. І в цьому - основна мета ефективності використання цих програм. Адже ведення діалогу з програмою вимагає від студента не лише навиків роботи на ПЕОМ, знання елементів мови, але і певного рівня математичних умінь. Не вивчивши до певної міри математичну суть питання, вести змістовний діалог з програмою безрезультатно, і цей фактор стимулює пізнавальну активність студентів: незручно відчувати себе перед комп'ютером дискомфортом.

Велика частина програм працює саме по такій методиці: обчислення інтегралів (визначених, невластних, криволінійних, подвійних), розв'язання рівнянь, систем рівнянь (лінійних і нелінійних), розкладання аналітичних функцій в степеневі ряди, дослідження збіжності числових рядів, обчислення границь функцій в точці і на нескінченності, розв'язання типових завдань теорії ймовірностей, розв'язання задачі лінійного програмування, побудову поверхонь в тривимірному просторі, завдання по дослідженню функцій однієї і двох змінних і так далі.

Сучасний етап розвитку науки і обчислювальної техніки вимагає студентів, які повинні володіти не тільки методами і прийомами. Комп'ютерні технології дають змогу досліджувати різноманітні математичні моделі, вникати в суть варіативних результатів аналізу практичних ситуацій, що дає студентам не тільки основу для розуміння математичних методів, а й розуміння можливостей їх застосування.

Література

1. Бидасюк Ю.М. Mathsoft® MathCAD 11. Самоучитель / Ю.М. Бидасюк. – М., 2004. – 224 с.
2. Даніліна Н.І. Обчислювальна математика / Н.І. Даніліна. – М.: Вища школа, 1985.
3. Дистанционный курс: компьютер на уроках математики. Под редакцией Киселева Б.Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://education.kudits.ru/homeandschool>.
4. Дьяконов В.П. MathCad 2001. Учебный курс / В.П. Дьяконов. – С-Пб., 2001.
5. Информационные технологии в образовании: Материалы научно-практической конференции / Составители Лунина Т.П., Горбунова Л.Н. – Саранск, 2004. – 177 с.
6. Копченова Н.В., Марон И.А. Вычислительная математика в примерах и задачах / Н.В. Копченова, И.А. Марон. – М.: Наука, 1972. – 366 с.
7. Левина Е.С. Развитие познавательного интереса учащихся к информатике / Е.С. Левина. – М.: Просвещение, 1987.
8. Очков В.Ф. Mathcad 8 Pro для студентов и инженеров / В.Ф. Очков. – М.: КомпьютерПресс, 1999.

Наші автори

№ з/п	Прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання	Місто, навчальний заклад (установа), кафедра (відділ), посада
1.	Абдураманова Э.Э.	г. Симферополь, Крымский инженерно-педагогический университет, специальность «Международная экономика», студентка 3 курса группы МЭ-10
2.	Абибулаев Д.Р.	г. Симферополь, РВУЗ «Крымский инженерно-педагогический университет», студент группы МЭ-10
3.	Алиева М.С.	г. Симферополь, Крымский инженерно-педагогический университет, студентка 3 курса группы МЭ-10
4.	Артеменко Л.П., канд. екон. наук, доцент	м. Київ, Національний технічний університет України «КПІ», кафедра менеджменту, доцент
5.	Бикадорова Н.О.	м. Луганськ, ДЗ «Луганський національний університет імені Т. Шевченка», кафедра фінансів, старший викладач
6.	Білик В.В.	м. Вінниця, Вінницький національний аграрний університет, магістр
7.	Богович М.М.	м. Івано-Франківськ, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, кафедра географії і природознавства, старший викладач
8.	Бойчук В.	м. Хмельницький, Хмельницький національний університет, кафедра автоматизованих систем та моделювання в економіці, аспірант
9.	Братанич Я.Я.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово економічний університет, студенти 4 курсу
10.	Ваниева Э.А., канд. екон. наук	г. Симферополь, РВУЗ Крымский инженерно-педагогический университет, кафедра учёта и аудита, ст. преподаватель 2Специальность «Международная экономика», ст. 3 курса
11.	Василенька Н.І., канд. екон. наук	м. Дубляни, Львівський національний аграрний університет, кафедра економіки підприємства, в.о. доцента
12.	Витвицька Н.Ю.	м. Івано-Франківськ, слухач Івано-Франківського відділення Малої Академії Наук
13.	Гензера О.В.	м. Кривий Ріг, Індустріальний технікум Державного вищого навчального закладу "Криворізький національний університет", циклова комісія економічних дисциплін, викладач
14.	Добуш З.О.	м. Львів, Львівська комерційна академія, кафедра комерційної діяльності та підприємництва, аспірант
15.	Журавльова Т.Д.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет, студентка 4 курсу
16.	Ильсцова Л.Э.	г. Симферополь, РВУЗ Крымский инженерно-педагогический университет, специальность «Международная экономика», ст. 3 курса
17.	Івасюк Д.М.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет, спеціальність "Фінанси і кредит", студент 4 курсу
18.	Іляш Н.І.	м. Львів, Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, аспірант
19.	Камінецька К.С.	м. Львів, Львівський інститут економіки та туризму, студентка
20.	Кобута І.М.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово економічний університет, студенти 4 курсу
21.	Кормановський С.І., канд. техн. наук, доцент	м. Вінниця, Вінницький національний аграрний університет, доцент

№ з/п	Прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання	Місто, навчальний заклад (установа), кафедра (відділ), посада
22.	Коцьо О.Я., канд. екон. наук	м. Львів, Львівський інститут економіки і туризму, кафедра природничо-математичних дисциплін, в.о. доц.
23.	Красовська О.В.	м. Кам'янець-Подільський, ДВНЗ «Кам'янець-Подільський індустріальний коледж». викладач
24.	Ксьондз С.М., канд. екон. наук, доцент	м. Хмельницький, Хмельницький національний університет, кафедра фінансів та банківської справи, доцент
25.	Кузіна Н.	м. Львів, Львівський інститут економіки і туризму, кафедра природничо-математичних дисциплін, студентка
26.	Курчаба О.В.	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, магістрант
27.	Лебедева І. Б., канд. екон. наук, доцент	м. Алчевськ, Донбаський державний технічний університет, кафедра менеджменту, доцент
28.	Левицкая Т.Ю.	г. Симферополь, Крымский инженерно-педагогический университет, студентка 3 курса группы МЭ-10
29.	Люта О.О.	м. Київ, ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана», кафедра економіко-математичного моделювання, асистент
30.	Максюта В.В.	м. Полтава, Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», кафедра управління персоналом і економіки праці, аспірант
31.	Маркович І.Б., канд. екон. наук	м. Тернопіль, Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, кафедра фінансів, обліку і контролю, асистент
32.	Мартинюк Н.В.	м. Львів, Львівський національний аграрний університет, кафедра економічної теорії, здобувач
33.	Мединська Т.І., канд. екон. наук	м. Рівне, Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету, кафедра менеджменту організацій і зовнішньоекономічної діяльності, в.о. доцента
34.	Мороз О.В., д-р екон. наук, професор	м. Вінниця, ВНАУ, інститут економіки, директор
35.	Николяк Л.А.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет, студент
36.	Оліфірова С.В.	м. Кривий Ріг, Індустріальний технікум Державного вищого навчального закладу "Криворізький національний університет", циклова комісія економічних дисциплін, викладач
37.	Паскаль Т.Я.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет, студентка 4 курсу
38.	Плужник А.В.	м. Полтава, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, кафедра економічної теорії та регіональної економіки, асистент
39.	Попик Н.З.	м. Львів, Львівський інститут економіки і туризму, кафедра природничо-математичних дисциплін, студентка
40.	Поповіченко Ю.А.	м. Київ, Міжрегіональна академія управління персоналом, аспірант
41.	Святаш С.В.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет, студент-бакалавр

№ з/п	Прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання	Місто, навчальний заклад (установа), кафедра (відділ), посада
42.	Сеит-Маметов Л.Э.	г. Симферополь, РВУЗ «Крымский инженерно-педагогический университет», студент групи МЭ-10
43.	Соколова І.В.	м. Вінниця, ВТЕІ КНТЕУ, кафедра Менеджменту та адміністрування, студент-магістр
44.	Строїч І.І.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет, спеціальність "Фінанси і кредит", студент 4 курсу
45.	Тенетко І.І.	м. Київ, Національний технічний університет України «КПІ», кафедра менеджменту, студент
46.	Троцька В.М.	м. Луцьк, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, студентка 4 курсу
47.	Химич О.В.	м. Львів, Національний університет «Львівська політехніка», Інститут підприємництва та перспективних технологій, кафедра фінансів, ст. викладач
48.	Чапський А.Е.	м. Хмельницький, Хмельницький національний університет
49.	Шаповаленко О.Л.	м. Алчевськ, Донбаський державний технічний університет, кафедра менеджменту, студентка магістеріуму
50.	Швець Л.О.	м. Хмельницький, Хмельницький національний університет
51.	Шеховцова І.А.	м. Київ, Національний технічний університет України «КПІ», кафедра менеджменту, старший викладач
52.	Шипіцина І.Ю.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово економічний університет, студенти 4 курсу
53.	Эдемova А.Х.	г. Симферополь, РВУЗ Крымский инженерно-педагогический университет, специальность «Международная экономика», ст. 3 курса
54.	Ятчук В.М.	м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет, студент

Зміст

Секція 1. Інформаційні системи і технології	3
Білик В.В., Кормановський С.І. Структурно-аналітичний опис плямоподібних зображень і їх параметризація	3
Бойчук В. Деякі моделі оптимізації фінансово-господарської діяльності підприємств.....	4
Камінецька К.С. Системи бронювання он-лайн у сфері готельного і туристичного бізнесу.....	6
Коцьо О.Я., Кузіна Н. Новітні інформаційні технології та їх використання в готельній індустрії.....	8
Коцьо О.Я., Попик Н.З. Технології нового покоління – екологічні ноутбуки.....	10
Люта О.О. Оцінка колективної експертної думки під час вирішення слабоструктурованих задач	12
Святаш С.В. Необхідність впровадження консолідованої звітності з розрахунку та сплати податків та зборів до державного та місцевого бюджетів України	16
Секція 2. Економічні науки	20
Абдураманова Э.Э. Основные направления расходования бюджетных средств в Украине	20
Абдураманова Э.Э. Особенности развития коммерческих банков в Украине	22
Абибулаев Д.Р., Сеит-Маметов Л.Э. Особенности развития лизинга в Украине.....	24
Алиева М.С., Левицкая Т.Ю. Современное состояние и перспективы развития ипотечного кредита в Украине.....	25
Бикадорова Н.О. Напрямок реформування податкової служби України.....	27
Богович М.М., Витвицька Н.Ю. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіону.....	29
Ваниева Э.А., Ильясова Л.Э., Эдемova А.Х. Международный валютный фонд и его сотрудничество с Украиной.....	31
Василенька Н.І. Закон України «Про зайнятість населення»: оцінка окремих аспектів.....	34
Гензера О.В., Оліфірова С.В. Інтеграція малого бізнесу кривого рогу в мінливе підприємницьке середовище	36
Добуш З.О. Характеристика умов розвитку роздрібної торгівлі України	37
Журавльова Т.Д., Паскаль Т.Я. Автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ в Україні, проблеми та перспективи його розвитку	39
Журавльова Т.Д., Паскаль Т.Я. Ринок авто страхування в Україні: проблеми та перспективи розвитку	43
Іляш Н.І. Проблеми та перспективи залучення прямих іноземних інвестицій в Україну	47
Кобута І.М., Шипіцина І.Ю. Оцінка сучасного стану сільськогосподарського страхування в Україні.....	50
Бабиніна С.М. Інноваційна діяльність як основний інструмент вдосконалення ефективності діяльності підприємства.....	55
Лебедева І.Б., Шаповаленко О.Л. Дослідження логістичних процесів в управлінні торговельним підприємством	57
Максюта В.В. Економічне стимулювання продуктивності праці і якості обслуговування на підприємствах роздрібної торгівлі.....	61
Маркович І.Б. Місце податкової складової в системі формування дохідної частини державного бюджету України	62
Мартинюк Н.В. Теоретичні засади розвитку конкурентоспроможності персоналу сільськогосподарських підприємств	63
Мединська Т.І. Тенденції і виклики процесів злиття і поглинання ТНК США.....	67
Мороз О.В., Соколова І.В. Економічне обґрунтування доцільності інвестиційних проектів на підприємстві	69
Николяк Л.А., Ятчук В.М. Стан та перспективи розвитку сучасного ринку праці в Україні	71
Плужник А.В. Формування механізму забезпечення економічної безпеки міста.....	74

Поповіченко Ю.А. Обґрунтування пріоритетів зміцнення економічної безпеки підприємництва в системі динамічної конкурентоспроможності національного господарства України	75
Сеит-Маметов Л.Э., Абибулаев Д.Р. Особенности банковской системы Украины	77
Сеит-Маметов Л.Э., Абибулаев Д.Р. Особенности перехода бухгалтерского учёта Украины на МСФО	78
Сеит-Маметов Л.Э., Абибулаев Д.Р. Современная маркетинговая деятельность в социальных сетях	80
Строїч І.І., Івасюк Д.М. Сучасний стан і перспективи розвитку особистого страхування в Україні	81
Строїч І.І., Івасюк Д.М. Особливості та перспективи розвитку електронної торгівлі в Україні	85
Тенетко І.І., Артеменко Л.П. Стратегічне управління витратами на підприємстві.....	89
Троцька В.М. Сучасний стан державного боргу України	90
Химич О.В. Компоненти інвестиційної політики	91
Чапський А.Е., Швець Л.О., Ксьондз С.М. Аналіз впливу глобалізаційних процесів на ринок фінансових послуг України.....	93
Шеховцова І.А., Тенетко І.І. Інноваційний розвиток підприємств як передумова підвищення їх експортного потенціалу.....	96
Шипіцина І.Ю., Кобута І.М., Братанич Я.Я. Переваги та недоліки вступу до СОТ для вітчизняних виробників	97
Секція 3. Математика.....	103
Красовська О.В. Використання прикладного програмного забезпечення при вивченні вищої математики у навчальних закладах І-ІІ рівня акредитації.....	103
Наші автори	105

Віддруковано з готових діапозитивів в СМП "Тайп"
46006, м. Тернопіль, вул. Чернівецька, 44б,
тел./факс (0352) 52-61-61, 52-75-00